

21994A1231(52)

L 380/24

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

1994 12 31

I PRIEDAS

ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIS

Preambulė

ŠIOS SUTARTIES SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

atsižvelgdamos į Paryžiaus chartiją dėl naujosios Europos, pasirašytą 1990 m. lapkričio 21 d.,

atsižvelgdamos į Europos energetikos chartiją, priimtą Hagos konferencijos dėl Europos energetikos chartijos baigiamuoju dokumentu, pasirašytu 1991 m. gruodžio 17 d. Hagoje,

prisimindamos, kad visi Hagos konferencijos baigiamojo dokumento signatarai įsipareigojo siekti Europos energetikos chartijos tikslų ir vadovautis joje nustatytais principais bei kuo greičiau imti bendradarbiauti ir išplėsti savo bendradarbiavimą sąžiningai susitariant dėl Energetikos chartijos sutarties ir Protokolų, ir norėdamos suteikti toje Chartijoje numatytiems įsipareigojimams tvirtą ir juridinę galią turintį tarptautinį teisinį pagrindą,

norėdamos taip pat sukurti struktūrą, būtiną Europos energetikos chartijoje suformuluotiems principams įgyvendinti,

norėdamos įgyvendinti pagrindinę Europos energetikos chartijos iniciatyvos idėją, pagal kurią ekonomikos augimas būtų skatinamas taikant investavimo ir prekybos energetikos srityje liberalizuojančias priemones,

patvirtindamos, kad Susitariančiosios Šalys didžiausią reikšmę teikia veiksmingam visaverčio nacionalinio režimo ir didžiausio palankumo režimo taikymui, ir kad šie įsipareigojimai bus taikomi investicijoms, atliekamoms pagal papildomą sutartį,

atsižvelgdamos į Bendrajame susitarime dėl muitų tarifų ir prekybos bei susijusiuose dokumentuose suformuluotą tikslą laipsniškai liberalizuoti tarptautinę prekybą ir į principą vengti diskriminacijos tarptautinėje prekyboje, bei kitas šios Sutarties nuostatas,

nusprendusios laipsniškai pašalinti technines, administracines ir kitas kliūtis prekybai energetikos medžiagomis ir produktais bei susijusia įranga, technologijomis ir paslaugomis,

rengdamosi artėjančiai tų Susitariančiųjų Šalių narystei Bendrajame susitarime dėl muitų tarifų ir prekybos, kurios šiuo metu dar nėra jo šalys, ir rūpindamosi numatyti laikinus prekybos susitarimus, kurie padės toms Susitariančiosioms Šalims ir netrukdytoms rengtis tokiai narystei,

atmindamos tam tikrų Susitariančiųjų Šalių, kurios taip pat yra Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos bei susijusių dokumentų šalys, teises ir pareigas,

atsižvelgdamos į konkurencijos taisykles dėl įmonių susijungimo, monopolijų, antikonkurencinės veiklos ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi,

atsižvelgdamos taip pat į Branduolinio ginklo neplatavimo sutartį, Branduolinių medžiagų tiekėjų taisykles ir kitus tarptautinius branduolinių medžiagų neplatavimo įsipareigojimus ar susitarimus,

pipažindamos kuo efektyvesnių energijos tyrimų, gamybos, konversijos, sandėliavimo, transportavimo, skirstymo ir naudojimo būtinybę,

prisimindamos Jungtinių Tautų klimato kaitos konvenciją, Tolumų oro teršalų pernašų konvenciją ir jos protokolus bei kitus tarptautinius aplinkosaugos susitarimus, kuriuose yra su energija susijusių dalykų, ir

pipažindamos vis labiau neatidėliotiną aplinkos apsaugos priemonių poreikį, įskaitant energetikos įrenginių eksploatacijos nutraukimą ir atliekų šalinimą, bei tiems tikslams tarptautiniu mastu patvirtintų siekių ir kriterijų poreikį,

SUSITARĖ:

I DALIS

SĄVOKOS IR TIKSLAI

1 straipsnis

Sąvokos

Šioje Sutartyje:

1. „Chartija“ – tai Europos energetikos chartija, priimta Hagos konferencijos dėl Europos energetikos chartijos baigiamuoju dokumentu, pasirašytu 1991 m. gruodžio 17 d. Hagoje; baigiamojo dokumento pasirašymas laikomas Chartijos pasirašymu,
2. „Susitariančioji Šalis“ – tai valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri sutiko būti įpareigota šia Sutartimi, ir kuriai ši Sutartis galioja.
3. „Regioninė ekonominės integracijos organizacija“ – tai iš valstybių sudaryta organizacija, kurios kompetencijai jos perdavė tam tikrus klausimus, kurių skaičius reglamentuojamas šia Sutartimi, įskaitant įgaliojimus priimti sprendimus, įpareigojančius jas tais klausimais.
4. „Energetikos medžiagos ir produktai“ – remiantis Munitinių bendradarbiavimo tarybos suderinta sistema ir Europos Bendrijų kombinuotąja nomenklatūra, tai yra dalykai, įtraukti į priedą EM.
5. „Ekonominė veikla energetikos sektoriuje“ – tai ekonominė veikla, susijusi su energetikos medžiagų ir produktų, išskyrus tuos, kurie įtraukti į priedą NI, tyrimais, gavyba, perdirbimu, gamyba, sandėliavimu, transportavimu žeme, perdavimu, skirstymu, prekyba, rinkodara ar pardavimu arba susijusi su šilumos paskirstymu į daugelį patalpų.
6. „Investicija“ – tai bet kokios rūšies turtas, kurį turi ar tiesiogiai arba netiesiogiai valdo ar kontroliuoja investuotojas, ir kuriam priskiriama:
 - a) materialus ir nematerialus, kilnojamas ir nekilnojamas turtas ir bet kokios turtinės teisės, pavyzdžiui, nuoma, įkeitimas, suvaržymas ir užstatymas;
 - b) bendrovė ar verslo įmonė arba akcijos, pajai ar kitokių formų dalyvavimas nuosavu turtu bendrovėje ar verslo įmonėje, taip pat obligacijos ir kitokia bendrovės ar verslo įmonės skola;
 - c) piniginės ar sąlygų vykdymo pretenzijos pagal sutartį, turinčią ekonominės vertės ir susijusią su investicija;
 - d) intelektinė nuosavybė;
 - e) įplaukos;
 - f) bet kokia įstatymais ar sutartimi arba bet kokia pagal įstatymus išduota licencija ar leidimu suteikta teisė užsiimti bet kokia ekonomine veikla energetikos sektoriuje.

Investuojamo turto formos pakeitimas neturi įtakos jo, kaip investicijos, apibūdinimui, o sąvoka „investicija“ nusakomos visos investicijos, kurios šios Sutarties įsigaliojimo investiciją atliekančio investuotojo Susitariančiajai Šaliai dieną arba jos įsigaliojimo tai Susitariančiajai Šaliai, kurios teritorijoje ta investicija yra atliekama, dieną, pasirenkant vėlesnę iš jų (toliau – „įsigaliojimo data“), jau buvo atliktos arba buvo atliktos vėliau, tačiau Sutartis taikoma dalykams, turintiems įtakos tokioms investicijoms po įsigaliojimo datos.

„Investicija“ nurodo bet kokią investiciją, susijusią su ekonomine veikla energetikos sektoriuje ir investicijomis ar investicijų rūšimis, Susitariančiosios Šalies savo teritorijoje pavadintomis „Chartijos efektyvumo projektais“, apie kuriuos pranešta sekretoriatui.
7. „Investuotojas“ – tai:
 - a) kai tai susiję su Susitariančiaja Šalimi:
 - i) fizinis asmuo, turintis tos Susitariančiosios Šalies pilietybę arba, pagal galiojančius įstatymus, nuolat joje gyvenantis;

- ii) bendrovė ar kita organizacija, įkurta pagal toje Susitariančioje Šalyje galiojančius įstatymus;
- b) kai tai susiję su „trečiaja valstybe“, fizinis asmuo, bendrovė ar kita organizacija, kuri vykdo, *mutatis mutandis*, sąlygas, a punkte keliamas Susitariančiajai Šaliai.
8. „Investuoti“ arba „investavimas“ – tai naujų investicijų sukūrimas, visų esamų investicijų ar jų dalies įsigijimas ar perėjimas į kitas investicinės veiklos rūšis.
9. „Įplaukos“ – tai sumos, gaunamos iš investicijų ar su jomis susijusios, neatsižvelgiant į jų mokėjimo formą, įskaitant pelną, dividendus, palūkanas, kapitalo prieaugį, autorinio atlyginimo mokėjimus, vadybos, techninės pagalbos ar kitus panašius mokesčius ir mokėjimus natūra.
10. „Teritorija“ – tai, kai kalbama apie valstybę, kuri yra Susitariančioji Šalis:
- a) jos suvereni teritorija, susitarian, kad teritoriją sudaro žemė, vidaus vandenys ir teritorinė jūra; ir
- b) pagal tarptautinę jūrų teisę: jūra, jūros dugnas ir jo giluminiai sluoksniai, į kuriuos ta Susitariančioji Šalis turi suverenų teisę ir kurie yra jos jurisdikcijoje.
- Kai kalbama apie regioninę ekonominės plėtros organizaciją, kuri yra Susitariančioji Šalis, teritorija – tai tokios organizacijos valstybių narių teritorijos pagal nuostatas, įtvirtintas susitarime, kuriuo įsteigiama ta organizacija.
11. a) „GATT“ – tai „1947 m. GATT“ arba „1994 m. GATT“ arba jie abu, kai abu yra taikytini.
- b) „1947 m. GATT“ – tai 1947 m. spalio 30 d. Bendrasis susitarimas dėl muitų tarifų ir prekybos, pridėtas prie baigiamojo akto, priimto baigiant Jungtinių Tautų konferencijos dėl prekybos ir užimtumo parengiamojo komiteto antrąją sesiją, su vėlesniais pataisymais, papildymais ar pakeitimais;
- c) „1994 m. GATT“ – tai Bendrasis susitarimas dėl muitų tarifų ir prekybos, apibrėžtas Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties 1A priede, su vėlesniais pataisymais, papildymais ar pakeitimais.
- Pasaulio prekybos organizacijos steigimo sutarties šalis laikoma 1994 m. GATT šalimi.
- d) „Susiję dokumentai“ – tai atitinkamai:
- i) sutartys, susitarimai ar kiti teisiniai dokumentai, įskaitant sprendimus, pareiškimus ir susitarimus, sudaryti vadovaujantis 1947 m. GATT, su vėlesniais pataisymais, papildymais ar pakeitimais; arba
- ii) Pasaulinės prekybos organizacijos steigimo sutartis, įskaitant jos 1 priedą (išskyrus 1994 m. GATT), jos 2, 3 ir 4 priedus ir su jais susijusius sprendimus, pareiškimus ir susitarimus su vėlesniais pataisymais, papildymais ar pakeitimais.
12. „Intelektinė nuosavybė“ – tai autorių ir gretutinės teisės, prekių ženklai, geografinės nuorodos, pramoniniai projektai, patentai, integruotų grandinių schemas ir nepagarsinamos informacijos apsauga.
13. a) „Energetikos chartijos protokolai“ arba „Protokolai“ – tai sutartis, dėl kurios derėtis įgalioja, ir kurios tekstą tvirtina Chartijos konferencija, bei kurią sudaro dvi ar daugiau Susitariančiųjų Šalių tam, kad papildytų, išplėstų ar išplėtotų šios Sutarties nuostatas dėl kurio nors konkretaus veiklos sektoriaus ar kategorijos, patenkančios į šios Sutarties taikymo sritį, arba dėl bendradarbiavimo sričių pagal Chartijos III antraštinę dalį.
- b) „Energetikos chartijos pareiškimas“ arba „Pareiškimas“ – tai neįpareigojantis dokumentas, dėl kurio derėtis įgalioja ir kurio tekstą tvirtina Chartijos konferencija, bei kurią sudaro dvi ar daugiau Susitariančiųjų Šalių tam, kad papildytų šios Sutarties nuostatas.
14. „Laisvai konvertuojama valiuta“ – tai valiuta, kuria plačiai prekiaujama tarptautinėse užsienio valiutų keitimo rinkose, ir kuria plačiai atsiskaitoma tarptautiniuose sandoriuose.

2 straipsnis

Sutarties tikslas

Šia Sutartimi sukuriama teisinė sistema, skirta skatinti ilgalaikį bendradarbiavimą energetikos srityje, paremtą papildomumu ir abipuse nauda bei atitinkanti Chartijos tikslus ir principus.

II DALIS

DIDMENINĖ PREKYBA

3 straipsnis

Tarptautinės rinkos

Susitariančiosios Šalys dirba skatindamos patekimą į tarptautines rinkas komerciniais pagrindais ir apskritai kurdamos atvirą ir konkurencingą energetikos medžiagų ir produktų rinką.

4 straipsnis

Nenukrypstamumas nuo GATT ir susijusių dokumentų

Nė viena šios Sutarties nuostata santykiuose tarp konkrečių Susitariančiųjų Šalių, kurios yra GATT šalys, neleidžia nukrypti nuo GATT ir susijusių dokumentų nuostatų, taikomų tų Susitariančiųjų Šalių tarpusavio santykiams.

5 straipsnis

Su prekyba susijusio investavimo priemonės

1. Susitariančioji Šalis netaiko jokių su prekyba susijusio investavimo priemonių, kurios neatitinka GATT III arba XI straipsnių nuostatų; tai daroma nepažeidžiant Susitariančiosios Šalies teisių ir pareigų pagal GATT ir susijusius dokumentus bei 29 straipsnį.

2. Tokioms priemonėms priskiriamos bet kokios investavimo priemonės, kurios yra privalomos ar taikytinos pagal vidaus teisės aktus arba pagal kurį nors administracinį sprendimą, arba kurių laikytis būtina tam, kad būtų gauta lengvata, ir pagal kurias reikalaujama:

- a) kad įmonė pirktų ar naudotų vietinės kilmės arba iš vietos šaltinio išsigyjamus gaminius, apibrėžiant konkrečius produktus, produktų kiekį ar vertę arba įmonės vietos gamybos kiekio ar vertės dalies išraiška; arba
- b) kad įmonės perkamų ar naudojamų įvežtinių gaminių kiekis būtų ribojamas tam tikru dydžiu, susijusiu su įmonės eksportuojamų vietos gaminių kiekiu ar verte;

arba pagal kurias suvaržomas:

- c) įmonės vykdomas gaminių, naudojamų jos vietos gamyboje, ar su ja susijusių gaminių importas, taikant bendrus suvaržymus ar nustatant tam tikrą dydį, susijusį su įmonės eksportuojamos vietos produkcijos kiekiu ar verte;

- d) įmonės vykdomas gaminių, naudojamų jos vietos gamyboje, ar su ja susijusių gaminių importas, suvaržant jos galimybę naudotis užsienio valiuta tam tikru dydžiu, susietu su užsienio valiutos įplaukais, priskiriamomis tai įmonei; arba
- e) įmonės vykdomas gaminių eksportas ar pardavimas eksportui, apibrėžiant konkrečius produktus, produktų kiekį ar vertę arba įmonės vietos produkcijos kiekio ar vertės dalies išraiška.

3. Nė viena 1 dalies nuostata neturi būti aiškinama taip, kad Susitariančioji Šalis negalėtų taikyti 2 dalies a ir c punktuose aprašytų su prekyba susijusio investavimo priemonių tam, kad skatintų eksportą, vykdytų užsienio pagalbos, prekių ar paslaugų pirkimo valdžios įstaigų užsakymu, lengvatinių muitų tarifų arba kvotų programas.

4. Neatsižvelgiant į 1 dalį, Susitariančiajai Šaliai leidžiama laikinai ir toliau taikyti su prekyba susijusio investavimo priemones, kurios galiojo daugiau kaip 180 dienų prieš jai pasirašant šią Sutartį, jeigu laikomasi TRM priede pateiktų nuostatų dėl pranešimo ir laipsniško panaikinimo.

6 straipsnis

Konkurencija

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis stengiasi sumažinti ekonominėje veikloje energetikos sektoriuje esančius rinkos iškraipymus ir kliūtis konkurencijai.

2. Kiekviena Susitariančioji Šalis užtikrina, kad savo kompetencijos srityje ji turėtų ir įgyvendintų tokius teisės aktus, kurie yra būtini ir tinkami kovoti su vienašališka ir iš anksto sutarta anti-konkurencine veikla, pasitaikančia ekonominėje veikloje energetikos sektoriuje.

3. Susitariančiosios šalys, turinčios konkurencijos taisyklių taikymo patirties, gavusios atitinkamą prašymą, visomis jėgomis ir panaudodamos turimus išteklius teikia kitoms Susitariančiosioms Šalims techninę pagalbą kuriant ir diegiant konkurencijos taisykles.

4. Susitariančiosios Šalys, užtikrindamos savo konkurencijos taisyklių įgyvendinimą, gali bendradarbiauti konsultuodamosi ir keisdamosi informacija.

5. Jeigu, Susitariančiosios Šalies nuomone, kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje vykdoma konkreti antikonkurencinė veikla turi neigiamos įtakos svarbiam interesui, susijusiam su šiame straipsnyje apibrėžtais tikslais, Susitariančioji Šalis gali apie tai pranešti tai kitai Susitariančiajai Šaliai ir pareikalauti, kad jos už konkurencijos priežiūrą atsakingos valdžios institucijos imtųsi deramų teisinių reikalavimų vykdymo užtikrinimo priemonių. Pranešanti Susitariančioji Šalis savo pranešime pateikia pakankamai informacijos, kad leistų informuojamai Susitariančiajai Šaliai nustatyti antikonkurencinę veiklą, apie kurią kalbama pranešime, pasiūlo tokios tolesnės informacijos ir tokių bendradarbiavimą, kurį pranešanti Susitariančioji Šalis pajėgi užtikrinti. Informuojamoji Susitariančioji Šalis arba, kaip gali būti tokiu atveju, atitinkamos už konkurencijos priežiūrą atsakingos valdžios institucijos gali konsultuotis su pranešančios Susitariančiosios Šalies už konkurencijos priežiūrą atsakingomis valdžios institucijomis ir turi skirti visą dėmesį nagrinėdamas pranešančios Susitariančiosios Šalies prašymą bei sprendamos, imtis ar nesiimti teisinių reikalavimų vykdymo užtikrinimo priemonių prieš įtariamą antikonkurencinę veiklą, nurodytą pranešime. Informuojamoji Susitariančioji Šalis informuoja pranešančią Susitariančiąją Šalį apie savo sprendimą arba apie atitinkamą už konkurencijos priežiūrą atsakingų valdžios institucijų sprendimą ir, jeigu pati taip pageidauja, gali informuoti pranešančią Susitariančiąją Šalį apie tokio sprendimo motyvus. Jeigu imamasi teisinių reikalavimų vykdymo užtikrinimo priemonių, informuojamoji Susitariančioji Šalis informuoja pranešančią Susitariančiąją Šalį apie jų rezultatus ir, kiek įmanoma, apie bet kokias reikšmingas tarpines aplinkybes.

6. Nė viena šio straipsnio nuostata nereikalaujama, kad Susitariančioji Šalis teiktų informaciją nusižengdama savo įstatymams dėl informacijos atskleidimo, slaptumo ar verslo paslaptių.

7. Šio straipsnio 5 dalyje ir 27 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka yra išskirtinė šioje Sutartyje numatyta priemonė visiems ginčams, kurių gali kilti dėl šio straipsnio taikymo ar aiškinimo, spręsti.

7 straipsnis

Tranzitas

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis imasi reikiamų priemonių energetikos medžiagų ir produktų tranzitui palengvinti, atitinkančių laisvo tranzito principą, neišskiriant jokių energetikos medžiagų ar produktų pagal kilmę, paskirties vietą ar jų priklausomybę ar, nediskriminuojant jų kainų atžvilgiu remiantis tokiu išskyrimu, taip pat netaikant jokių nepagrįstų atidėliojimų, suvaržymų ar mokesčių.

2. Susitariančiosios Šalys skatina atitinkamus subjektus bendradarbiauti:

- a) modernizuojant energijos transportavimo įrangą, būtiną energetikos medžiagų ir produktų tranzitui;
- b) plėtojant ir eksploatuojant energijos transportavimo įrenginius, tenkinančius poreikius daugiau nei vienos Susitariančiosios Šalies teritorijoje;
- c) numatydamas priemones energetikos medžiagų ir produktų tiekimo pertrūkių pasekmėms sušvelninti;
- d) palengvindamos energijos transportavimo įrengimų sujungimą.

3. Kiekviena Susitariančioji Šalis išpareigoja, kad jos nuostatose, susijusiose su energetikos medžiagų ir produktų transportavimu ir energijos transportavimo įrenginių naudojimu, tranzitinėms energetikos medžiagoms ir produktams taikomas režimas būtų ne mažiau palankus, negu režimas, jos nuostatose taikomas energetikos medžiagoms ir produktams, kilusiems jos pačios teritorijoje ar jai skirtiems, išskyrus atvejus, kai esamuose tarptautiniuose susitarimuose numatyta kitaip.

4. Jeigu energetinių medžiagų ar produktų tranzitas negali vykti komercinėmis sąlygomis naudojant energijos transportavimo įrenginius, Susitariančiosios Šalys nesudaro kliūčių naujų įrenginių statybai, išskyrus atvejus, kai galiojančiuose teisės aktuose, atitinkančiuose šio straipsnio 1 dalį, numatyta kitaip.

5. Susitariančioji Šalis, kurios teritorija gali vykti energetikos medžiagų ir produktų tranzitas, nėra įpareigota:

- a) leisti statyti ar modifikuoti energijos transportavimo įrenginius; arba
- b) leisti naują ar papildomą tranzitą per jau esamus energijos transportavimo įrenginius,

jeigu tai, kaip ji įrodo kitoms suinteresuotoms Susitariančiosioms Šalims, sukeltų pavojų jos energetikos sistemų saugumui ar efektyvumui, įskaitant ir tiekimo stabilumą.

Susitariančiosios Šalys, remdamosi šio straipsnio 6 ir 7 dalimis, užtikrina nustatytus energetikos medžiagų ir produktų srautus iš kitų Susitariančiųjų Šalių teritorijų, į jas arba tarp jų.

6. Susitariančioji Šalis, kurios teritorija vyksta energetikos medžiagų ir produktų tranzitas, kilus ginčui dėl kurių nors klausimų, atsirandančių dėl to tranzito, nenutraukia ir nesumažina bei

neleidžia jokiai savo valdomam subjektui nutraukti ar sumažinti esamų energetikos medžiagų ar produktų srautų ir nepareikalauja, kad kuris nors jos jurisdikcijai priklausantis subjektas juos nutrauktų ar sumažintų prieš užbaigiant ginčų sprendimo procedūras, apibrėžtas šio straipsnio 7 dalyje, išskyrus atvejus, kai tai konkrečiai numatyta sutartyje ar kitame susitarime, kuriuo reguliuojamas toks tranzitas arba tai leidžiama remiantis taikintojo sprendimu.

7. Tolesnės nuostatos taikomos ginčui, aprašytam šio straipsnio 6 dalyje, tačiau tik tada, kai išnaudotos visos susijusios sutartinės ar kitos ginčų sprendimo priemonės, dėl kurių iš anksto tarpusavyje susitarė Susitariančiosios Šalys, tarp kurių kilo ginčas, arba šio straipsnio 6 dalyje minimas subjektas bei kitos Susitariančiosios Šalies subjektas, tarp kurių kilo ginčas:

a) ginče dalyvaujanti Susitariančioji Šalis gali perduoti jį spręsti Generaliniam Sekretoriui, nusiųsdama pranešimą, kuriame būtų pateikta ginčijamų dalykų santrauka. Generalinis Sekretorius praneša visoms Susitariančiosioms Šalims apie bet kurių tokių perdavimą;

b) per 30 nuo tokio pranešimo gavimo Generalinis Sekretorius, pasitaręs su ginčo šalimis ir kitomis suinteresuotomis Susitariančiosiomis Šalimis, paskiria taikintoją. Toks taikintojas turi turėti patirties tuose dalykuose, dėl kurių kilo ginčas, ir turi nebūti ginčo šalies ar vienos iš kitų suinteresuotųjų Susitariančiųjų Šalių pilietis arba nuolatinis jų gyventojas;

c) taikintojas stengiasi, kad ginčo šalys susitartų dėl ginčo sprendimo arba dėl tvarkos, pagal kurią toks sprendimas būtų pasiektas. Jeigu per 90 dienų nuo paskyrimo jam nepavyksta užtikrinti, kad toks susitarimas būtų pasiektas, jis rekomenduoja ginčo sprendimą arba tvarką, pagal kurią toks sprendimas būtų pasiektas, ir nustato laikinus muitų tarifus ir kitas sąlygas, kurių turi būti laikomasi vykdant tranzitą nuo jo nustatytos datos iki tol, kol ginčas išsprendžiamas;

d) Susitariančiosios Šalys išsipareigoja stebėti ir užtikrinti, kad joms pavaldūs ar jų jurisdikcijai priklausantys subjektai 12 mėnesių nuo taikintojo sprendimo arba iki tol, kol ginčas išsprendžiamas, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta anksčiau, laikytųsi visų c punkte numatytų sprendimų dėl muitų tarifų ir sąlygų;

e) neatsižvelgiant į b punktą, Generaliniam Sekretoriui leidžiama savo nuožiūra neskirti taikintojo, jeigu, jo nuomone, ginčas susijęs su tokio tranzitu, kuris yra ar buvo nagrinėjamas šios

dalies a–d punktuose numatyta ginčų sprendimo tvarka, tačiau taip nagrinėjamo ginčo išspręsti nepavyko;

f) Chartijos konferencija patvirtina standartines taikinimo proceso eigos ir atlyginimo taikintojams nuostatas.

8. Nė viena šio straipsnio nuostata neleidžia nukrypti nuo Susitariančiosios Šalies teisių ir pareigų pagal tarptautinę teisę, įskaitant tarptautinę paprotinę teisę, galiojančius dvišalius ar daugiašalius susitarimus, įskaitant taisykles dėl povandeninių kabelių ir vamzdynų.

9. Šis straipsnis neturi būti aiškinamas taip, kad kuri nors Susitariančioji Šalis, neturinti tranzitui naudojamų tam tikros rūšies energijos transportavimo įrengimų, būtų įpareigota imtis kokių nors priemonių, susijusių su tos rūšies energijos transportavimo įrenginiais. Tačiau tokia Susitariančioji Šalis yra įpareigota laikytis šio straipsnio 4 dalies nuostatų.

10. Šiame straipsnyje:

a) „tranzitas“ – tai:

i) Susitariančiosios Šalies teritorija gabenimas arba gabenimas į jos teritorijoje esantį uostą, arba iš tokio uosto krovimas ar iš jo iškrovimas tokių energetikos medžiagų ir produktų, kurių kilmės vieta yra kitos valstybės teritorijoje ir kurių paskirties vieta yra trečiosios valstybės teritorijoje, jeigu viena iš šių valstybių yra Susitariančioji Šalis; arba

ii) Susitariančiosios Šalies teritorija gabenimas tokių energetikos medžiagų ir produktų, kurių kilmės vieta yra kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje, ir kurių paskirties vieta yra tos kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje, išskyrus atvejus, kai abi suinteresuotos Susitariančiosios Šalys nusprendžia kitaip ir įregistruoja savo sprendimą bendru įrašu N priede. Abi Susitariančiosios Šalys gali išbraukti savo įrašą iš N priedo pateikdamos bendrą rašytinį pranešimą apie savo ketinimą sekretoriui, kuris tą pranešimą nusiunčia kitoms Susitariančiosioms Šalims. Išbraukimas įsigalioja po keturių savaičių nuo minėtojo pranešimo pateikimo;

b) „energijos transportavimo įrengimai“ – tai aukšto slėgio dujotiekiai, aukštos įtampos elektros tinklai ir linijos, žalios naftos naftotiekiai, anglies suspensijos vamzdynai, naftos produktų vamzdynai ir kiti stacionarūs įrengimai, skirti būtent energetikos medžiagoms ir produktams aptarnauti.

8 straipsnis

Technologijų perdavimas

1. Susitariančiosios Šalys susitaria skatinti galimybes naudotis energetikos technologijomis ir perduoti tas technologijas komerciniais ir nediskriminaciniais pagrindais, kad pagelbėtų veiksmingai prekiauti energetikos medžiagomis ir produktais bei investuoti, ir įgyvendinti Chartijos tikslus remiantis savo įstatymais ir kitais teisės aktais bei atsižvelgiant į intelektualinės nuosavybės apsaugos teises.

2. Atitinkamai, tokiu mastu, koks būtinas šio straipsnio 1 daliai įvykdyti, Susitariančiosios Šalys pašalina esamas kliūtis energetikos medžiagų ir produktų bei susijusios įrangos ir paslaugų srities technologijų perdavimui ir nekuria naujų kliūčių, atsižvelgdamos į neplatinto ir kitus tarptautinius įsipareigojimus.

9 straipsnis

Galimybė naudotis kapitalu

1. Susitariančiosios Šalys pripažįsta atvirų kapitalo rinkų svarbą skatinant kapitalo srautų nukreipimą į prekybos energetikos medžiagomis ir produktais finansavimą ir investavimą bei paramą, susijusią su investavimu į ekonominę veiklą energetikos sektoriuje kitų Susitariančiųjų Šalių, ypač tų, kurių ekonomikos išgyvena pereinamąjį laikotarpį, teritorijose. Kiekviena Susitariančioji Šalis atitinkamai stengiasi gerinti sąlygas kitų Susitariančiųjų Šalių bendrovėms ir piliečiams naudotis savo kapitalo rinka, kad finansuotų prekybą energetikos medžiagomis ir produktais bei investuotų į ekonominę veiklą energetikos sektoriuje tų kitų Susitariančiųjų Šalių teritorijose, taikydama jiems ne mažiau palankų režimą negu tas, kurį ji panašiomis aplinkybėmis taiko savo pačios bendrovėms ir piliečiams arba kurios nors kitos Susi-

tariančiosios Šalies ar trečiosios valstybės bendrovėms ir piliečiams, iš šių režimų pasirinkus palankiausiąjį.

2. Susitariančioji Šalis gali patvirtinti ir taikyti programų, kuriomis suteikiama galimybė gauti valstybės paskolų, subsidijų, garantijų ar draudimo apsaugą prekybai ar investicijoms užsienyje. Ji suteikia galimybę naudotis tokiomis priemonėmis laikantis tokių investavimo į ekonominę veiklą kitų Susitariančiųjų Šalių energetikos sektoriuje arba prekybos energetikos medžiagomis ir produktais su kitomis Susitariančiosiomis Šalimis programų tikslų, suvaržymų ir kriterijų (įskaitant bet kokius tikslus, suvaržymus ar kriterijus, susijusius su tokios priemonės prašytojo veiklos vieta arba prekių ar paslaugų, tiekiamų ar teikiamų naudojantis kuria nors tokia priemone, pristatymo vieta).

3. Susitariančiosios Šalys, įgyvendindamos ekonominės veiklos energetikos sektoriuje programas, skirtas Susitariančiųjų Šalių ekonomikos stabilumui ir investicijų klimatui pagerinti, stengiasi pagal poreikį paskatinti atitinkamų tarptautinių finansinių institucijų veiklą ir pasinaudoti jų patirtimi.

4. Nė viena šio straipsnio nuostata nekliaudo:

- a) finansinėms institucijoms taikyti savo skolinimo ar įsipareigojimų prisiėmimo tvarką, remiantis rinkos principais ir sveiko proto logika; arba
- b) Susitariančiajai Šaliai imtis priemonių:
 - i) dėl racionalių prižasčių, įskaitant investuotojų, vartotojų, indėlininkų, draudėjų ar asmenų, kuriems finansinės paslaugos tiekėjas turi patikėtinio pareigų, apsaugą; arba
 - ii) savo finansinės sistemos ir kapitalo rinkų tvirtumui ir stabilumui užtikrinti.

III DALIS

INVESTICIJŲ SKATINIMAS IR APSAUGA

10 straipsnis

Investicijų skatinimas, apsauga ir joms taikomas režimas

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis, remdamasi šios Sutarties nuostatomis, skatina ir sudaro stabilias, nešališkas, palankias ir aiškias sąlygas kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojams investuoti jos teritorijoje. Tokioms sąlygoms priskiriamas įsipareigojimas kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms visada taikyti tei-

singą ir nešališką režimą. Tokioms investicijoms taip pat taikoma nuolatinė apsauga ir garantijos, ir nė viena Susitariančioji Šalis jokiū būdu nekliaudo nepagrįstomis ar diskriminacinėmis priemonėmis valdyti, eksploatuoti, naudoti tokias investicijas, jų turėti ar jomis disponuoti. Jokiū atveju tokioms investicijoms netaikomas mažiau palankus režimas, negu reikalaujama tarptautiniuose teisės aktuose, įskaitant sutartinius įsipareigojimus. Kiekviena Susitariančioji Šalis laikosi visų įsipareigojimų, kuriuos ji prisiėmė kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo ar jo investicijų atžvilgiu.

2. Kiekviena Susitariančioji Šalis siekia taikyti kitos Susitariančiosios Šalies investuotojams, investuojantiems jos teritorijoje, šio straipsnio 3 dalyje aprašytą režimą.

3. Šiame straipsnyje „režimas“ – tai Susitariančiosios Šalies taikomas režimas, nesantis mažiau palankus už tą, kurią ji taiko savo pačios investuotojams ar kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies ar trečiosios valstybės investuotojams, iš šių režimų pasirinkus palankiausiąjį.

4. Papildoma sutartis pagal joje nustatytas sąlygas turi ipareigoti kiekvieną jos šalių taikyti kitų šalių investuotojams, investuojantiems jos teritorijoje, šio straipsnio 3 dalyje aprašytą režimą. Ta sutartis teikiama pasirašyti valstybėms bei regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, kurios pasirašė šią Sutartį ar prie jos prisijungė. Derybos dėl papildomos sutarties turi prasidėti ne vėliau kaip 1995 m. sausio 1 d., siekiant jas baigti iki 1998 m. sausio 1 d.

5. Kiekviena Susitariančioji Šalis, kai tai susiję su investicijomis jos teritorijoje, siekia:

a) iki minimumo sumažinti išimčių iš šio straipsnio 3 dalyje aprašyto režimo skaičių;

b) laipsniškai pašalinti esamus apribojimus, turinčius įtakos kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojams.

6. a) Susitariančioji Šalis turi teisę bet kuriuo metu savanoriškai per sekretoriatą pareikšti Chartijos konferencijai apie savo ketinimą neįvesti naujų išimčių iš šio straipsnio 3 dalyje aprašyto režimo, taikomo investicijoms jos teritorijoje;

b) Susitariančioji Šalis taip pat turi teisę bet kuriuo metu savanoriškai išipareigoti taikyti kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojams, investuojantiems į kai kurią ar visą ekonominę veiklą energetikos sektoriuje jos teritorijoje, režimą, aprašytą šio straipsnio 3 dalyje. Apie tokius išipareigojimus pranešama sekretoriatui, jie įtraukiami į VC priedą ir tampa privalomi pagal šią Sutartį.

7. Kiekviena Susitariančioji Šalis taiko kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms jos teritorijoje, taip pat su jomis susijusiai veiklai, įskaitant valdymą, eksploataciją, naudojimą,

turėjimą ar disponavimą, ne mažiau palankų režimą, negu tas, kurią ji taiko savo pačios investuotojų ar kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies ar trečiosios valstybės investuotojų investicijoms ir su jomis susijusiai veiklai, įskaitant valdymą, eksploataciją, naudojimą, turėjimą ar disponavimą, iš šių režimų pasirinkus palankiausiąjį.

8. Šio straipsnio 7 dalies taikymo modalumų programų, pagal kurias Susitariančioji Šalis skiria subsidijų ar kitokios finansinės pagalbos, arba sudaro energetikos technologijų tyrinėjimų ir plėtojimo sutarčių, atžvilgiu galima numatyti tik papildomoje sutartyje, aprašytoje šios straipsnio 4 dalyje. Kiekviena Susitariančioji Šalis per sekretoriatą nuolat informuoja Chartijos konferenciją apie modalumus, kuriuos ji taiko šioje dalyje aprašytoms programoms.

9. Kiekviena Susitariančioji Šalis arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri pasirašo šią Sutartį ar prie jos prisijungia, Sutarties pasirašymo arba savo prisijungimo dokumento deponavimo dieną pateikia sekretoriatui ataskaitą, reziumuodama visus įstatymus, teisės aktus ar kitas priemones, susijusias su:

a) išimtimis iš šio straipsnio 2 dalies; arba

b) šio straipsnio 8 dalyje minėtomis programomis.

Susitariančioji Šalis nuolat seka, kad jos ataskaitoje būtų naujausia informacija, nedelsiant pateikdama sekretoriatui pakeitimus. Chartijos konferencija periodiškai peržiūri šias ataskaitas.

Šios dalies a punkto atžvilgiu ataskaitoje gali būti įvardytos tos energetikos sektoriaus dalys, kuriose Susitariančioji Šalis taiko kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojams šio straipsnio 3 dalyje aprašytą režimą.

Šios dalies b punkto atžvilgiu Chartijos konferencija, peržiūrodama tokias programas, gali apsvarstyti jų įtaką konkurencijai ir investicijoms.

10. Neatsižvelgiant į jokią kitą šio straipsnio nuostatą, šio straipsnio 3 ir 7 dalyse aprašytas režimas netaikomas intelektinės nuosavybės apsaugai; jai taikomas toks režimas, kuris apibrėžtas atitinkamose taikytinų tarptautinių susitarimų dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos, kurių dalyvės yra atitinkamos Susitariančiosios Šalys, nuostatose.

11. Atsižvelgiant į 26 straipsnio nuostatą, Susitariančiosios Šalies su prekyba susijusių investicijų priemonės, aprašytos

5 straipsnio 1 ir 2 dalyje, taikymas kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo investicijai, jau egzistuojančiai tokio taikymo metu, pagal 5 straipsnio 3 ir 4 dalis laikomas pirmosios Susitariančiosios Šalies įsipareigojimo pagal šią dalį pažeidimu.

12. Kiekviena Susitariančioji Šalis užtikrina, kad jos vidaus teisės aktuose būtų numatyta efektyvių priemonių pretenzijoms dėl investicijų, investavimo susitarimų ir leidimų investuoti pareikšti ir su tuo susijusioms teisėms įgyvendinti.

11 straipsnis

Pagrindiniai darbuotojai

1. Susitariančioji Šalis pagal savo įstatymus ir kitus teisės aktus, susijusius su fizinių asmenų atvykimu, buvimu ir darbu, sąžiningai išnagrinėja kitos Susitariančiosios Šalies investuotojų ir pagrindinių darbuotojų, kuriuos tie investuotojai yra įdarbinę ar kurie buvo įdarbinti dėl jų investicijos, prašymus atvykti į jos teritoriją ir laikinai joje pasilikti tam, kad užsiimtų veikla, susijusia su atitinkamu investavimu ar atitinkamų investicijų plėtojimu, valdymu, eksploatacija, naudojimu, turėjimu ar disponavimu jomis, įskaitant konsultacijų ir pagrindinių techninių paslaugų teikimą.

2. Susitariančioji Šalis leidžia kitos Susitariančiosios Šalies investuotojams, kurie jau turi investicijų jos teritorijoje, ir dėl tokių investuotojų investicijų įdarbinti bet kuri pagrindinį asmenį investuotojo ar investicijos nuožiūra, neatsižvelgiant į jo pilietybę, jeigu tokiam pagrindiniam asmeniui buvo leista atvykti į pirmosios Susitariančiosios Šalies teritoriją, joje pasilikti ir dirbti, ir jeigu tokio įdarbinimo sąlygos atitinka tam pagrindiniam asmeniui išduoto leidimo sąlygas ir terminus.

12 straipsnis

Nuostolių kompensavimas

1. Išskyrus tuos atvejus, kai taikomas 13 straipsnis, bet kurios Susitariančiosios Šalies investuotojui, dėl kurios nors investicijos kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje patiriančiam nuostolių, kurie atsirado dėl karo ar kitokio ginkluoto konflikto, nepaprastosios padėties, pilietinių neramumų ar kito panašaus įvykio toje teritorijoje, pastaroji Susitariančioji Šalis, grąžindama turtą, atlygindama žalą, mokėdama kompensaciją ar kitaip padengdama nuostolius, taiko palankiausią iš režimų, tos Susitariančiosios Šalies taikomų bet kuriam kitam investuotojui, nesvarbu, ar tai būtų jos pačios investuotojas, kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies investuotojas ar bet kurios trečiosios valstybės investuotojas.

2. Nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalies, Susitariančiosios Šalies investuotojui, kuriomis nors iš toje dalyje aprašytų aplinkybių kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje patiriančiam nuostolių dėl to, kad:

- a) pastarosios Šalies pajėgos ar valdžios institucijos rekvizavo jo investiciją ar jos dalį; arba
- b) pastarosios Šalies pajėgos ar valdžios institucijos sunaikino jo investiciją ar jos dalį, nors tomis aplinkybėmis to daryti nebuvo būtina;

taikoma restitucija arba skiriama kompensacija, kuri visais atvejais turi būti neatidėliotina, pakankama ir veiksminga.

13 straipsnis

Ekspropriacija

1. Susitariančiosios Šalies investuotojo investicijos bet kurios kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje negali būti nacionalizuotos ar nusavintos ir joms negali būti pritaikyta priemonė ar priemonės, kurių rezultatas lygiavertis nacionalizavimui ar nusavinimui (toliau – „ekspropriacija“), išskyrus atvejus, kai tokia ekspropriacija:

- a) atliekama visuomenės naudai;
- b) nėra diskriminacinė;
- c) atliekama tinkama teisine tvarka; ir
- d) atliekama nedelsiant išmokant pakankamą ir veiksmingą kompensaciją.

Tokios kompensacijos suma turi atitikti tikrą eksproprijautos investicijos rinkos vertę, buvusią prieš pat ekspropriaciją arba prieš pat tą momentą, kai sužinojus apie gresiančią ekspropriaciją, investicijos vertė pakito (toliau – „įvertinimo diena“).

Tokia tikra rinkos vertė, investuotojo prašymu, išreiškiama laisvai konvertuojama valiuta, taikant įvertinimo dieną rinkoje galiojantį tos užsienio valiutos keitimo kursą. Į kompensaciją taip pat įtraukiamos palūkanos, pagal rinkoje galiojančius komercinius tarifus priskaičiuojamos nuo ekspropriacijos datos iki kompensacijos išmokėjimo datos.

2. Investuotojas, kurio investicija eksproprijuodama, turi teisę į tai, kad ekspropriaciją vykdančios Susitariančiosios Šalies teismo ar kita kompetentinga ir nepriklausoma institucija neatidėliodama išnagrinėtų pagal tos Susitariančiosios Šalies įstatymus jo atvejį, jo investicijos įvertinimą ir kompensacijos įvertinimą, vadovaudamasi šio straipsnio 1 dalyje nustatytais principais.

3. Tam, kad būtų išvengta abejonių, ekspropriacija taip pat apima situacijas, kai Susitariančioji Šalis nusavina savo teritorijoje esančios bendrovės ar įmonės, kurioje kitos Susitariančiosios Šalies investuotojas turi investicijų, įskaitant valdomas jos akcijas, turtą.

14 straipsnis

Su investicijomis susiję pervedimai

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis, kai tai susiję su bet kurios kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo investicijomis jos teritorijoje, garantuoja laisvę atlikti pervedimus į jos teritoriją ir iš jos, įskaitant atvejus, kai pervedama:

- a) pradinis kapitalas bei bet koks papildomas kapitalas investicijai eksploatuoti ir plėtoti;
- b) įplaukos;
- c) mokėjimai pagal sutartį, įskaitant pagrindinės paskolos sumos ir susikaupusių palūkanų grąžinimą pagal paskolos sutartį;
- d) neišleistas užsienyje dėl tos investicijos samdomų darbuotojų uždarbis ir kitoks atlyginimas jiems;
- e) pajamos, gautos pardavus ar likvidavus visą investiciją ar kurią nors jos dalį;
- f) mokėjimai, atliekami sprendžiant ginčus;
- g) kompensacijos, mokamos pagal 12 ir 13 straipsnius.

2. Šio straipsnio 1 dalyje numatyti pervedimai atliekami neatidėliojant ir (išskyrus, kai grąžinama natūra) laisvai konvertuojama valiuta.

3. Pervedimai atliekami taikant pervedimo dieną rinkoje nustatytą keitimo kursą, galiojantį sandoriams grynaisiais ta valiuta, kuria reikia atlikti pervedimą. Jeigu tos valiutos keitimo rinkos nėra, naudojamas naujausias kursas, taikytas vidaus investicijoms, arba naujausias keitimo kursas valiutai keisti į specialias išėmimo teises, pasirenkant investuotojui palankiausią kursą.

4. Neatsižvelgiant į šio straipsnio 1–3 dalis, Susitariančioji Šalis turi teisę ginti kreditorių teises arba užtikrinti, kad būtų laikomasi įstatymų, reguliuojančių vertybinių popierių išdavimą, tvarkymą ir prekybą jais bei sprendimų, priimtų civiliniuose,

administraciniuose ir baudžiamuosiuose teismo procesuose, vykdymą, teisingai, nediskriminuodama ir nešališkai taikydama savo įstatymus ir kitus teisės aktus.

5. Neatsižvelgiant į šio straipsnio 2 dalį, Susitariančiosios Šalys, kurios yra valstybės, įėjusios į buvusios Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sudėtį, tarpusavio susitarimuose gali numatyti, kad mokėjimų pervedimai atliekami tokių Susitariančiųjų Šalių valiutomis, jeigu tokiuose susitarimuose kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms jų teritorijoje netaikomas mažiau palankus režimas negu tas, kuris taikomas, arba tokius susitarimus sudariusių Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms, arba kurios nors trečiosios valstybės investuotojų investicijoms.

6. Neatsižvelgiant į šio straipsnio 1 dalies b punktą, Susitariančioji Šalis gali apriboti atlyginimo natūra pervedimus tomis aplinkybėmis, kai tai Susitariančiajai Šaliai pagal 29 straipsnio 2 dalies a punktą arba GATT ir susijusius dokumentus leidžiama apriboti arba uždrausti eksportuoti arba parduoti eksportui gaminius, sudarančius atlyginimą natūra; tačiau Susitariančioji Šalis leidžia atlikti atlyginimo natūra pervedimus, kurie leidžiami ar nustatyti investavimo sutartyje, leidime investuoti ar kitame rašytiniame Susitariančiosios Šalies ir kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo arba jo investicijos susitarime.

15 straipsnis

Subrogacija

1. Jeigu Susitariančioji Šalis arba jos paskirta įstaiga (toliau – „atlyginančioji šalis“) išmoka išmoką pagal draudimą ar garantiją, suteiktą investuotojo (toliau – „atlyginamoji šalis“) investicijai kitos Susitariančiosios Šalies (toliau – „priimančioji šalis“) teritorijoje, priimančioji šalis pripažįsta:

- a) kad atlyginančiajai šaliai perleidžiamos visos teisės ir pretenzijos į tokią investiciją; ir
- b) dėl subrogacijos atlyginančiosios šalies įgytą teisę naudotis visomis tomis teisėmis ir versti patenkinti tokias pretenzijas.

2. Visomis aplinkybėmis atlyginančioji šalis turi teisę į:

- a) tai, kad jai būtų taikomas toks pat režimas, kai ji naudojasi tomis teisėmis ir pretenzijomis, kurios jai buvo perleistos taip, kaip minėta šio straipsnio 1 dalyje; ir
- b) tuos pačius mokėjimus, kurie priklauso pagal tas teises ir pretenzijas,

į kuriuos pagal šią Sutartį dėl atitinkamos investicijos turėjo teisę ir atlyginamoji šalis.

3. Jokiam teisminiame procese pagal 26 straipsnį Susitariančioji Šalis negali tvirtinti siekdama apsiginti, pareikšti priešiškinį, pasinaudoti teise į priešpriešinį reikalavimą ar dėl kurios nors kitos priežasties, kad atlyginimas arba kitokia kompensacija už visą reikalaujamą žalą ar jos dalį buvo gauta arba bus gauta pagal draudimo arba garantijos suteikimo sutartį.

16 straipsnis

Ryšys su kitais susitarimais

Jeigu dvi ar daugiau Susitariančiųjų Šalių anksčiau buvo sudariusios tarptautinį susitarimą arba vėliau sudaro tarptautinį susitarimą, kurio sąlygos abiems atvejais susijusios su šios Sutarties III arba V dalies objektu;

- 1) nė viena šios Sutarties III arba V dalies nuostata negali būti aiškinama taip, kad būtų nukrypstama nuo kurios nors to kito susitarimo nuostatos arba nuo kurios nors teisės spręsti dėl to kito susitarimo kylančius ginčus pagal jo nuostatas; ir
- 2) nė viena kito susitarimo sąlyga negali būti aiškinama taip, kad būtų nukrypstama nuo šios Sutarties III arba V dalies kurios nors nuostatos arba nuo kurios nors teisės spręsti dėl šios Sutarties kylančius ginčus pagal jos nuostatas;

kai šios Sutarties nuostatos yra palankesnės investuotojui arba investicijai.

18 straipsnis

Teisė valdyti energijos išteklius

1. Susitariančiosios Šalys pripažįsta valstybės suverenitetą ir suverenias teises į energijos išteklius. Jos dar kartą patvirtina, kad tomis teisėmis turi būti naudojamosi laikantis ir vadovaujantis tarptautinės teisės normų.

2. Nepakeisdama galimybių komerciniais pagrindais naudotis energijos ištekliais, juos žvalgyti ir parengti eksploatacijai skatinimo tikslų, ši Sutartis jokiū būdu neįtakoja Susitariančiosiose Šalyse galiojančių taisyklių, reglamentuojančių energijos išteklių nuosavybės ir valdymo sistemą.

17 straipsnis

III dalies netaikymas tam tikromis aplinkybėmis

Kiekviena Susitariančioji Šalis pasilieka teisę nesuteikti šioje dalyje numatytų privalumų:

- 1) juridiniam asmeniui, jeigu toks asmuo yra valdomas arba kontroliuojamas trečiosios valstybės piliečių, ir jeigu tas asmuo Susitariančiosios Šalies, kurioje jis yra įsteigtas, teritorijoje neužsiima jokia esmine verslo veikla; arba
- 2) investicijai, jeigu atsakančioji Susitariančioji Šalis nustato, kad ta investicija yra investuotojo iš trečiosios valstybės, su kuria atsakančioji Susitariančioji Šalis:
 - a) nepalaiko diplomatinių santykių; arba kuriai
 - b) nustato ar taiko priemones, kurios:
 - i) draudžia sandorius su tos valstybės investuotojais; arba
 - ii) būtų pažeistos ar apeitos, jeigu šioje dalyje numatyti privalumai būtų suteikti tos valstybės investuotojams arba jų investicijoms.

IV DALIS

KITOS NUOSTATOS

3. Kiekviena valstybė, visų pirma, išsaugo teises spręsti kuriose jos teritorijos geografinėse srityse suteikti galimybę žvalgyti ir rengti eksploatacijai jos energijos išteklius, koks turi būti optimalus jų išgavimo režimas, jų eikvojimo ar kitokios eksploatacijos sparta, nustatyti ir rinkti bet kokius mokesčius, procentinius periodinius atlyginimus ar kitokius piniginius mokėjimus, mokamus už tokią žvalgybą ir eksploataciją, bei reguliuoti aplinkosaugos ir saugumo dalykus, susijusius su tokia žvalgyba, parengimu eksploatacijai ir išgavimu jos teritorijoje, taip pat dalyvauti tokioje žvalgyboje ir eksploatacijoje, *inter alia*, tiesiogiai dalyvaujant Vyriausybei arba per valstybės įmones.

4. Susitariančiosios Šalys įsipareigoja sudaryti lengvesnių galimybių naudoti energijos išteklius, *inter alia*, be diskriminacijos ir pagal paskelbtus kriterijus skirstydamos leidimus, licencijas, koncesijas ir sutartis žvalgyti ir tyrinėti arba eksploatuoti energijos išteklius ar juos išgauti.

19 straipsnis

Aplinkosaugos dalykai

1. Siekdama subalansuotos plėtros ir atsižvelgdama į savo įsipareigojimus pagal tuos tarptautinius susitarimus dėl aplinkos, kurių dalyvė ji yra, kiekviena Susitariančioji Šalis stengiasi ekonomiškai efektyviomis priemonėmis iki minimumo sumažinti žalingą poveikį aplinkai savo teritorijoje arba už jos ribų, atsirandantį dėl visų operacijų jos teritorijoje vykstančios energijos apytakos grandinėje, deramai atsižvelgdama į saugumą. Tai atlikdama, kiekviena Susitariančioji Šalis taiko ekonomiškai veiksmingas priemones. Savo politika ir veiksmais kiekviena Susitariančioji Šalis stengiasi imtis atsargumo priemonių, kad neleistų blogėti aplinkos būklei arba tokį blogėjimą sumažintų iki minimumo. Susitariančiosios Šalys susitaria, kad paprastai teršėjas Susitariančiųjų Šalių teritorijose turėtų padengti su tarša, įskaitant tarpvalstybinę taršą, susijusias sąnaudas, ir tai turi būti daroma deramai paisant visuomenės interesų ir neiškraipant investicijų į energijos apytaką ar tarptautinę prekybą. Todėl Susitariančiosios Šalys:

- a) formuluodamos ir įgyvendindamos savo energetikos politiką atsižvelgia į aplinkosaugos aplinkybes;
- b) visoje energijos apytakos grandinėje skatina į rinką orientuotą kainodarą ir didesnę aplinkosaugos sąnaudų bei naudos atitiktį;
- c) atsižvelgdamos į 34 straipsnio 4 dalį, skatina bendradarbiauti siekiant Chartijoje numatytų aplinkosaugos tikslų ir nustatant energijos apytakai taikytinus tarptautinius aplinkosaugos standartus, atkreipiant dėmesį į žalingo poveikio ir kovos su juo sąnaudų skirtumus įvairiose Susitariančiosiose Šalyse;
- d) ypatingą dėmesį skiria energijos efektyvumo gerinimui, atsinaujinančių energijos šaltinių įsisavinimui ir naudojimui, švaresnio kuro propagavimui ir taršos mažinimo technologijų bei technologinių priemonių taikymui;
- e) skatina Susitariančiąsias Šalis rinkti informaciją apie aplinkai tinkamą ir ekonominiu požiūriu efektyvią energetikos politiką bei ekonominiu požiūriu efektyvią veiklą ir technologijas, bei keistis ja tarpusavyje;
- f) prisideda prie visuomenės informavimo apie energetikos sistemų poveikį aplinkai, apie veiksmų, kurių reikia imtis, kad būtų neutralizuotas ar sumažintas jų žalingas poveikis aplinkai, mastą, ir apie sąnaudas, susijusias su įvairiomis poveikio neutralizacijos ar sumažinimo priemonėmis;

g) prisideda ir bendradarbiauja tyrinėjant, plėtojant ir taikant efektyvaus energijos naudojimo ir aplinkai tinkamas technologijas, būdus ir procesus, kurie ekonominiu požiūriu efektyviai iki minimumo sumažins visų energijos apytakos grandžių žalingą poveikį aplinkai;

- h) skatina sudaryti palankias sąlygas perleisti ir platinti tokias technologijas laikantis pakankamų ir veiksmingų intelektinės nuosavybės teisių apsaugos nuostatų;
- i) skatina skaidrų aplinkosaugos požiūrių svarbių energetikos investicijų projektų poveikio aplinkai įvertinimą ankstyvojoje stadijoje ir prieš priimant sprendimą bei tolesnę jų stebėseną;
- j) skatina tarptautiniu mastu informuoti ir keistis informacija apie svarbias Susitariančiųjų Šalių aplinkosaugos programas ir standartus bei apie tų programų ir standartų įgyvendinimą;
- k) gavusios prašymą, kiek leidžia jų išteklių, dalyvauja kuriant ir įgyvendinant tinkamas aplinkosaugos programas Susitariančiosiose Šalyse.

2. Vienos ar daugiau Susitariančiųjų Šalių prašymu ginčus dėl šio straipsnio nuostatų taikymo ar aiškinimo siekdama juos išspręsti nagrinėja Chartijos konferencija, jeigu susitarimų dėl tokių ginčų nagrinėjimo tvarkos nėra jokiame kitame atitinkamame tarptautiniame forume.

3. Šiame straipsnyje:

- a) „energijos apytaka“ – tai visa energijos grandinė, įskaitant veiklą, susijusią su įvairių formų energijos žvalgymu, tyrinėjimais, gamyba, konversija, laikymu, transportavimu, skirstymu ir naudojimu bei atliekų apdorojimu ir šalinimu, taip pat šios veiklos sustabdymu, nutraukimu ar pabaigimu, iki minimumo sumažinant žalingą poveikį aplinkai;
- b) „poveikis aplinkai“ – tai bet koks poveikis, kurį aplinkai, įskaitant žmonių sveikatą ir saugumą, florą, fauną, dirvožemį, orą, vandenį, klimatą, landsaftą ir istorijos paminklus ar kitas fizines struktūras arba šių veiksnių tarpusavio sąveiką, sukelia žinoma veikla. Tai taip pat poveikis kultūriniam paveldui ar socialinėms ir ekonominėms sąlygoms, atsirandantis dėl tų veiksnių pokyčių;

- c) „energijos efektyvumo gerinimas“ – tai tokio paties išieigos vienetui (prekės ar paslaugos) išlaikymas nesumažinant išieigos kokybės ar savybių, tačiau sumažinant tai išieigai pagaminti reikalingos energijos kiekį;
- d) „ekonominis efektyvumas“ – tai apibrėžto tikslo pasiekimas mažiausiomis sąnaudomis arba didžiausios naudos gavimas esamomis sąnaudomis.

20 straipsnis

Skaidrumas

1. Bendro taikymo įstatymai ir kiti teisės aktai, teismo sprendimai ir administraciniai nutarimai, turintys įtakos prekybai energetikos medžiagomis ir produktais, pagal 29 straipsnio 2 dalies a punktą priskiriami priemonėms, kurioms taikomas GATT ir atitinkamuose susijusiuose dokumentuose numatytas metodas, įpareigojantis laikytis skaidrumo.

2. Kurios nors Susitariančiosios Šalies priimti ir įsigalioję bendro taikymo įstatymai ir kiti teisės aktai, teismo sprendimai ir administraciniai nutarimai, taip pat galiojantys Susitariančiųjų Šalių tarpusavio susitarimai, turintys įtakos šioje Sutartyje aptariamoms dalykams turi būti nedelsiant paskelbiami tokiu būdu, kuris leistų Susitariančiosioms Šalims ir investuotojams susipažinti su jais. Šios dalies nuostatos nereikalauja, kad kuri nors Susitariančioji Šalis atskleistų slaptos informacijos, kuri trukdytų taikyti įstatymus ar kitaip pakenktų visuomenės interesams, arba būtų žalinga teisėtiems kurio nors investuotojo komerciniams interesams.

3. Kiekviena Susitariančioji Šalis įvardija vieną ar daugiau informacijos teikimo padalinių, kuriems būtų adresuojami prašymai suteikti informacijos apie minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus, teismo sprendimus ir administracinius nutarimus, bei nedelsdama praneša apie tokius padalinius sekretoriui, kuris, gavęs prašymą, informuoja apie juos.

21 straipsnis

Apmokestinimas

1. Išskyrus atvejus, kai šiame straipsnyje nustatyta kitaip, nė viena šios Sutarties nuostata nesukuria teisių ar įpareigojimų, susijusių su Susitariančiųjų Šalių apmokestinimo priemonėmis. Jeigu tarp šio straipsnio ir kurios nors kitos šios Sutarties nuostatos yra kokia nors priešara, toje srityje, kur tokia priešara yra, vadovaujama šiame straipsnyje.

2. 7 straipsnio 3 dalis taikoma toms apmokestinimo priemonėms, skirtingoms nuo pajamoms ir kapitalui taikomų priemonių, tačiau tokia nuostata netaikoma:

- a) palankioms sąlygoms, kurias Susitariančioji Šalis taiko pagal kurios nors konvencijos, sutarties ar susitarimo apmokestinimo nuostatas, aprašytas šio straipsnio 7 dalies a punkto ii papunktyje; arba
- b) visoms apmokestinimo priemonėms, skirtoms veiksmingai rinkti mokesčius, išskyrus tuos atvejus, kai Susitariančiosios Šalies priemonė pasirinktinai diskriminuoja energetikos medžiagas arba produktus, kurių kilmės arba paskirties vieta yra kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje, arba pasirinktinai suvaržo privalumus, suteikiamus pagal 7 straipsnio 3 dalį.

3. 10 straipsnio 2 ir 7 dalys taikomos toms Susitariančiosios Šalies apmokestinimo priemonėms, skirtingoms nuo pajamoms ir kapitalui taikomų priemonių, tačiau tokios nuostatos netaikomos:

- a) išipareigojimams, susijusiems su didžiausio palankumo režimu, skirtu už palankias sąlygas, kurias Susitariančioji Šalis taiko pagal kurios nors konvencijos, sutarties ar susitarimo apmokestinimo nuostatas, aprašytas šio straipsnio 7 dalies a punkto ii papunktyje, arba sudaromas dėl narystės kurioje nors regioninėje ekonominės integracijos organizacijoje; arba
- b) visoms apmokestinimo priemonėms, skirtoms veiksmingai rinkti mokesčius, išskyrus tuos atvejus, kai Susitariančiosios Šalies priemonė pasirinktinai diskriminuoja kitos Susitariančiosios Šalies investuotoją arba pasirinktinai suvaržo privalumus, suteikiamus pagal šios Sutarties nuostatas dėl investicijų.

4. 29 straipsnio 2–6 dalys taikomos toms apmokestinimo priemonėms, skirtingoms nuo pajamoms ir kapitalui taikomų priemonių.

5. a) 13 straipsnis taikomas mokesčiams.

b) jeigu dėl 13 straipsnio kyla klausimų, toje jų srityje, kurioje neaišku, ar mokestis sudaro ekspropriaciją, arba neaišku, ar mokestis tariamai sudaro ekspropriaciją, yra diskriminacinis, taikomos tokios nuostatos:

- i) investuotojas arba Susitariančioji Šalis, teigianti, kad esama ekspropriacijos, nuspręsti, ar mokestis yra ekspropriacija, arba ar mokestis yra diskriminacinis, paprašo atitinkamos kompetentingos mokesčių institucijos. Jeigu investuotojas arba Susitariančioji Šalis tokio prašymo nepateikia, ištaigos, kviečiamos spręsti ginčą pagal 26 straipsnio 2 dalies c punktą arba 27 straipsnio 2 dalį, kreipiasi į atitinkamas kompetentingas mokesčių institucijas;

- ii) kompetentingos mokesčių institucijos stengiasi išspręsti joms perduotus klausimus per šešis mėnesius nuo tokio kreipimosi. Jeigu nagrinėjami nediskriminavimo klausimai, kompetentingos mokesčių institucijos taiko atitinkamos mokesčių konvencijos nuostatas dėl nediskriminavimo, arba, jeigu atitinkamoje mokesčių konvencijoje, taikytinoje tam mokesčiui, nėra nuostatos dėl nediskriminavimo, arba nėra tokios galiojančios suinteresuotų Susitariančiųjų Šalių sudarytos mokesčių konvencijos, jos taiko nediskriminavimo principus, numatytus Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos pavyzdinėje mokesčių konvencijoje pajamoms ir kapitalui;
- iii) įstaigos, kviečiamos spręsti ginčą pagal 26 straipsnio 2 dalies c punktą ar 27 straipsnio 2 dalį, gali atsižvelgti į kompetentingų mokesčių institucijų išvadas dėl to, ar mokestis yra ekspropriacija. Tokios įstaigos atsižvelgia į visas kompetentingų mokesčių institucijų per šešių mėnesių laikotarpį, numatytą šios dalies b punkto ii papunktyje, padarytas išvadas dėl to, ar mokestis yra diskriminacinis. Tokios įstaigos taip pat gali atsižvelgti į bet kokias kompetentingų mokesčių institucijų išvadas, padarytas praėjus šešių mėnesių laikotarpiui;
- iv) jokiais aplinkybėmis dėl kompetentingų mokesčių institucijų įsikišimo pasibaigus šios dalies b punkto ii papunktyje numatytam šešių mėnesių laikotarpiui neturi būti vilkinami 26 ir 27 straipsniuose numatyti procesai.

6. Tam, kad nekiltų abejonų, 14 straipsnis neapriboja Susitariančiosios Šalies teisės skirti ar rinkti mokesčius išskaičiavimų būdu ar kitomis priemonėmis.

7. Šiame straipsnyje:

- a) sąvoka „apmokestinimo priemonė“ apima:
- i) bet kurią nuostatą, susijusią su Susitariančiosios Šalies ar jos politinio padalinio vidaus teisės aktuose arba vietos valdžios institucijų nustatytais mokesčiais; ir
- ii) bet kurią nuostatą, susijusią su mokesčiais, nustatytais kurioje nors konvencijoje dvigubam apmokestinimui išvengti arba kurioje nors kitoje tarptautinėje sutartyje ar susitarime, kuris Susitariančiąją Šalį įpareigoja;
- b) visi mokesčiai, taikomi bendrajai pajamų sumai, bendrajai kapitalo sumai, arba pajamų ar kapitalo dalims, įskaitant

mokesčius nuo pajamų iš nuosavybės perleidimo, paveldimo, dovanojamo turto mokesčius ar iš esmės panašius mokesčius, mokesčius nuo visos įmonių mokamų atlyginimų ar darbo užmokesčio sumos, taip pat kapitalo vertinimo mokesčius, laikomi pajamų ar kapitalo mokesčiais;

- c) „kompetentinga mokesčių institucija“ – tai kompetentinga valdžios įstaiga, nustatyta galiojančiame Susitariančiųjų Šalių tarpusavio susitarime dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, arba, jeigu tokio galiojančio susitarimo nėra, už mokesčių sistemą atsakingas ministras ar ministerija arba jų įgaliotieji atstovai;
- d) tam, kad nekiltų abejonų, sąvokos „mokesčių nuostatos“ ir „mokesčiai“ neįtraukiamos maitų mokesčiams įvardyti.

22 straipsnis

Valstybės ir privilegijuotos įmonės

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis užtikrina, kad bet kuri valstybės įmonė, kurią ji eksploatuoja ar įsteigia, prekių tiekimo ar paslaugų teikimo veikla jos teritorijoje užsiimtų Susitariančiosios Šalies įsipareigojimus pagal šios Sutarties III dalį atitinkancia tvarka.

2. Nė viena Susitariančioji Šalis neskatina ir nereikalauja, kad tokia valstybės įmonė savo veikla jos teritorijoje užsiimtų tokia tvarka, kuri neatitiktų Susitariančiosios Šalies įsipareigojimų, numatytų kitose šios Sutarties nuostatose.

3. Kiekviena Susitariančioji Šalis užtikrina, kad, jeigu ji įsteigia ar eksploatuoja kokį nors subjektą ir suteikia tam subjektui reguliavimo, administravimo ar kitokių valdžios įgaliojimų, toks subjektas naudotųsi tais įgaliojimais Susitariančiosios Šalies įsipareigojimus, numatytus šioje Sutartyje, atitinkancia tvarka.

4. Nė viena Susitariančioji Šalis neskatina ir nereikalauja, kad subjektas, kuriam ji suteikia išskirtinių ar specialių privilegijų, savo veikla jos teritorijoje užsiimtų Susitariančiosios Šalies įsipareigojimų, numatytų šioje Sutartyje, neatitinkancia tvarka.

5. Šiame straipsnyje sąvoka „subjektas“ taikoma bet kokiai įmonei, įstaigai ar kitai organizacijai arba fiziniam asmeniui.

23 straipsnis

Regioninių valdžios institucijų paklusnumas

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis pagal šią Sutartį visiškai atsako už tai, kad būtų laikomasi visų šios Sutarties nuostatų, ir imasi visų tinkamų ir įmanomų priemonių užtikrindama, kad tų nuostatų laikytųsi ir jos teritorijoje esanti regioninė bei vietinė valdžia ir valdžios institucijos.

2. Šios Sutarties II, IV ir V dalyje pateiktomis ginčų sprendimo nuostatomis galima remtis, kai nagrinėjamos priemonės, turinčios įtakos tam, kaip Susitariančioji Šalis laikosi šios Sutarties, ir kurias pritaikė Susitariančiosios Šalies teritorijoje esanti regioninė ar vietinė valdžia arba valdžios institucijos.

24 straipsnis

Išimtys

1. Šis straipsnis netaikomas 12, 13 ir 29 straipsniui.

2. Šios Sutarties nuostatos, išskyrus:

- a) minimas šio straipsnio 1 dalyje; ir
- b) susijusias su Sutarties III dalies i punkčiu;

jokiai Susitariančiajai Šaliai nekludo priimti ar taikyti kokios nors priemonės:

- i) būtinos žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti;
- ii) kuri yra esminė išsilyjant ar skirstant energetikos medžiagas ir produktus trūkumo sąlygomis, kurios susidaro dėl priežasčių, kurioms ta Susitariančioji Šalis neturi įtakos, jeigu bet kuri tokia priemonė yra suderinama su principais, numatančiais, kad:

A) visos kitos Susitariančiosios Šalys turi teisę į teisingą tarptautinės tokių energetikos medžiagų ir produktų pasiūlos dalį; ir

B) visų priemonių, kurios neatitinka šios Sutarties, taikymas nutraukiamas tuojau pat po to, kai išnyko aplinkybės, dėl kurių tos priemonės buvo įvestos; arba

iii) numatytos investuotojų, kurie yra vietiniai gyventojai arba nepalankioje socialinėje ar ekonominėje padėtyje esantys asmenys ar grupės, arba jų investicijų naudai, kai sekretoriatui pranešta apie tokią jų padėtį, ir jeigu tokia priemonė:

- A) neturi jokios esminės įtakos tos Susitariančiosios Šalies ekonomikai; ir
- B) nesudaro diskriminacinių sąlygų bet kurios kitos Susitariančiosios Šalies investuotojams, palyginti su pirmosios Susitariančiosios Šalies investuotojais, kuriems ta priemonė nėra skirta;

jeigu jokia tokia priemonė nėra paslėptas ekonominės veiklos energetikos sektoriuje suvaržymas arba pasirinktinis ar nepagrįstas Susitariančiųjų Šalių ar jų investuotojų ar kitų suinteresuotų asmenų diskriminavimas. Tokios priemonės turi būti tinkamai pagrįstos ir neturi panaikinti ar pabloginti kokių nors palankių sąlygų, kurių viena ar daugiau kitų Susitariančiųjų Šalių gali pagrįstai tikėtis pagal šią Sutartį labiau, negu griežtai būtina nurodytam tikslui.

3. Šios Sutarties nuostatos, išskyrus minėtąsias šio straipsnio 1 dalyje, neturi būti aiškinamos taip, kad kuri nors Susitariančioji Šalis negalėtų imtis kokios nors priemonės, kurią ji laiko būtina:

- a) savo esminiems saugumo interesams apginti, įskaitant priemones:
 - i) susijusias su energetikos medžiagų ir produktų tiekimu kariuomenės daliniams; arba
 - ii) taikomas karo, ginkluoto konflikto ar kitos tarptautinių santykių krizės metu;
- b) įgyvendinant valstybės politiką, atitinkančią branduolinio ginklo ar kitų branduolinių sprogstamųjų įtaisų neplatavimo principus arba prireikus vykdyti savo išsipareigojimus pagal Branduolinio ginklo neplatavimo sutartį, Branduolinių medžiagų tiekėjų taisykles ir kitus tarptautinius branduolinių medžiagų neplatavimo išsipareigojimus ar susitarimus; arba
- c) viešajai tvarkai palaikyti.

Tokia priemonė neturi būti paslėptas tranzito suvaržymas.

4. Šios Sutarties nuostatos, kuriomis suteikiamas didžiausias palankumo režimas, neįpareigoja jokios Susitariančiosios Šalies

taikyti kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies investuotojams kokio nors palankaus režimo:

- a) atsirandančio dėl jos narystės laisvosios prekybos zonoje ar muitų sąjungoje; arba
- b) kuris suteikiamas dvišaliu ar daugiašaliu ekonominio bendradarbiavimo susitarimu, kurį sudaro valstybės, įėjusios į buvusios Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sudėtį, kol bus galutinai apibrėžti jų tarpusavio ekonominiai santykiai.

25 straipsnis

Ekonominės integracijos susitarimai

1. Šios Sutarties nuostatos neturi būti aiškinamos taip, kad Susitariančioji Šalis, kuri yra ekonominės integracijos susitarimo

(toliau – „EIS“) šalis, būtų įpareigota taikyti kokias nors to EIS šalių tarpusavyje savo nariams taikomas palankias sąlygas ir kitai Susitariančiajai Šaliai, kuri nėra minėtojo EIS šalis, suteikdama jai palankiausio režimo statusą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje „EIS“ – tai susitarimas, iš esmės liberalizuojantis, *inter alia*, prekybą ir investavimą užtikrinant, kad tarp jo narių nebūtų iš esmės jokio diskriminavimo arba jis būtų pašalintas, nuo tokio susitarimo įsigaliojimo arba per tinkamą laikotarpį panaikinant visas esamas diskriminacines priemones ir (arba) uždraudžiant įvesti naujų ar daugiau diskriminacinių priemonių.

3. Šis straipsnis neįtakoja GATT ir susijusių dokumentų taikymo pagal 29 straipsnį.

V DALIS

GINČŲ SPRENDIMAS

26 straipsnis

Investuotojo ir Susitariančiosios Šalies ginčų sprendimas

1. Susitariančiosios Šalies ir kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo ginčai dėl pastarojo investicijų pirmosios teritorijoje, susiję su įtariamu pirmosios šalies padarytu įsipareigojimų pagal III dalį pažeidimu, jeigu įmanoma, sprendžiami taikiai.

2. Jeigu tokių ginčų pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas negalima išspręsti per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią viena iš ginčo šalių paprašė taikaus sprendimo, investuojančioji ginčo šalis gali rinktis iš šiuos to ginčo sprendimo būdus:

- a) perduoti jį spręsti ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies teismams arba administraciniams tribunolams;
- b) spręsti jį bet kuria taikytina ginčų sprendimo tvarka, dėl kurios susitarta iš anksto; arba
- c) spręsti jį taip, kaip nustatyta tolesnėse šio straipsnio dalyse.

3. a) Išskyrus tik šios dalies b ir c punktuose numatytus atvejus, kiekviena Susitariančioji Šalis besąlygiškai sutinka perduoti

ginčą spręsti tarptautiniam arbitražui arba taikintojui pagal šio straipsnio nuostatas;

b) i) ID priede išvardytos Susitariančiosios Šalys neduoda tokio besąlygiško sutikimo, jeigu investuotojas anksčiau perdavė ginčą spręsti pagal šio straipsnio 2 dalies a ar b punktus;

ii) aiškumo sumetimais kiekviena ID priede įrašyta Susitariančioji Šalis pateikia sekretoriui rašytinę pareiškimą apie šiuo atžvilgiu taikomą savo politiką, tvarką ir sąlygas ne vėliau kaip savo ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumento deponavimo pagal 39 straipsnį arba savo prisijungimo dokumento deponavimo pagal 41 straipsnį dieną;

c) IA priede įrašyta Susitariančioji Šalis neduoda tokio besąlygiško sutikimo, jeigu ginčas kilo dėl 10 straipsnio 1 dalies paskutinio sakinio.

4. Jeigu investuotojas nusprendžia spręsti ginčą pagal šio straipsnio 2 dalies c punktą, minėtasis investuotojas raštu pateikia savo sutikimą ginčą perduoti:

a) i) Tarptautiniam ginčų dėl investicijų sprendimo centrui, įkurtam Valstybių ir kitų valstybių piliečių ginčų dėl investicijų sprendimo konvencija, pateikta pasirašyti 1965 m.

kovo 18 d. Vašingtone (toliau – „Icsid konvencija“), jeigu ir investuotojo Susitariančioji Šalis, ir ginče dalyvaujanti Susitariančioji Šalis yra Icsid konvencijos šalys; arba

- ii) Tarptautiniam ginčų dėl investicijų sprendimo centrui, įkurtam šios dalies a punkto i papunktyje minėta konvencija, pagal taisykles, reglamentuojančias Centro sekretoriato procesinių veiksmų administravimo papildomas sąlygas (toliau – „Papildomų sąlygų taisyklės“), jeigu investuotojo Susitariančioji Šalis arba ginče dalyvaujanti Susitariančioji Šalis, tačiau ne abi kartu, yra Icsid konvencijos šalys;
 - b) vienam arbitrai arba *ad hoc* arbitražo tribunolui pagal Jungtinių Tautų tarptautinės prekybos teisės komisijos arbitražo taisykles (toliau – „Uncitral“); arba
 - c) nagrinėti arbitraže, kurį vykdo Stokholmo prekybos rūmų arbitražo institutas.
5. a) Pagal šio straipsnio 3 dalį duotas sutikimas kartu su rašytiniu investuotojo sutikimu, pateiktu pagal šio straipsnio 4 dalį, laikomas patenkinančiu reikalavimą:
- i) ginčo šalims pateikti rašytinį sutikimą Icsid konvencijos II skyriaus tikslams ir Papildomų sąlygų taisyklių tikslams;
 - ii) pateikti „rašytinį susitarimą“ Konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo, priimtos 1958 m. birželio 10 d. Niujorke (toliau – „Niujorko konvencija“), II straipsnio tikslams; ir
 - iii) kad „sutarties šalys būtų raštu susitarusios“, kaip nustatyta Uncitral arbitražo taisyklių 1 straipsnyje;
- b) bet koks arbitražas pagal šį straipsnį bet kurios ginčo šalies prašymu vyksta valstybėje, kuri yra Niujorko konvencijos šalis. Tos konvencijos I straipsnyje daroma prielaida, kad pagal šias nuostatas arbitražui pateiktos pretenzijos kyla dėl komercinių santykių ar sandorių.
6. Tribunolas, įsteigtas taip, kaip numatyta šio straipsnio 4 dalyje, sprendžia ginčijamus klausimus vadovaudamasis šia Sutartimi ir taikytinomis tarptautinės teisės taisyklėmis ir principais.

7. Investuotojas, kuris nėra fizinis asmuo, šio straipsnio 4 dalyje minėto rašytinio sutikimo davimo dieną turintis ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies pilietybę, tačiau kuris, prieš kylant jo ir tos Susitariančiosios Šalies ginčui, valdomas kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo, Icsid konvencijos 25 straipsnio 2 dalies b punkte laikomas „kitos susitariančios šalies piliečiu“, o Papildomų sąlygų taisyklių 1 straipsnio 6 dalyje laikomas „kitos valstybės piliečiu“.

8. Arbitražo sprendimai, kuriais gali būti priteistos ir palūkanos, yra galutiniai ir ginčo šalims privalomi. Arbitražo sprendime dėl ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies regioninės Vyriausybės ar valdžios institucijos priemonės numatoma, kad Susitariančioji Šalis, užuot ėmusis bet kurių kitų nustatytų priemonių, gali sumokėti piniginę kompensaciją. Kiekviena Susitariančioji Šalis nedelsdama vykdo visus tokius sprendimus ir sudaro sąlygas veiksmingai vykdyti tokius sprendimus savo teritorijoje.

27 straipsnis

Susitariančiųjų Šalių ginčų sprendimas

1. Susitariančiosios Šalys dėl šios Sutarties taikymo ar aiškinimo kylančius ginčus stengiasi išspręsti diplomatinėmis priemonėmis.
2. Jeigu ginčas nebuvo išspręstas šio straipsnio 1 dalyje numatyta tvarka per priimtą laikotarpį, bet kuri ginčo šalis gali, raštu įspėjusi kitą ginčo šalį, perduoti klausimą spręsti *ad hoc* tribunolui pagal šios sutarties sąlygas, jeigu šioje Sutartyje nenumatyta kitaip arba Susitariančiųjų Šalių kitaip susitarta raštu, ir išskyrus atvejus, susijusius su 6 ar 19 straipsnio taikymu ar aiškinimu, arba – IA priede išvardytoms šalims – su paskutiniu 10 straipsnio 1 dalies sakiniu.
3. Toks *ad hoc* tribunolas sudaromas tokia tvarka:
 - a) procesą pradedanti Susitariančioji Šalis paskiria vieną tribunolo narį ir praneša kitai ginče dalyvaujančiai Susitariančiai Šaliai apie jo paskyrimą per 30 dienų nuo tos dienos, kurią kita Susitariančioji Šalis gavo šio straipsnio 2 dalyje minėtą įspėjimą;
 - b) per 60 dienų nuo šio straipsnio 2 dalyje minėto įspėjimo gavimo, kita ginče dalyvaujanti Susitariančioji Šalis paskiria vieną

- nari. Jeigu per nustatytą laiką minėtasis narys nepaskiriamas, procesą pradėjusi Susitariančioji Šalis gali per 90 dienų nuo šio straipsnio 2 dalyje minėto įspėjimo gavimo pareikalauti, kad narys būtų paskirtas pagal šios dalies d punktą;
- c) trečiąjį narį, kuris negali būti ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies pilietis, paskiria ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalys. Šis narys yra tribunolo pirmininkas. Jeigu per 150 dienų nuo šio straipsnio 2 dalyje minėto įspėjimo gavimo Susitariančiosios Šalys nepaskiria trečiojo nario, jis paskiriamas pagal šios dalies d punktą bet kurios iš abiejų Susitariančiųjų Šalių prašymu, pateiktu per 180 dienų nuo tokio įspėjimo gavimo;
- d) narius, kuriuos paskirti reikalaujama pagal šį punktą, skiria Tarptautinio arbitražo nuolatinio teismo Generalinis Sekretorius per 30 dienų nuo prašymo tai atlikti gavimo. Jeigu Generalinis Sekretorius neturi galimybių tai padaryti, narius skiria pirmasis biuro sekretorius. Jeigu pastarasis, savo ruožtu, neturi galimybių atlikti šios užduoties, narius paskiria vyriausias pagal rangą pavaduotojas;
- e) nariai, skiriami pagal šios dalies a–d punktus, skiriami atsižvelgiant į numatytų narių kvalifikaciją ir patirtį, ypač klausimuose, kuriuos reguliuoja ši Sutartis;
- f) jeigu Susitariančiosios Šalys nėra sudarusios priešingo susitarimo, vadovaujamosi Uncitral arbitražo taisyklėmis, išskyrus tas jų nuostatas, kurias pakeitė ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalys arba arbitrai. Tribunolas savo sprendimus priima savo narių balsų dauguma;
- g) tribunolas sprendžia ginčą, remdamasis šia Sutartimi ir taikytinomis tarptautinės teisės taisyklėmis ir principais;
- h) arbitražo sprendimas yra galutinis ir ginče dalyvaujančioms Susitariančiosioms Šalims privalomas;
- i) jeigu sprenddamas ginčą tribunolas nustato, kad P priedo I dalyje įvardytos Susitariančiosios Šalies teritorijoje esančios regioninės ar vietinės Vyriausybės ar valdžios institucijos priemonė yra nesuderinama su šia Sutartimi, bet kuri iš ginčo šalių gali pasiremti P priedo II dalies nuostatomis;
- j) tribunolo išlaidas, įskaitant jo narių atlyginimą, lygiomis dalimis dengia ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalys. Tačiau tribunolas savo nuožiūra gali nustatyti, kad viena iš ginče dalyvaujančių Susitariančiųjų Šalių padengtų didesnę išlaidų dalį;
- k) jeigu ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalys nesusitaria kitaip, tribunolo posėdžiai vyksta Hagoje, Nuolatinio arbitražo teismo patalpose;
- l) sprendimo kopija deponuojama sekretoriato, kuris pareikalavus ją pateikia.

28 straipsnis

27 straipsnio netaikymas tam tikriems ginčams

Susitariančiųjų Šalių ginčas dėl 5 ar 29 straipsnių taikymo ar aiškinimo nesprenžiamas pagal 27 straipsnio nuostatas, išskyrus atvejus, kai ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalys taip susitaria.

VI DALIS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS

29 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl su prekyba susijusių klausimų

1. Šio straipsnio nuostatos taikomos prekybai energetikos medžiagomis ir produktais, kol kuri nors Susitariančioji Šalis nėra tapusi GATT ir susijusių dokumentų šalimi.

2. a) prekyba energetikos medžiagomis ir produktais tarp Susitariančiųjų Šalių, iš kurių nors viena nėra GATT ar atitinkamo susijusio dokumento šalis, atsižvelgus į šios dalies b ir c punktus ir G priede pateiktas išimtis ir taisykles reglamentuojama 1947 m. GATT ir susijusių dokumentų nuostatomis, kurios galiojo 1994 m. kovo 1 d., ir kurias 1947 m. GATT šalys taikė tarpusavyje dalykams, susiju-

siems su energetikos medžiagomis ir produktais, tarytum-visos Susitariančiosios Šalys būtų 1947 m. GATT ir susijusių dokumentų šalys;

- b) tokia Susitariančiosios Šalies, kuri yra valstybė, įėjusi į buvusios Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sudėtį, prekyba iki 1999 m. gruodžio 1 d. arba tokios Susitariančiosios Šalies priėmimo į GATT, pasirenkant ankstesnę iš šių datų, gali būti reglamentuojama, atsižvelgus į TFU priedo nuostatas, dviejų ar daugiau tokių valstybių tarpusavio susitarimu;
- c) dalykams, susijusiems su prekyba tarp bet kurių dviejų GATT šalių, šios dalies a punktą netaikomas, jeigu kuri nors iš tų šalių nėra 1947 m. GATT šalis.

3. Kiekvienas šios Sutarties signataras ir kiekviena valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija, prisijungianti prie šios Sutarties, pasirašymo dieną arba savo prisijungimo dokumento deponavimo dieną pateikia sekretoriui visų muitų tarifų ir kitų rinkliavų, taikomų energetikos medžiagoms ir produktams, juos įvežant arba išvežant, sąrašą, pranešdama tokių tarifų ir rinkliavų dydį, galiojantį tą pasirašymo arba deponavimo dieną. Apie bet kokius tokių tarifų ar kitų rinkliavų pakeitimus turi būti pranešama sekretoriui, kuris apie minėtus pakeitimus informuoja Susitariančiąsias Šalis.

4. Kiekviena Susitariančioji Šalis stengiasi nepadidinti jokio muitų tarifo ar kitokios rinkliavos, taikomos įvežimo ar išvežimo metu:

- a) kai įvežamos energetikos medžiagos ir produktai, aprašyti specifikacijos, susijusios su GATT II straipsnyje minimu Susitariančiosios Šalies aprašu, I dalyje – virš dydžio, nustatyto tame apraše, jeigu Susitariančioji Šalis yra GATT šalis;
- b) kai energetikos medžiagos ir produktai išvežami arba įvežami, o Susitariančioji Šalis nėra GATT šalis – virš naujausio sekretoriui pranešto dydžio, išskyrus, kai tai leidžia nuostatos, kurias galima taikyti pagal šio straipsnio 2 dalies a punktą.

5. Susitariančioji Šalis gali padidinti tokius muitų tarifus ar kitą rinkliavą virš šio straipsnio 4 dalyje minėto dydžio tik tuomet, jeigu:

- a) kai tai yra tarifas ar kitokia rinkliava, taikoma įvežimo metu, toks veiksmas nėra nesuderinamas su taikomomis GATT

nuostatomis, išskyrus 1947 m. GATT ir susijusių dokumentų nuostatas, išvardytas G priede, ir atitinkamas 1994 m. GATT ir susijusių dokumentų nuostatas; arba

- b) jos teisės aktų nustatyta tvarka ir leidžiama apimtimi ji pranešė sekretoriui apie savo pasiūlymą dėl tokio padidinimo, suteikė kitoms suinteresuotoms Susitariančiosioms Šalims tinkamą galimybę pasitarti dėl jos pasiūlymo, ir atsižvelgė į visus tokių Susitariančiųjų Šalių pareiškimus.

6. Signatarai įsipareigoja ne vėliau kaip 1995 m. sausio 1 d. pradėti derybas, siekdami iki 1998 m. sausio 1 d. parengti šios Sutarties pakeitimo tekstą, kuriame būtų atsižvelgta į pasaulinės prekybos sistemos raidą ir kuris pagal jame nustatytas sąlygas įpareigojotų kiekvieną Susitariančiąją Šalį nedidinti tokių muitų tarifų ar rinkliavų tiek, kad būtų viršytas tame pakeitime nustatytas lygis.

7. D priedas taikomas ginčams dėl nuostatų, taikomų prekybai pagal šį straipsnį, laikymosi, ir Susitariančiųjų Šalių, iš kurių nors viena nėra GATT šalis, tarpusavio ginčams dėl 5 straipsnio laikymosi, išskyrus atvejus, kai abi Susitariančiosios Šalys susitaria kitaip, tačiau D priedas netaikomas jokiems Susitariančiųjų Šalių tarpusavio ginčams, kurio dalykas atsiranda dėl susitarimo:

- a) apie kurį buvo pranešta pagal šio straipsnio 2 dalies b papunktį ir TFU priedą ir kuris atitinka kitus minėtame papunktyje ir priede pateiktus reikalavimus; arba
- b) kuriuo įsteigiama laisvosios prekybos zona ar muitų sąjunga taip, kaip aprašyta GATT XXIV straipsnyje.

30 straipsnis

Tarptautinių prekybos susitarimų plėtra

Susitariančiosios Šalys įsipareigoja, kad atsižvelgdamos į Daugiašalių derybų dėl prekybos Urugvajaus raundo rezultatus, iš esmės išreikštus jo baigiamajame akte, priimtame 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše, jos ne vėliau kaip 1995 m. liepos 1 d. arba šios Sutarties įsigaliojimo dieną, pasirinkusios vėlesnę iš šių datų, imsis svarstyti tinkamus šios Sutarties pakeitimus, siekdamas patvirtinti juos iki Chartijos konferencijos.

31 straipsnis

Su energetika susijusi įranga

Laikinoji chartijos konferencija savo pirmame posėdyje pradeda nagrinėti su energetika susijusios įrangos įtraukimą į šios Sutarties nuostatas dėl prekybos.

32 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio susitarimai

1. Pripažįstant, kad reikia laiko prisitaikyti prie rinkos ekonomikos reikalavimų, tuo atveju jeigu tenkinamos šio straipsnio 3–6 dalyse nustatytos sąlygos, T priede išvardytoms Susitariančiosioms Šalims leidžiama laikinai sustabdyti visišką savo įsipareigojimų pagal vieną ar daugiau iš šių šios Sutarties nuostatų laikymąsi:

6 straipsnio 2 ir 5 dalys

7 straipsnio 4 dalis

9 straipsnio 1 dalis

10 straipsnio 7 dalis – konkrečios priemonės

14 straipsnio 1 dalies d punktas – tik kai tai susiję su neišleisto uždarbio pervedimu

20 straipsnio 3 dalis

22 straipsnio 1 ir 3 dalys

2. Kitos Susitariančiosios Šalys padeda bet kuriai Susitariančiajai Šaliai, laikinai sustabdžiusiai visišką nuostatų laikymąsi taip, kaip nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, sukurti sąlygas, kuriomis toks sustabdymas gali būti panaikintas. Ši pagalba gali būti teikiama bet kokia forma, kurią kita Susitariančioji Šalis laiko veiksmingaisia tenkinant poreikius, apie kuriuos pranešta pagal šio straipsnio 4 dalies c punktą, taip pat ir sudarant dvišalius ar daugiašalius susitarimus, jeigu to reikia.

3. Taikomos nuostatos, etapai iki visiško kiekvienos iš jų įgyvendinimo, priemonės, kurių turi būti imtasi ir datos arba išimtiniais atvejais – tam tikri įvykiai, iki kurių kiekvienas etapas turi būti baigtas, ir pritaikytos priemonės, išvardytos T priede kiekvienai Susitariančiajai Šaliai, pasirėmusiai pereinamojo laikotarpio susitarimais. Kiekviena tokia Susitariančioji Šalis imasi įvardytų priemonių iki datos, nustatytos atitinkamai nuostatai ir etapui, kaip apibrėžta T priede. Susitariančiosios Šalys, kurios laikinai sustabde

visišką nuostatų laikymąsi taip, kaip nustatyta šio straipsnio 1 dalyje, įsipareigoja pradėti visiškai vykdyti atitinkamus įsipareigojimus iki 2001 m. liepos 1 d. Jeigu, Susitariančiosios Šalies nuomone, dėl išimtinių aplinkybių jai būtina prašyti, kad tokio laikino sustabdymo laikotarpis būtų pratęstas, arba kad būtų galima laikinai sustabdyti kokios nors kitos nuostatos, iš pradžių neįtrauktos į T priedą, laikymąsi, sprendimą dėl prašymo pakeisti T priedą priima Chartijos konferencija.

4. Susitariančioji Šalis, kuri pasirėmė pereinamojo laikotarpio susitarimais, ne rečiau kaip kartą per 12 mėnesių praneša sekretoriui:

- a) apie kurių nors priemonių, jai nustatytų T priede, įgyvendinimą ir apie savo bendrą pažangą visiško nuostatų laikymosi link;
- b) apie pažangą, kurią ji tikisi padaryti link visiško savo įsipareigojimų laikymosi per kitus 12 mėnesių, apie visas savo numatomas problemas ir savo pasiūlymus, kaip tas problemas spręsti;
- c) apie reikalingą techninę pagalbą, kuri padėtų užbaigti T priede nustatytus etapus, būtinus visiškai įgyvendinti šią Sutartį, arba spręsti kurias nors problemas, apie kurias buvo pranešta pagal šios dalies b punktą, taip pat skatinti kitas reikalingas į rinką orientuotas reformas ir jos energetikos sektoriaus modernizavimą;
- d) apie bet kokią galimą poreikį pateikti šio straipsnio 3 dalyje numatytą prašymą.

5. Sekretoriatas:

- a) išplatina visoms Susitariančiosioms Šalims šio straipsnio 4 dalyje minėtus pranešimus;
- b) išplatina ir aktyviai remia, jeigu reikia, pasitelkdamas su kitomis tarptautinėmis organizacijomis sudarytus atitinkamus susitarimus, šio straipsnio 2 dalyje ir 4 dalies c punkte minėtos techninės pagalbos poreikių ir pasiūlymų suderinimą;
- c) kiekvieno šešių mėnesių laikotarpio pabaigoje išplatina visoms Susitariančiosioms Šalims visų pranešimų, pateiktų pagal šio straipsnio 4 dalies a ar d punktus, santrauką.

6. Chartijos konferencija kasmet patikrina Susitariančiųjų Šalių pažangą, padarytą įgyvendinant šio straipsnio nuostatas ir šio straipsnio 2 dalyje bei 4 dalies c punkte minėtos techninės pagalbos poreikių ir pasiūlymų suderinimą. Šio patikrinimo metu ji gali nuspręsti imtis atitinkamų veiksmų.

VII DALIS

STRUKTŪRA IR INSTITUCIJOS

33 straipsnis

Energetikos chartijos protokolai ir pareiškimai

1. Chartijos konferencija gali įgalioti derėtis dėl kelių Energetikos chartijos protokolų ar pareiškimų tam, kad būtų siekiama Chartijos tikslų ir vadovaujama jos principais.
2. Tokiose derybose gali dalyvauti bet kuris Chartijos signataras.
3. Valstybė arba regioninė ekonominės integracijos organizacija Protokolo ar Pareiškimo šalimi tampa tik tada, jeigu ji yra arba tuo pačiu metu tampa Chartijos signataras ir šios Sutarties Susitariančioji Šalis.
4. Atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalį ir 6 dalies a punktą Protokolui taikomos baigiamosios nuostatos apibrėžiamos tame Protokole.
5. Protokolas taikomas tik toms Susitariančiosioms Šalims, kurios sutinka būti juo įpareigotos; Protokolu nedaroma jokių išlygų iš tų Susitariančiųjų Šalių teisių ir įsipareigojimų, kurios nėra Protokolo šalys.
6. a) Protokolu Chartijos konferencijai gali būti priskiriama pareigų, o sekretoriatui – funkcijų, tačiau joks toks priskyrimas negali būti atliekamas Protokolo pakeitimu, išskyrus atvejus, kai tą pakeitimą patvirtina Chartijos konferencija, o toks patvirtinimas nėra reglamentuojamas jokia šio Protokolo nuostata, kuri yra leistina pagal šios dalies b punktą;
- b) Protokole, kuriame numatoma, kad remiantis jo nuostatomis Chartijos konferencija priima sprendimų, atsižvelgus į šios dalies a punkto nuostatas gali būti numatyta, kad priimant tokius sprendimus:
 - i) būtų taikoma kita balsavimo tvarka, negu nustatyta 36 straipsnyje;
 - ii) siekiant 36 straipsnio nustatytų tikslų tik Protokolo šalys būtų laikomos Susitariančiosiomis Šalimis arba turinčiomis teisę balsuoti Protokole nustatyta tvarka.

34 straipsnis

Energetikos chartijos konferencija

1. Susitariančiosios Šalys periodiškai susirenka į Energetikos chartijos konferenciją (toliau – „Chartijos konferencija“), kurioje kiekviena Susitariančioji Šalis turi teisę turėti vieną atstovą. Eiliniai posėdžiai vyksta Chartijos konferencijos nustatytais intervais.
2. Neeiliniai Chartijos konferencijos posėdžiai gali vykti tokiu laiku, kurį nustato Chartijos konferencija, arba kuriai nors Susitariančiajai Šaliai pateikus rašytinį prašymą, jeigu per šešias savaites po to, kai apie tokį prašymą sekretoriatas informavo Susitariančiąsias Šalis, jį palaikė ne mažiau kaip vienas trečdalis Susitariančiųjų Šalių.
3. Chartijos konferencijos funkcijos:
 - a) vykdyti šia Sutartimi ir visais Protokolais pavestas pareigas;
 - b) tikrinti, kaip įgyvendinami Chartijos principai ir šios Sutarties bei Protokolų nuostatos, ir sudaryti paprastesnes tokio įgyvendinimo sąlygas;
 - c) vadovaujantis šia Sutartimi ir Protokolais palengvinti tinkamų bendrųjų priemonių, kuriomis įgyvendinami Chartijos principai, koordinavimą;
 - d) svarstyti ir priimti sekretoriato atliekamo darbo programas;
 - e) svarstyti ir tvirtinti sekretoriato metines ataskaitas ir biudžetą;
 - f) svarstyti ir tvirtinti arba priimti bet kokių susitarimų dėl buveinės ar kitų dalykų sąlygas, tarp jų ir privilegijas bei imunitetus, laikomus būtinomis Chartijos konferencijai ir sekretoriatui;
 - g) skatinti pastangas bendradarbiauti siekiant palengvinti ir paguoti į rinką orientuotas reformas ir energetikos sektorių modernizavimą pereinamąjį ekonomikos laikotarpį išgyvenančiose Centrinės ir Rytų Europos bei buvusios Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos valstybėse;
 - h) sankcionuoti ir patvirtinti derybų dėl Protokolų tvarką, nagrinėti ir tvirtinti jų tekstus ir jų pakeitimus;
 - i) sankcionuoti derybas dėl pareiškimų ir patvirtinti jų paskelbimą;
 - j) spręsti dėl prisijungimo prie šios Sutarties;

- k) sankcionuoti derybas dėl asocijuotos narystės susitarimų, juos svarstyti ir patvirtinti ar priimti;
- l) svarstyti ir tvirtinti šios Sutarties pakeitimų tekstus;
- m) svarstyti ir tvirtinti šios Sutarties priedų pataisas ir techninius pakeitimus;
- n) skirti Generalinį Sekretorių ir priimti visus sprendimus, reikalingus tam, kad būtų įkurtas ir veiktų sekretoriatas, įskaitant jo struktūrą, darbuotojų hierarchiją ir standartines vadovaujančių ir eilinių darbuotojų įdarbinimo sąlygas.

4. Atlikdama savo pareigas Chartijos konferencija per sekretoriatą bendradarbiauja su kitomis institucijomis ir organizacijomis, turinčiomis pripažintą kompetenciją su šios Sutarties tikslais susijusiuose reikaluose, bei, kiek galima, atsižvelgiant į ūkiškumo ir veiksmingumo sumetimus, naudojasi jų paslaugomis ir programomis.

5. Chartijos konferencija gali įsteigti antrines įstaigas, kurios, jos nuomone, reikalingos jos pareigoms atlikti.

6. Chartijos konferencija svarsto ir priima darbo tvarkos taisykles ir finansinės veiklos taisykles.

7. 1999 m., o vėliau tokiais intervalais (ne ilgesniais kaip penkeri metai), kokius nustatys Chartijos konferencija, Chartijos konferencija nuodugniai peržiūri šioje Sutartyje nustatytas funkcijas, atsižvelgdama į tai, kokia dalis Sutarties ir Protokolų nuostatų jau yra įgyvendinta. Baigdamą kiekvieną peržiūrą Chartijos konferencija gali pakeisti ar panaikinti šio straipsnio 3 dalyje nustatytas funkcijas ir gali paleisti sekretoriatą.

35 straipsnis

Sekretoriatas

1. Chartijos konferencijai atlikti savo pareigas padeda sekretoriatas, kurį sudaro Generalinis Sekretorius ir toks mažiausias darbuotojų skaičius, kurio būtinai reikia efektyviam darbui.

2. Generalinį Sekretorių skiria Chartijos konferencija. Pirmą kartą jis skiriamas ne daugiau kaip penkeriems metams.

3. Atlikdamas savo pareigas sekretoriatas atsakingas ir atsiskaito Chartijos konferencijai.

4. Sekretoriatas teikia Chartijos konferencijai visą jos pareigoms atlikti reikalingą pagalbą ir vykdo jam šioje Sutartyje ar kuriame nors Protokole priskirtas funkcijas arba visas kitas funkcijas, kurias jam priskyrė Chartijos konferencija.

5. Sekretoriatas gali sudaryti savo funkcijoms efektyviai atlikti reikalingus administracinius susitarimus ir sutartis.

36 straipsnis

Balsavimas

1. Chartijos konferencijos posėdyje, kuriame sprendžiami atitinkami klausimai, dalyvaujančių ir balsuojančiųjų Susitariančiųjų Šalių balsų vieningumas reikalingas tam, kad Chartijos konferencija priimtų sprendimus:

- a) patvirtinti šios Sutarties pakeitimus, išskyrus 34 ir 35 straipsnių bei T priedo pakeitimus;
- b) patvirtinti valstybių ar regioninių ekonominės integracijos organizacijų, kurios 1995 m. birželio 16 d. nebuvo Chartijos signatarės, prisijungimą prie šios Sutarties pagal 41 straipsnį;
- c) sankcionuoti derybas dėl asocijuotos narystės susitarimų ir patvirtinti ar priimti tokių susitarimų tekstą;
- d) patvirtinti EM, NI, G ir B priedų pataisas;
- e) patvirtinti techninius šios Sutarties priedų pakeitimus; ir
- f) patvirtinti Generalinio Sekretoriaus pagal D priedo 7 dalį paskirtus komisijos narius.

Susitariančiosios Šalys visomis jėgomis stengiasi vieningai susitarti dėl bet kurių kitų klausimų, kuriuos spręsti jos turi pagal šią Sutartį. Jeigu vieningai susitarti nepavyksta, taikomos šio straipsnio 2—5 dalys.

2. Sprendimai dėl biudžeto klausimų, minėtų 34 straipsnio 3 dalies e punkte, priimami kvalifikuota Susitariančiųjų Šalių, kurių pagal B priedą įvertinti įnašai kartu sudaro ne mažiau kaip tris ketvirtadalius visų pagal minėtą priedą įvertintų įnašų, balsų dauguma.

3. Sprendimai dėl 34 straipsnio 7 dalyje minėtų klausimų priimami Susitariančiųjų Šalių trijų ketvirtadalių balsų dauguma.

4. Išskyrus atvejus, nustatytus šio straipsnio 1 dalies a–f punktuose, šio straipsnio 2 ir 3 dalyse, bei atsižvelgus į šio straipsnio 6 dalį, šioje Sutartyje numatyti sprendimai priimami Chartijos

²konferencijos posėdyje, kuriame sprendžiami atitinkami reikalai, dalyvaujančių ir balsuojančių Susitariančiųjų Šalių trijų ketvirtadalių balsų dauguma.

37 straipsnis

Finansavimo principai

5. Šiame straipsnyje „dalyvaujančios ir balsuojančios Susitariančiosios Šalys“ – tai Susitariančiosios Šalys, dalyvaujančios ir balsuojančios „už“ arba „prieš“, tačiau Chartijos konferencija gali nustatyti tokį darbo reglamentą, kad tokius sprendimus Susitariančiosios Šalys galėtų priimti neakivaizdiniu būdu.

6. Išskyrus šio straipsnio 2 dalyje numatytus sprendimus, visi sprendimai, minimi šiame straipsnyje, galioja tik tada, jeigu juos palaiko paprasta Susitariančiųjų Šalių dauguma.

7. Kai balsuoja regioninė ekonominės integracijos organizacija, jos balsų skaičius lygus jos valstybių narių, kurios yra šio Protokolo Susitariančiosios Šalys, skaičiui. Tačiau tokia organizacija nebalsuoja, jeigu balsuoja jos valstybės narės ir priešingai.

8. Jeigu Susitariančioji Šalis nuolat vėluoja vykdyti savo finansinius įsipareigojimus pagal šią Sutartį ir nuolat išsiskolina, Chartijos konferencija gali visiškai ar iš dalies sustabdyti tos Susitariančiosios Šalies balsavimo teisę.

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis dengia savo atstovavimo Chartijos konferencijos posėdžiuose ir visose antrinėse institucijose išlaidas.

2. Chartijos konferencijos ir visų antrinių institucijų posėdžių išlaidos laikomos sekretoriato išlaidomis.

3. Sekretoriato išlaidas dengia Susitariančiosios Šalys, įvertintos pagal savo mokumą, kuris nustatytas ir apibrėžtas B priede, kurio nuostatas galima keisti pagal 36 straipsnio 1 dalies d punktą.

4. Protokole turi būti nuostatos, užtikrinančios, kad visas sekretoriato išlaidas, patiriamas dėl to Protokolo, dengtų jų šalys.

5. Chartijos konferencija gali papildomai priimti savanoriškus vienos ar daugiau Susitariančiųjų Šalių įnašus arba tokius įnašus iš kitų šaltinių. Išlaidos, patiriamos dėl tokių įnašų, 3 dalyje nelaiškomos sekretoriato išlaidomis.

VIII DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38 straipsnis

Pasirašymas

Ši Sutartis teikiama pasirašyti nuo 1994 m. gruodžio 17 d. iki 1995 m. birželio 16 dienos Lisabonoje valstybėms ir regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms, pasirašiusioms Chartiją.

39 straipsnis

Ratifikavimas, priėmimas ar patvirtinimas

Signatarai šią Sutartį turi ratifikuoti, priimti ar patvirtinti. Ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami depozitarą.

40 straipsnis

Taikymas teritorijoms

1. Bet kuri valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija gali pasirašymo, ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo metu depozitarą deponuotu pareiškimu pareikšti,

kad Sutartis ją įpareigoja visose teritorijose, už kurių tarptautinius santykius ji yra atsakinga, arba vienoje ar daugiau iš jų. Toks pareiškimas įsigalioja tuo momentu, kuriuo tai Susitariančiajai Šaliai įsigalioja Sutartis.

2. Bet kuri Susitariančioji Šalis vėliau, depozitarui deponavusi pareiškimą, gali įsipareigoti pagal šią Sutartį už kitą teritoriją, įvardytą pareiškimе. Tokiai teritorijai Sutartis įsigalioja 90-tą dieną po to, kai depozitaras gavo tokį pareiškimą.

3. Bet kuris pareiškimas, paskelbtas remiantis šio straipsnio dviem pirmesnėmis dalimis, gali būti atšauktas bet kuriai tokiam pareiškimе įvardytai teritorijai, apie tai pranešant depozitarui. Atšaukimas, atsižvelgiant į 47 straipsnio 3 dalies taikymą, įsigalioja praėjus vieneriems metams po to, kai depozitaras gavo tokį pranešimą.

4. Sąvoka „teritorija“, pateikta 10 straipsnio 1 dalyje, aiškinama atsižvelgiant į visas deklaracijas, deponuotas remiantis šiuo straipsniu.

41 straipsnis

Prisijungimas

Ši Sutartis teikiama prisijungti nuo jos teikimo pasirašyti pabaigos dienos Chartiją pasirašiusioms valstybėms ir regioninėms ekonominės integracijos organizacijoms tokiomis sąlygomis, kurias turi nustatyti Chartijos konferencija. Prisijungimo dokumentai deponuojami depozitarui.

42 straipsnis

Pakeitimai

1. Bet kuri Susitariančioji Šalis gali siūlyti šios Sutarties pakeitimų.

2. Sekretoriatas praneša Susitariančiosioms Šalims visų siūlomų šios Sutarties pakeitimų tekstus ne vėliau kaip prieš tris mėnesius iki tos dienos, kurią jie teikiami Chartijos konferencijai priimti.

3. Šios Sutarties pakeitimus, kurių tekstus patvirtino Chartijos konferencija, sekretoriatas perduoda depozitarui, kuris juos pateikia visoms Susitariančiosioms Šalims ratifikuoti, priimti ar patvirtinti.

4. Šios Sutarties pakeitimų ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentai deponuojami depozitarui. Pakeitimai įsigalioja juos ratifikavusioms, priėmusioms ar patvirtinusioms Susitariančiosioms Šalims 90-tą dieną po to, kai ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentus depozitarui deponavo ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai Susitariančiųjų Šalių. Vėliau bet kuriai kitai Susitariančiai Šaliai pakeitimai įsigalioja 90-tą dieną po to, kai ta Susitariančioji Šalis deponuoja savąjį pakeitimų ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentą.

43 straipsnis

Asocijuotosios narystės susitarimai

1. Chartijos konferencija gali sankcionuoti derybas dėl asocijuotosios narystės susitarimų su valstybėmis ar regioninėms ekonominės integracijos organizacijomis arba su tarptautinėms organizacijomis tam, kad būtų siekiama Chartijos tikslų ir vadovaujama jos principais, bei kad būtų įgyvendinamos šios Sutarties ar vieno ar daugiau Protokolų nuostatos.

2. Su asocijuotąja valstybe, regionine ekonominės integracijos organizacija ar tarptautine organizacija užmegzti ryšiai ir jos

igytos teisės bei prisiimti įsipareigojimai turi atitikti konkrečias asociacijos aplinkybes ir kiekvienu atveju apibrėžiami asociacijos susitarime.

44 straipsnis

Įsigaliojimas

1. Ši Sutartis įsigalioja 90-tą dieną po tos dienos, kurią kuri nors valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri 1995 m. birželio 16 d. yra Chartijos signatarė, deponavo jos ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo arba prisijungimo prie jos dokumentą, kuris yra 30-asis.

2. Kiekvienai valstybei ar regioninei ekonominės integracijos organizacijai, kuri ratifikuoja, priima ar patvirtina šią Sutartį arba prisijungia prie jos po to, kai buvo deponuotas 30-tasis ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo dokumentas, ji įsigalioja 90-tą dieną po tos datos, kurią ta valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija deponavo savąjį ratifikavimo, priėmimo ar patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą.

3. Šio straipsnio 1 dalyje bet koks dokumentas, kurį deponuoja regioninė ekonominės integracijos organizacija, nelaikomas pridėtinu dokumentu prie tų dokumentu, kuriuos deponuoja tos organizacijos valstybės narės.

45 straipsnis

Laikinas taikymas

1. Kiekvienas signataras sutinka laikinai taikyti šią Sutartį, kol ji įsigalios pagal 44 straipsnio nuostatas, tokia apimtimi, kokia toks laikinas taikymas atitinka jo konstituciją, įstatymus ir kitus teisės aktus.

2. a) Neatsižvelgiant į šio straipsnio 1 straipsnio nuostatas, kiekvienam signatarui leidžiama pasirašymo metu depozitarui įteikti pareiškimą, kad tas signataras negali laikinai taikyti Sutarties. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas įsipareigojimas netaikomas signatarui, įteikusiam tokį pareiškimą. Visi tokie signatarai bet kuriuo metu gali atšaukti tą pareiškimą raštu apie tai pranešę depozitarui;

b) nei signataras, kuris pagal šios dalies a punktą įteikė pareiškimą, nei to signataro investuotojai negali naudotis laikino taikymo, numatyto šio straipsnio 1 dalyje, suteikiamais privalumais;

c) neatsižvelgiant į šios dalies a punktą, bet kuris signataras, įteikęs šios dalies a punkte minėtą pareiškimą, laikinai, kol

jam pagal 44 straipsnį įsigalios Sutartis, taiko VII dalį tokia apimtimi, kokia toks laikinas taikymas atitinka jo įstatymus ir kitus teisės aktus.

3. a) Bet kuris signataras gali nutraukti laikiną šios Sutarties taikymą raštu pranešdamas depozitarui apie savo ketinimą netapti Sutarties Susitariančiąja Šalimi. Laikino taikymo nutraukimas kuriam nors signatarui įsigalioja praėjus 60 dienų po to, kai depozitaras gavo minėtą rašytinį tokio signataro pranešimą;
- b) jeigu signataras nutraukia laikiną taikymą pagal šios dalies a punktą, signataro prievolė pagal šio straipsnio 1 dalį taikyti III ir V dalis visoms investicijoms, kurias jo teritorijoje tokio laikino taikymo metu atlieka kitų signatarų investuotojai, lieka toms investicijoms galioti dar 20 metų po nutraukimo įsigaliojimo dienos, išskyrus atvejus, nustatytus šios dalies c punkte;
- c) šios dalies b punktas netaikomas jokiame signatarui, įvardytam PA priede. Signataras išbraukiamas iš sąrašo PA priede ir toks išbraukimas įsigalioja tuoj pat, kai tik depozitarui įteikiamas minėto signataro prašymas tai atlikti.

4. Kol įsigalios ši Sutartis, signatarai periodiškai susirenka į laikinąją chartijos konferenciją, kurios pirmąjį posėdį ne vėliau kaip per 180 dienų po to, kai Sutartis buvo pateikta pasirašyti taip, kaip nustatyta 38 straipsnyje, sušaukia laikinasis sekretoriatas, minimas šio straipsnio 5 dalyje.

5. Iki to laiko, kol pagal 44 straipsnį įsigalioja ši Sutartis ir įkuriamas sekretoriatas, pastarojo funkcijas laikinai atlieka laikinasis sekretoriatas.

6. Atitinkamai pagal šio straipsnio 1 dalies ar 2 dalies c punkto nuostatas signatarai dengia laikinojo sekretoriato išlaidas, tarytum signatarai būtų 37 straipsnio 3 dalyje minimos Susitariančiosios Šalys. Visos signatarų padarytos B priedo pataisos baigia galioti įsigaliojus šiai Sutarčiai.

7. Valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija, kuri iki šios Sutarties įsigaliojimo prisijungia prie jos pagal 41 straipsnį, iki Sutarties įsigaliojimo turi signataro teises ir prisiima jo įsipareigojimus, numatytus šiame straipsnyje.

46 straipsnis

Išlygos

Iš šios Sutarties negali būti daroma jokių išlygų.

47 straipsnis

Pasitraukimas

1. Bet kuriuo metu po to, kai praeina penkeri metai nuo šios Sutarties įsigaliojimo Susitariančiąjai Šaliai, ta Susitariančioji Šalis gali raštu įspėti depozitarą apie tai, kad ji pasitraukia iš Sutarties.

2. Visi tokie pasitraukimai įsigalioja praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kurią depozitaras gavo tokį pranešimą, arba vėliau tokią dieną, kuri nurodyta pranešime apie pasitraukimą.

3. Šios Sutarties nuostatos dar 20 metų nuo Susitariančiosios Šalies pasitraukimo iš Sutarties įsigaliojimo dienos toliau taikomos investicijoms, kurias tos Susitariančiosios Šalies teritorijoje atliko kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojai, arba kurias tos Susitariančiosios šalies investuotojai atliko kitų Susitariančiųjų Šalių teritorijoje.

4. Visi Protokolai, kurių šalis yra Susitariančioji Šalis tai Susitariančiąjai Šaliai baigia galioti tą dieną, kurią įsigalioja jos pasitraukimas iš šios Sutarties.

48 straipsnis

Priedų ir sprendimų statusas

Šios Sutarties priedai ir sprendimai, pateikti Europos energetikos konferencijos baigiamojo akto, pasirašyto 1994 m. gruodžio 17 d. Lisabonoje, 2 priede, yra sudėtinės šios Sutarties dalys.

49 straipsnis

Depozitaras

Šios Sutarties depozitaras yra Portugalijos Respublikos Vyriausybė.

50 straipsnis

Autentiški tekstai

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgaliotieji asmenys pasirašė šią Sutartį anglų, prancūzų, vokiečių, italų, rusų ir ispanų kalbomis. Visi tekstai yra autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Portugalijos Respublikos Vyriausybei. Priimta vienas tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt ketvirtųjų metų gruodžio septynioliktąją dieną Lisabonoje.

Done at Lisbon on the seventeenth day of December in the year one thousand nine hundred and ninety-four.

Fait à Lisbonne, le dix-sept décembre mil neuf cent quatre-vingt-quatorze.

Geschehen zu Lissabon am siebzehnten Dezember neunzehnhundertvierundneunzig.

Fatto a Lisbona il diciassettesimo giorno del mese di dicembre dell'anno millenovecentonovantaquattro.

Совершено в Лиссабоне в семнадцатый день декабря одна тысяча девятьсот девяносто четвертого года.

Hecho en Lisboa, el diecisiete de diciembre de mil novecientos noventa y cuatro.

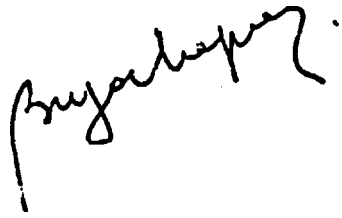
Udfærdiget i Lissabon, den syttende december nittenhundrede og fireoghalvfems.

Έγινε στη Λισαβόνα, στις δέκα επτά Δεκεμβρίου του έτους χίλια ενιακόσια ενενήντα τέσσερα.

Gedaan te Lissabon, de zeventiende december negentienhonderd vierennegentig.

Feito em Lisboa, aos dezassete de Dezembro de mil novecentos e noventa e quatro.

Për Republikën e Shqipërisë

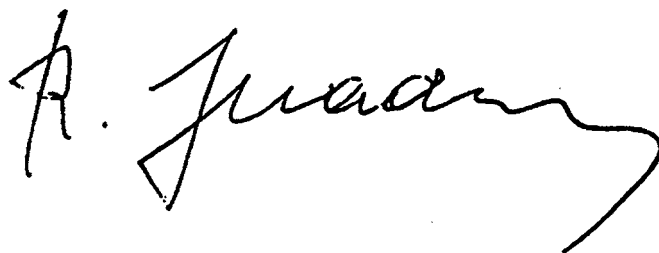
Հայաստանի Հանրապետության համար

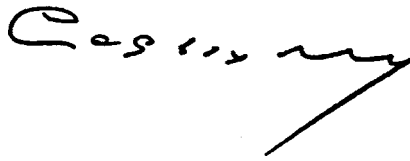
For Australia

Für die Republik Österreich

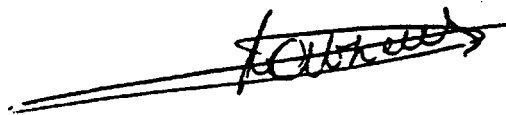
Азербайдан ачынчан

Pour le royaume de Belgique

Voor het Koninkrijk België

Für das Königreich Belgien

Cette signature engage également la Communauté française de Belgique, la Communauté flamande, la Communauté germanophone de Belgique, la Région wallonne, la Région flamande et la région de Bruxelles-Capitale.

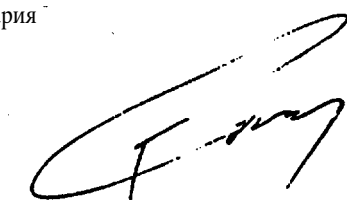
Deze handtekening bindt eveneens de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap van België, de Duitstalige Gemeenschap van België, het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Diese Unterschrift bindet ebenso die Flämische Gemeinschaft, die Französische Gemeinschaft Belgiens, die Deutschsprachige Gemeinschaft Belgiens, die Flämische Region, die Wallonische Region und die Region Brüssel-Hauptstadt.

Ад імя Рэспублікі Беларусь

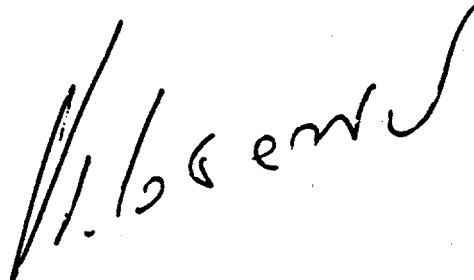

За Република България

For Canada
Pour le Canada

za Republiku Hrvatsku

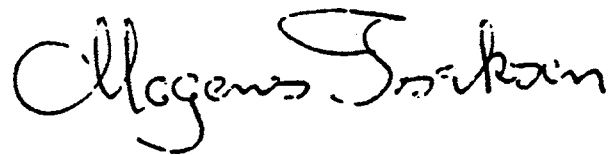
A handwritten signature in black ink, appearing to read "M. G. emu". The signature is written in a cursive style with some loops and a long tail on the final letter.

For the Republic of Cyprus

A handwritten signature in black ink, appearing to read "A. Louca". The signature is written in a cursive style with a distinct loop for the letter 'L'.

Za Českou Republiku

For Kongeriget Danmark

Eesti Vabariigi nimel

Por las Comunidades Europeas

For De Europæiske Fællesskaber

Für die Europäischen Gemeinschaften

Για τις Ευρωπαϊκές Κοινοότητες

For the European Communities

Pour les Communautés européennes

Per le Comunità europee

Voor de Europese Gemeenschappen

Pelas Comunidades Europeias

Suomen tasavallan puolesta

Pour la République française

Alain Grandjean

საქართველოს რესპუბლიკის სასკოლო

[Handwritten signature]

Für die Bundesrepublik Deutschland

Herbert
Walter Klaus

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Γιώργος Κωνσταντίνου

A Magyar Köztársaság nevében

Fyrir hönd Lýöveldisins íslands

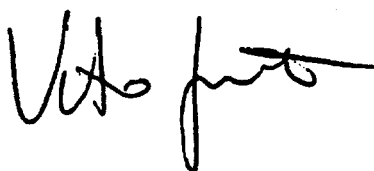
A handwritten signature in black ink, appearing to be 'G. L. S. / J. S. M. S.', written in a cursive style.

Thar cheann na hÉireann

For Ireland

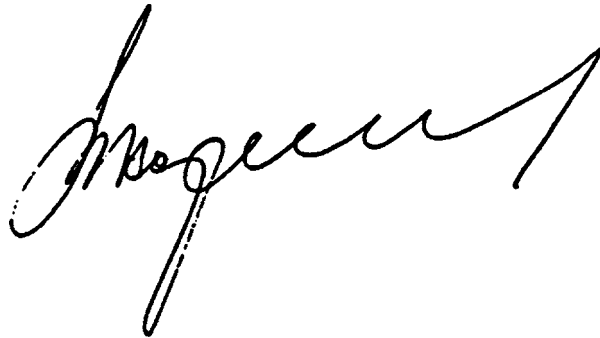
Two handwritten signatures in black ink, one on the left and one on the right, both written in a cursive style.

Per la Repubblica italiana

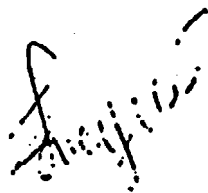
A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Vito F. S.', written in a cursive style.

日本国のために

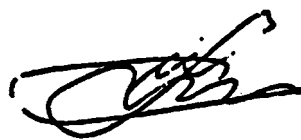
Казахстан Республикасынын атынан

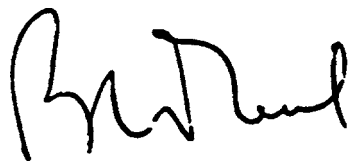
Киргиз Республикасы Учун

Latvijas Republikas varda

Für das Fürstentum Liechtenstein

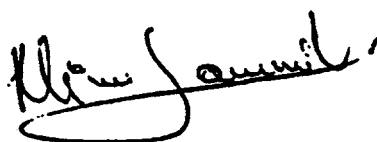
A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. D. Schmid', written in a cursive style.

Lietuvos Respublikos vardu

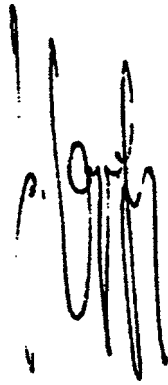
Pour le grand-duché de Luxembourg

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'G. J. J. J.', written in a cursive style.

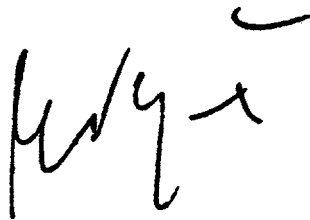
For the Republic of Malta

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. J. J.', written in a cursive style.

Pentru Republica Moldova

A handwritten signature in black ink, consisting of several vertical strokes and loops, representing the signature of the representative for Moldova.

Voor het Koninkrijk der Nederlanden

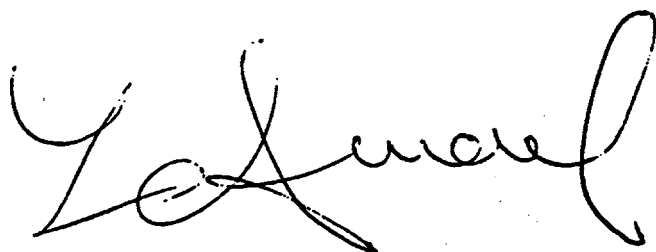
A handwritten signature in black ink, appearing to be 'K. G. J. B. J.', representing the signature of the representative for the Kingdom of the Netherlands.

For Kongeriket Norge

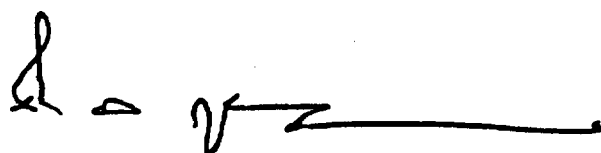
Za Rzeczpospolitą Polską

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'H. L. G. G. G.', representing the signature of the representative for Poland.

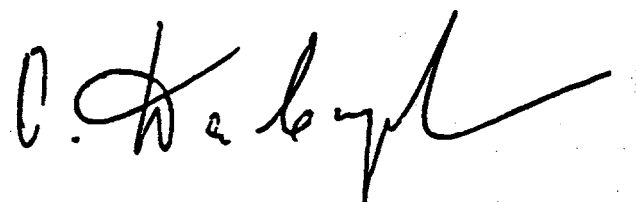
Pela República Portuguesa

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Z. L. ...' in a cursive style.

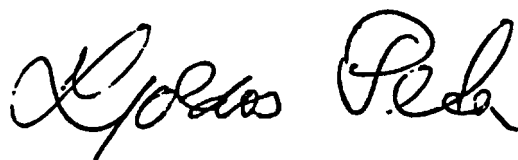
Pentru România

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'L. ...' in a cursive style.

За Российскую Федерацию

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'V. ...' in a cursive style.

Za Slovenskú republiku

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'K. ...' in a cursive style.

Za Republiko Slovenijo

Boris Štovič

Por el Reino de España

Agustín Gijón

För Konungariket Sverige

Kristin Asp-Johansson

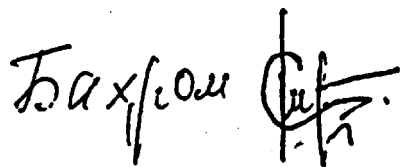
Für die Schweizerische Eidgenossenschaft

Pour la Confédération suisse

Per la Confederazione svizzera

Isabelle

Лз поми Тауикистои

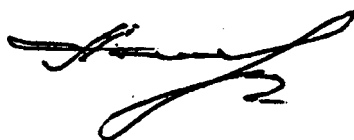

Türkiye Cumhuriyeti adına

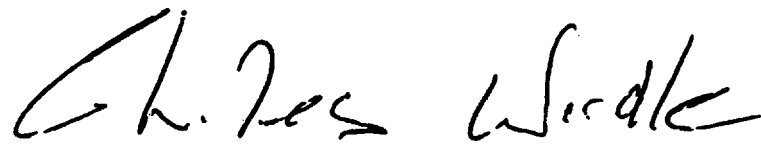

Туркменистан Хекуметинин аындан

За Україну

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Ch. Clarke". The signature is written in a cursive, somewhat stylized font.

For the United States of America

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати номидан

ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIES PRIEDAI

TURINYS

1. <i>EM priedas</i>		
Energetikos medžiagos ir produktai (pagal 1 straipsnio 4 dalį)		240
2. <i>NI priedas</i>		
Energetikos medžiagos ir produktai, netaikomi sąvokai „Ekonominė veikla energetikos sektoriuje“ apibrėžti (pagal 1 straipsnio 5 dalį)		242
3. <i>TRM priedas</i>		
Pranešimas ir laipsniškas panaikinimas (TRIM) (pagal 5 straipsnio 4 dalį)		243
4. <i>N priedas</i>		
Susitariančiųjų Šalių, reikalaujančių, kad su tranzitu būtų susijusios ne mažiau kaip trys atskiros teritorijos, sąrašas (pagal 7 straipsnio 10 dalies a punktą)		244
5. <i>VC priedas</i>		
Susitariančiųjų Šalių, kurios savanoriškai išsipareigojo pagal 10 straipsnio 3 dalį, sąrašas (pagal 10 straipsnio 6 dalį)		245
6. <i>ID priedas</i>		
Susitariančiųjų Šalių, neleidžiančių investuotojui vėlesniame etape pagal 26 straipsnį perduoti tą patį ginčą spręsti tarptautiniam arbitražui, sąrašas (pagal 26 straipsnio 3 dalies b punkto i papunktį)		246
7. <i>IA priedas</i>		
Susitariančiųjų Šalių, neleidžiančių investuotojui ar Susitariančiajai Šaliai perduoti ginčą, susijusį su paskutiniu 10 straipsnio 1 dalies sakiniu, tarptautiniam arbitražui, sąrašas (pagal 26 straipsnio 3 dalies c punktą ir 27 straipsnio 2 dalį)		247
8. <i>P priedas</i>		
Ypatingoji ginčų dėl regioninės valdžios veiksmų sprendimo tvarka (pagal 27 straipsnio 3 dalies i punktą)		248
9. <i>G priedas</i>		
Išimties ir taisyklės, reglamentuojančios GATT ir susijusių dokumentų nuostatų taikymą (pagal 29 straipsnio 2 dalies a punktą)		249
10. <i>TFU priedas</i>		
Nuostatos dėl valstybių, kurios įėjo į buvusios Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sudėtį, tar- pusavio prekybos susitarimų (pagal 29 straipsnio 2 dalies b punktą)		253
11. <i>D priedas</i>		
Ginčų dėl prekybos sprendimo pereinamuoju laikotarpiu nuostatos (pagal 29 straipsnio 7 dalį)		254

-
12. *B priedas*
Su Chartija susijusių išlaidų dengimo paskirstymas
(pagal 37 straipsnio 3 dalį) 258
13. *PA priedas*
Signatarų, neprisiimančių įsipareigojimo laikinai taikyti 45 straipsnio 3 dalies b punktą, sąrašas
(pagal 45 straipsnio 3 dalies c punktą) 259
14. *T priedas*
Susitariančiųjų Šalių priemonės pereinamuoju laikotarpiu
(pagal 32 straipsnio 1 dalį) 260

1. EM priedas

ENERGETIKOS MEDŽIAGOS IR PRODUKTAI

(pagal 1 straipsnio 4 dalį)

Branduolinė energija

2612	Urano ar torio rūdos ir prisodrintos medžiagos.
2612 10	Urano rūdos ir prisodrintos medžiagos.
2612 20	Torio rūdos ir prisodrintos medžiagos.
2844	Radioaktyvūs cheminiai elementai ir radioaktyvieji izotopai (įskaitant skiluosius ar reprodukcinčius cheminius elementus ir izotopus) bei jų junginiai; mišiniai ir likučiai, kuriuose yra šių produktų.
2844 10	Gamtinis uranas ir jo junginiai.
2844 20	Uranas, prisodrintas U235 ir jo junginiais; plutonis ir jo junginiai.
2844 30	Uranas, išsodrintas U235 ir jo junginiais; toris ir jo junginiai.
2844 40	Radioaktyvieji elementai ir izotopai bei radioaktyvieji junginiai, išskyrus įvardytus pozicijose 2844 10, 2844 20 ar 2844 30.
2844 50	Apšvitinti (panaudoti) branduolinių reaktorių kuro elementai (kasetės).
2845 10	Sunkusis vanduo (deuterio oksidas).

Akmens anglis, gamtinės dujos, nafta ir naftos produktai, elektros energija

2701	Akmens anglis, briketai, ovoidai ir panašus kietasis kuras, gaminamas iš akmens anglių.
2702	Rusvosios anglis, aglomeruotos ir neaglomeruotos, išskyrus gagatą.
2703	Durpės (įskaitant durpių kraiką), aglomeruotos ir neaglomeruotos.
2704	Akmens anglių, rusvųjų anglių ar durpių koksas ir puskoksas, aglomeruotas ir neaglomeruotas; retortų anglis.
2705	Akmens anglių dujos, vandens dujos, generatorinės dujos ir panašios dujos, išskyrus naftos dujas ir kitus dujinius angliavandenilius.
2706	Iš akmens anglių, rusvųjų anglių ar iš durpių išvaryta derva bei kitos mineralinės dervos, dehidruotos arba nedehidruotos ar iš dalies distiliuotos, įskaitant atgamintas dervas.
2707	Alyvos ir kiti akmens anglių dervos distiliavimo aukštoje temperatūroje produktai; panašūs produktai, kuriuose aromatinių sudedamųjų medžiagų svoris didesnis už nearomatinių sudedamųjų medžiagų svorį (pvz., benzolas, toluolas, ksilolas, naftalinas, kiti aromatinių angliavandenilių mišiniai, fenoliai, krezoto alyvos ir kt.).
2708	Pikis ir pikio koksas, išgautas iš akmens anglių dervos ar iš kitų mineralinių dervų.
2709	Naftos alyvos ir alyvos, išgautos iš bituminių mineralų, nerafinuotos.
2710	Naftos alyvos ir alyvos, išgautos iš bituminių mineralų, išskyrus nerafinuotas.
2711	Naftos dujos ir kiti dujiniai angliavandeniliai Suskystinti: — gamtinės dujos, — propanas, — butanai, — metilenas, propilenas, butilenas ir butadienas (2711 14), — kita.

Dujinės būsenos:

- gamtinės dujos,
- kita.

- 2713 Naftos koksas, naftos bitumas ir kiti naftos alyvų ar alyvų, išgautų iš bituminių mineralų, likučiai.
- 2714 Bitumas ir asfaltas, gamtinis; bituminiai ar naftingieji skalūnai ir gudroniniai smėliai; asfaltitai ir asfaltinės uolienos.
- 2715 Bituminiai mišiniai su gamtinio asfalto, gamtinio bitumo, naftos bitumo, mineralinės dervos ar mineralinės dervos pikio pagrindu (pvz., bituminės mastikos, atskiesti produktai).
- 2716 Elektros energija.

Kitų rūšių energija

- 4401 10 Medienos kuras: rąstai, malkos, šakelės, žabai ar panašios formos.
- 4402 Medžio anglis (įskaitant medžio anglis iš lukštų ar smulkių anglių), aglomeruotos ir neaglomeruotos.
-

2. NI priedas

ENERGETIKOS MEDŽIAGOS IR PRODUKTAI, NETAIKOMI SAVOKAI „EKONOMINĖ VEIKLA ENERGETIKOS SEKTORIUJE“ APIBRĖŽTI

(pagal 1 straipsnio 5 dalį)

- 2707 Alyvos ir kiti akmens anglių dervos distiliavimo aukštoje temperatūroje produktai; panašūs produktai, kuriuose aromatinių sudedamųjų medžiagų svoris didesnis už nearomatinių sudedamųjų medžiagų svorį (pvz., benzolas, toluolas, ksilolas, naftalinas, kiti aromatinių angliavandenilių mišiniai, fenoliai, krezoto alyvos ir kt.).
- 4401 10 Medienos kuras: rąstai, malkos, šakelės, žabai ar panašios formos.
- 4402 Medžio anglis (įskaitant medžio anglis iš lukštų ar smulkių anglių), aglomeruotos ir neaglomeruotos.
-

3. TRM priedas

PRANEŠIMAS IR LAIPSNISĖKAS PANAIKINIMAS (TRIM)

(pagal 5 straipsnio 4 dalį)

1. Kiekviena Susitariančioji Šalis praneša sekretoriatui apie visas savo taikomas su prekyba susijusio investavimo priemones, kurios neatitinka 5 straipsnio nuostatų per:
 - a) 90 dienų po to, kai ši Sutartis įsigaliojo, jeigu Susitariančioji Šalis yra GATT šalis; arba
 - b) 12 mėnesių po to, kai ši Sutartis įsigaliojo, jeigu Susitariančioji Šalis nėra GATT šalis.Apie tokias bendro ar specifinio taikymo su prekyba susijusio investavimo priemones pranešama kartu nurodant jų pagrindinius požymius.
2. Jeigu su prekyba susijusio investavimo priemonės taikomos veikiant savo nuožiūra, turi būti pranešama apie kiekvieną konkretų taikymo atvejį. Informacijos, kuri pakenktų teisėtiems konkrečių įmonių komerciniams interesams, nebūtina atskleisti.
3. Kiekviena Susitariančioji Šalis panaikina visas su prekyba susijusio investavimo priemones, apie kurias pranešta pagal šio priedo 1 dalį per:
 - a) dvejus metus po to, kai ši Sutartis įsigaliojo, jeigu Susitariančioji Šalis yra GATT šalis; arba
 - b) trejus metus po to, kai ši Sutartis įsigaliojo, jeigu Susitariančioji Šalis nėra GATT šalis.
4. Per nustatytą laikotarpį, minėtą šio priedo 3 dalies a punkte Susitariančioji Šalis nekeičia jokių su prekyba susijusio investavimo priemonės, apie kurias ji praneša pagal šio priedo 1 dalį, sąlygų, galiojusių šios Sutarties įsigaliojimo dieną, taip, kad jos taptų labiau nesuderinamos su šios Sutarties 5 straipsnio nuostatomis.
5. Neatsižvelgiant į šio priedo 4 dalies nuostatą, Susitariančioji Šalis tam, kad nesudarytų nepalankių sąlygų įsteigtoms įmonėms, kurioms taikoma su prekyba susijusio investavimo priemonė, apie kurią buvo pranešta pagal šio priedo 1 dalies nuostatą, laipsniško panaikinimo laikotarpiu gali taikyti tą pačią su prekyba susijusio investavimo priemonę naujai investicijai, jeigu:
 - a) tokios investicijos produktai yra panašūs į įsteigtų įmonių produktus; ir
 - b) toks taikymas būtinas, siekiant išvengti konkurencijos tarp naujos investicijos ir įsteigtų įmonių iškraipymo.Apie visas naujai investicijai taip pritaikytas su prekyba susijusio investavimo priemones pranešama sekretoriatui. Tokios su prekyba susijusio investavimo priemonės sąlygos jos įtakos konkurencijai prasme turi būti lygiavertės jau įsteigtoms įmonėms taikomoms sąlygoms ir panaikinamos tuo pačiu metu.
6. Kai valstybė ar regioninė ekonominės integracijos organizacija prisijungia prie šios Sutarties po to, kai ji įsigaliojo:
 - a) šio priedo 1 ir 2 dalyse minėtas pranešimas turi būti pateiktas iki vėlesniosios iš šio priedo 1 dalyje nustatytų datų arba iki prisijungimo dokumento deponavimo datos; ir
 - b) laipsniško panaikinimo laikotarpio pabaigos data yra vėlesnioji iš šio priedo 3 dalyje nustatytų datų, arba ta data, kurią tai valstybei arba regioninei ekonominei integracijos organizacijai įsigalioja Sutartis.

4. N priedas

**SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, REIKALAUJANČIŲ, KAD SU TRANZITU BŪTŲ SUSIJUSIOS NE MAŽIAU
KAIP TRYS ATSKIROS TERITORIJOS, SĄRAŠAS**

(pagal 7 straipsnio 10 dalies a punktą)

1. Kanada ir Jungtinės Amerikos Valstijos.
-

5. VC priedas

**SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, KURIOS SAVANORIŠKAI ĮSIPAREIGOJO PAGAL 10 STRAIPSNIO 3 DALĮ,
SĄRAŠAS**

(pagal 10 straipsnio 6 dalį)

—

6. ID priedas

**SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, NELEIDŽIANČIŲ INVESTUOTOJUI VĖLESNIAME ETAPE PAGAL
26 STRAIPSNĮ PERDUOTI TĄ PATĮ GINČĄ SPREŠTI TARPTAUTINIAM ARBITRAŽUI, SĄRAŠAS**

(pagal 26 straipsnio 3 dalies b punkto i papunktį)

1. Airija	13. Kazachstanas
2. Australija	14. Kipras
3. Azerbaidžanas	15. Kroatija
4. Bulgarija	16. Lenkija
5. Čekijos Respublika	17. Norvegija
6. Europos Bendrijos	18. Portugalija
7. Graikija	19. Rumunija
8. Ispanija	20. Rusijos Federacija
9. Italija	21. Slovėnija
10. Japonija	22. Suomija
11. Jungtinės Amerikos Valstijos	23. Švedija
12. Kanada	24. Vengrija
-

7. IA priedas

**SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ, NELEIDŽIANČIŲ INVESTUOTOJUI AR SUSITARIANČIAJAI ŠALIAI
PERDUOTI GINČĄ, SUSIJUSĮ SU PASKUTINIŲJU 10 STRAIPSNIO 1 DALIES SAKINIU,
TARPTAUTINIAM ARBITRAŽUI, SĄRAŠAS**

(pagal 26 straipsnio 3 dalies c punktą ir 27 straipsnio 2 dalį)

1. Australija
 2. Kanada
 3. Norvegija
 4. Vengrija
-

8. Priedas

YPATINGOJI GINČŲ DĖL REGIONINĖS VALDŽIOS VEIKSMŲ SPRENDIMO TVARKA

(pagal 27 straipsnio 3 dalies i punktą)

I DALIS

1. Kanada
2. Australija

II DALIS

1. Jeigu sprendamas ginčas tribunolas nustato, kad Susitariančiosios Šalies regioninės ar vietinės Vyriausybės ar valdžios institucijos (toliau – „atsakingoji šalis“) priemonė neatitinka kurios nors šios Sutarties nuostatos, atsakingoji šalis turi imtis tinkamų ir jai galimų priemonių, kad užtikrintų priemonės suderinamumą su Sutartimi.
2. Atsakingoji šalis per 30 dienų nuo sprendimo paskelbimo pateikia sekretoriui raštišką informaciją apie savo ketinimus, susijusius su priemonės suderinamumu su Sutartimi užtikrinimu. Sekretoriatas, pirmai progai pasitaikius, bet ne vėliau negu per artimiausią po tokios informacijos gavimo Chartijos konferencijos posėdį, perduoda šį pranešimą Chartijos konferencijai. Jeigu neįmanoma nuostatų laikymosi užtikrinti nedelsiant, atsakingajai šaliai tam suteikiamas pagrįstos trukmės laikotarpis. Dėl pagrįstos trukmės laikotarpio susitaria abi ginčo šalys. Jeigu dėl to nepavyksta susitarti, atsakingoji šalis siūlo pagrįstos trukmės laikotarpį, kurį turi patvirtinti Chartijos konferencija.
3. Jeigu per pagrįstos trukmės laikotarpį atsakingoji šalis neužtikrina priemonės suderinamumo, kitos ginče dalyvaujančios Susitariančiosios Šalies (toliau – „nukentėjusioji šalis“) prašymu ji stengiasi susitarti su nukentėjusiaja šalimi dėl tinkamos kompensacijos, kuri būtų abiem šalims priimtinas ginčo išsprendimas.
4. Jeigu per 20 dienų nuo nukentėjusiosios šalies prašymo nesusitariama dėl jokios patenkinamos kompensacijos, nukentėjusioji šalis, Chartijos konferencijai leidus, gali laikinai sustabdyti tokius savo išpareigojimus pagal Sutartį atsakingajai šaliai, kuriuos ji laiko lygiaverčiais išpareigojimams, nevykdomiems dėl ginčijamos priemonės, iki tol, kol Susitariančiosios Šalys susitars dėl savo ginčo sprendimo arba nuostatų neatitinkanti priemonė bus suderinta su Sutartimi.
5. Svarstydamas, kokių išpareigojimų vykdymą laikinai sustabdyti, nukentėjusioji šalis laikosi tokių principų ir tvarkos:
 - a) nukentėjusioji šalis pirmiausia turėtų stengtis laikinai atsisakyti išpareigojimų, susijusių su ta Sutarties dalimi, kurios nuostatų pažeidimų tribunolas nustatė;
 - b) jeigu nukentėjusiosios šalies nuomone, neįmanoma arba neveiksminga laikinai atsisakyti išpareigojimų, susijusių su ta pačia Sutarties dalimi, ji gali siekti laikinai atsisakyti išpareigojimų, numatytų kitose Sutarties dalyse. Jeigu nukentėjusioji šalis nusprendžia prašyti leidimo laikinai atsisakyti vykdyti išpareigojimus, pasirėmusi šiuo punktu, prašydama tam Chartijos konferencijos leidimo ji turi įvardyti tai daryti verčiančias priežastis.
6. Kai atsakingoji šalis nukentėjusiajai šaliai ir sprendimą priėmusio tribunolo pirmininkui pateikia rašytinį prašymą, tribunolas nusprendžia, ar nukentėjusioji šalis laikinai atsisakė vykdyti ne per daug išpareigojimų ir, jeigu taip, tai kiek per daug. Jeigu nėra galimybių atkurti tribunolo, šį sprendimą priima vienas ar daugiau Generalinio Sekretoriaus paskirtų arbitrų. Sprendimas pagal šią dalį turi būti priimtas per 60 dienų nuo prašymo pateikimo tribunolui ar tos dienos, kurią Generalinis Sekretorius paskyrė minėtuosius arbitrus. Kol sprendimas nepriimtas, išpareigojimų vykdymas nestabdomas, o pats sprendimas yra galutinis ir privalomas.
7. Nukentėjusioji šalis, laikinai atsisakydama išpareigojimų atsakingajai šaliai, visais būdais stengiasi nepažeisti jokios kitos Susitariančiosios Šalies teisių pagal šią Sutartį.

9. G priedas

**IŠIMTYS IR TAISYKLĖS, REGLAMENTUOJANČIOS GATT IR SUSIJUSIŲ DOKUMENTŲ NUOSTATŲ
TAIKYMĄ**

(pagal 29 straipsnio 2 dalies a punktą)

1. Toliau išvardytos 1947 m. GATT ir susijusių dokumentų nuostatos netaikomos, remiantis 29 straipsnio 2 dalies a punktu:

a) **Bendrasis susitarimas dėl muitų tarifų ir prekybos**

II	Mokesčių lengvatų sąrašai (ir sąrašai, pridėti prie Bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos)
IV	Kino filmų demonstravimo specifinės nuostatos
XV	Susitarimai dėl valiutos keitimo
XVIII	Vyriausybės parama ekonomikos plėtrai
XXII	Konsultacijos
XXIII	(Nuolaidų ir išsipareigojimų) anuliavimas arba sumažinimas
XXV	Susitariančiųjų Šalių bendrieji veiksmai
XXVI	Priėmimas. Įsigaliojimas ir registravimas
XXVII	Lengvatų sustabdymas arba panaikinimas
XXVIII	Sąrašų keitimas
XXVIIIa	Derybos dėl muitų tarifų
XXIX	Šio Susitarimo santykis su Havanos chartija
XXX	Pakeitimai
XXXI	Pasitraukimas
XXXII	Susitariančiosios Šalys
XXXIII	Prisijungimas
XXXV	Susitarimo netaikymas atskiroms Susitariančiosioms Šalims
XXXVI	Principai ir tikslai
XXXVII	Išsipareigojimai
XXXVIII	Bendrieji veiksmai
H priedas	Sąsaja su XXVI straipsniu
I priedas	Pastabos ir papildomos nuostatos (susijusios su pirma pateiktais GATT straipsniais)

Apsauginiai veiksmai siekiant užtikrinti plėtrą.

Susitarimas dėl pranešimo, konsultacijų, ginčų sprendimo ir priežiūros.

b) **Susiję dokumentai**i) *Susitarimas dėl techninių kliūčių prekybai (Standartų kodeksas)*

Preambulė (1, 8, 9 dalys)

- 1.3. Bendrosios nuostatos
- 2.6.4. Centrinę valdžios įstaigų techninių reglamentų ir standartų rengimas, priėmimas ir taikymas
- 10.6. Informavimas apie techninius reglamentus, standartus ir sertifikavimo sistemas
- 11. Techninė pagalba kitoms Šalims
- 12. Ypatingasis ir skirtingas režimas, taikomas besivystančioms šalims
- 13. Techninių kliūčių prekybai komitetas
- 14. Konsultacijos ir ginčų sprendimas
- 15. Baigiamosios nuostatos (išskyrus 15.5 ir 15.13)
- 2 priedas Ekspertų techniniais klausimais grupės
- 3 priedas Kolegijos

ii) *Susitarimas dėl valstybinių užsakymų*iii) *Susitarimas dėl VI, XVI ir XXIII straipsnių aiškinimo ir taikymo (subsidijos ir išlyginamosios priemonės)*

- 10. Eksporto subsidijos tam tikriems pagrindiniams produktams
- 12. Konsultacijos
- 13. Sutaikinimas, ginčų sprendimas ir sankcionuotos atsakomosios priemonės
- 14. Besivystančios šalys
- 16. Subsidijų ir atsakomųjų priemonių komitetas
- 17. Sutaikinimas
- 18. Ginčų sprendimas
- 19.2. Priėmimas ir prisijungimas
- 19.4. Įsigaliojimas
- 19.5. a) Nacionaliniai teisės aktai
- 19.6. Peržiūra
- 19.7. Pakeitimai
- 19.8. Pasitraukimas
- 19.9. Šio Susitarimo netaikymas atskiriems signatarams
- 19.11. Sekretoriatas
- 19.12. Deponavimas
- 19.13. Registravimas

iv) *Susitarimas dėl VII straipsnio įgyvendinimo (muitinis įvertinimas)*

- 1.2. b) iv) Sandorio vertė
- 11.1. Muitinės vertės nustatymas
- 14. Priedų taikymas (antrasis sakinytis)
- 18. Institucijos (Muitinio įvertinimo komitetas)

- 19. Konsultavimas
- 20. Ginčų sprendimas
- 21. Ypatingasis ir skirtingas režimas, taikomas besivystančioms šalims
- 22. Priėmimas ir prisijungimas
- 24. Įsigaliojimas
- 25.1. Nacionaliniai teisės aktai
- 26. Peržiūra
- 27. Pakeitimai
- 28. Pasitraukimas
- 29. Sekretoriatas
- 30. Deponavimas
- 31. Registravimas
- II priedas Techninis muitinio įvertinimo komitetas
- III priedas *Ad hoc* kolegijos

Susitarimo dėl VII straipsnio įgyvendinimo Protokolas (išskyrus I.7 ir I.8; su reikiama įžangine formuluote)

v) *Susitarimas dėl importo licencijų išdavimo tvarkos*

- 1.4. Bendrosios nuostatos (paskutinis sakiny)
- 2.2. Automatinis importo licencijų išdavimas (2 išnaša)
- 4. Institucijos, konsultavimas ir ginčų sprendimas
- 5. Baigiamosios nuostatos (išskyrus 2 dalį)

vi) *Susitarimas dėl VI straipsnio įgyvendinimo (Antidempingo kodeksas)*

- 13. Besivystančios šalys
- 14. Antidempingo priemonių komitetas
- 15. Konsultavimas, sutaikinimas ir ginčų sprendimas
- 16. Baigiamosios nuostatos (išskyrus 1 ir 3 dalis)

vii) *Susitarimas dėl galvijų mėsos*

viii) *Tarptautinis susitarimas dėl pienuių*

ix) *Susitarimas dėl prekybos civilinės aviacijos lėktuvais*

x) *Pareiškimas dėl prekybos priemonių, kurios taikomos siekiant užtikrinti mokėjimų balansą.*

c) **Visos kitos GATT ar susijusių dokumentų nuostatos, susijusios su:**

- i) valdžios pagalba besivystančių šalių ūkio plėtrai ir joms taikomu režimu, išskyrus 1979 m. lapkričio 28 d. Sprendimo (L/4903) dėl skirtingo ir palankesnio režimo taikymo besivystančioms šalims, savitarpiskumo santykiuose su jomis ir platesnio jų dalyvavimo 1–4 dalis;
- ii) specialistų komitetų ir kitų antrinių institucijų steigimu ir veikla;
- iii) pasirašymu, prisijungimu, įsigaliojimu, pasitraukimu, deponavimu ir registravimu;

- d) visos sutartys, susitarimai, sprendimai ar kiti bendri veiksmai pagal šios dalies a–c punktuose išvardytas nuostatas.
2. Susitariančiosios Šalys tokia apimtimi, kokia galima pagal kitas šios Sutarties nuostatas, taiko „Pareiškimo dėl prekybos priemonių, kurių imamasi siekiant užtikrinti mokėjimų balansą“ nuostatas priemonėms, kurių ėmėsi Susitariančiosios Šalys, nesančios GATT šalimis.
3. Dalykai, susiję su pranešimais, kurių reikalaujama nuostatomis, taikomomis dėl 29 straipsnio 2 dalies a punkto sąlygų:
- a) Susitariančiosios Šalys, kurios nėra GATT ar susijusių dokumentų šalys, savo pranešimus siunčia sekretoriatui. Sekretoriatas išplatina pranešimų kopijas visoms Susitariančiosioms Šalims. Pranešimai sekretoriatui rašomi viena iš autentiškų šios Sutarties kalbų. Kartu pateikiami dokumentai gali būti vien tik Susitariančiosios Šalies kalba;
- b) tokie reikalavimai netaikomi toms šios Sutarties Susitariančiosioms Šalims, kurios taip pat yra ir GATT ir susijusių dokumentų šalys, kurios laikosi savo reikalavimų dėl pranešimų pateikimo.
4. Prekyba branduolinėmis medžiagomis gali būti reglamentuojama susitarimais, minimais su šia dalimi susijusiuose pareiškimuose, pateikiamuose Europos energetikos chartijos konferencijos baigiamajame akte.
-

10. TFU priedas

NUOSTATOS DĖL VALSTYBIŲ, KURIOS ĮĖJO Į BUVUSIOS SOVIETŲ SOCIALISTINIŲ RESPUBLIKŲ SAJUNGOS SUDĖTĮ, TARPUSAVIO PREKYBOS SUSITARIMŲ

(pagal 29 straipsnio 2 dalies b punktą)

1. Apie visus susitarimus, minimus 29 straipsnio 2 dalies b punkte, tokio susitarimo šalys, kurios pasirašo šią Sutartį ar prie jos prisijungia, raštu praneša sekretoriatui arba tai atliekama jų vardu:
 - a) kai tai yra susitarimas, galiojantis tuo metu, kai po tos dienos, kurią pirmoji iš tokių šalių pasirašė ar deponavo savo prisijungimo prie Sutarties dokumentą, yra praėję trys mėnesiai – ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo tokio kreipimosi ar deponavimo dienos; ir
 - b) kai tai yra susitarimas, kuris įsigalioja vėliau negu šios dalies a punkte nurodyta data – pakankamai anksti prieš jo įsigaliojimą, kad kitos valstybės ar regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kurios pasirašė ar prisijungė prie Sutarties (toliau – suinteresuotosios šalys), turėtų tinkamų galimybių peržiūrėti tokį susitarimą ir iki jo įsigaliojimo susitarimo šalims ir Chartijos konferencijai paskelbti su juo susijusius pareiškimus.
2. Pranešime nurodoma:
 - a) originalių susitarimo tekstų visomis kalbomis, kuriomis jis buvo pasirašytas, kopijos;
 - b) konkrečių energetikos medžiagų ir produktų, kuriems jis taikomas, aprašymas, darant nuorodą į EM priedo punktus;
 - c) atskiras paaiškinimas kiekvienos atitinkamos GATT ir susijusių dokumentų nuostatos, taikomos dėl 29 straipsnio 2 dalies a punkto, atveju, dėl kokių aplinkybių susitarimo šalys negali ar neturi galimybių visiškai laikytis tos nuostatos;
 - d) konkrečios priemonės, kurių turi imtis kiekviena susitarimo šalis, kad tinkamai reaguotų į šios dalies c punkte minėtas aplinkybes; ir
 - e) šalių programų, pagal kurias būtų laipsniškai mažinama nesuderinamų susitarimo nuostatų ir galiausiai jos būtų visiškai panaikintos, aprašymas.
3. Susitarimo šalys, informuotos šio priedo 1 dalyje nustatyta tvarka, suteikia suinteresuotosiems šalims tinkamą galimybę konsultuotis su jomis dėl tokio susitarimo ir atsižvelgia į jų pastabas. Kuriai nors suinteresuotajai šaliai paprašius, susitarimą svarsto Chartijos konferencija, kuri gali priimti su juo susijusių rekomendacijų.
4. Chartijos konferencija periodiškai tikrina, kaip vykdomi susitarimai, apie kuriuos buvo pranešta remiantis šio priedo 1 dalimi, ir kokios pažangos pasiekta stengiantis, kad būtų panaikintos tos jų nuostatos, kurios neatitinka GATT ir susijusių dokumentų nuostatų, taikomų dėl 29 straipsnio 2 dalies a punkto. Kuriai nors suinteresuotajai šaliai paprašius, Chartijos konferencija gali priimti rekomendacijų dėl tokio susitarimo.
5. 29 straipsnio 2 dalies b punkte aprašytam susitarimui išimtinės skubos atveju gali būti leista įsigalioti be pranešimo ir konsultacijų, numatytų šio priedo 1 dalies b punkte bei 2 ir 3 dalyse, tačiau toks pranešimas turi būti tuojau pat išsiunčiamas ir nedelsiant suteikta galimybė pasitarti. Tokiu atveju susitarimo šalys vis tiek turi pranešti jo tekstą pagal šio priedo 2 dalies a punktą tuojau pat, kai tik jis įsigalioja.
6. Susitariančiosios Šalys, kurios yra 29 straipsnio 2 dalies b punkte aprašyto susitarimo šalys arba jomis tampa, įsipareigoja, kad jo ir GATT bei susijusių dokumentų nuostatų, taikomų dėl 29 straipsnio 2 dalies a punkto, neatitikimas bus tik toks, kokio reikia imantis veiksmų prieš konkrečias aplinkybes, ir kad toks susitarimas bus vykdomas kuo mažiau nukrypstant nuo minėtų nuostatų. Atsižvelgusios į suinteresuotųjų šalių pastabas ir visas Chartijos konferencijos rekomendacijas, jos deda pastangas, imdamosi susidariusiai padėčiai ištaisyti reikalingų veiksmų.

11. D priedas

GINČŲ DĖL PREKYBOS SPRENDIMO PEREINAMUOJU LAIKOTARPIU NUOSTATOS

(pagal 29 straipsnio 7 dalį)

1. a) Tarpusavio santykiuose Susitariančiosios Šalys bendradarbiaudamos ir tardamosi deda pastangas visoms šalims priimtiniu būdu išspręsti bet kokią ginčą dėl esamų priemonių, kurios gali turėti esminės įtakos tam, kaip laikomasi pagal 5 ar 29 straipsnius prekybai taikomų nuostatų.
- b) Susitariančioji Šalis gali raštu paprašyti bet kurios kitos Susitariančiosios Šalies konsultacijų dėl tos kitos Susitariančiosios Šalies taikomos kurios nors priemonės, kuri, jos nuomone, gali turėti esminės įtakos tam, kaip laikomasi pagal 5 ar 29 straipsnius prekybai taikomų nuostatų. Konsultacijų prašanti Susitariančioji Šalis kuo plačiau apibūdina ginčytiną priemonę ir nurodo, jos nuomone, svarbias 5 ar 29 straipsnių bei GATT ir susijusių dokumentų nuostatas. Apie pagal šią dalį teikiamus konsultacijų prašymus pranešama sekretoriui, kuris periodiškai informuoja Susitariančiąsias Šalis apie numatytas konsultacijas, apie kurias buvo pranešta.
- c) Susitariančioji Šalis bet kokią slaptą ar privačią informaciją, apie kurios tokias savybes buvo pranešta, ir kuri yra arba gaunama pateikta atsakyme į rašytinį prašymą ar sužinoma konsultacijų metu, tvarko ir su ja elgiasi tokiu pačiu būdu, kaip ir tokią informaciją pateikianti Susitariančioji Šalis.
- d) Stengdamosi išspęsti klausimus, kurie, Susitariančiosios Šalies nuomone, kliudo laikytis jos ir kitos Susitariančiosios Šalies prekybai pagal 5 ar 29 straipsnį taikomų nuostatų, besikonsultuojančios ar kitaip sprendžiančios ginčą Susitariančiosios Šalys deda pastangas išvengti tokio sprendimo, kuris pakenktų kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies prekybai.
2. a) Jeigu per 60 dienų nuo konsultacijų prašymo, minėto šio priedo 1 dalies b punkte, gavimo Susitariančiosios Šalys neišsprendžia savo ginčo ar nesutaria jo išspręsti sutaikinimo, tarpininkavimo, arbitražo ar kitu būdu, bet kuri iš tų Susitariančiųjų Šalių gali pateikti sekretoriui rašytinį prašymą pagal šios dalies b–f punktų nuostatas įsteigti kolegiją. Savo prašyme prašančioji Susitariančioji Šalis išdėsto ginčo objektą ir nurodo jos nuomone susijusias 5 ar 29 straipsnio ir GATT bei susijusių dokumentų nuostatas. Sekretoriatas prašymo kopijas nedelsdamas atsiunčia visoms Susitariančiosioms Šalims;
- b) sprendžiant ginčą atsižvelgiama į kitų Susitariančiųjų Šalių interesus. Bet kuri kita Susitariančioji Šalis, turinti esminių interesų tais klausimais, turi teisę būti kolegijos išklaudyta ir teikti tai kolegijai rašytinius pareiškimus, jeigu abi besiginčijančios Susitariančiosios Šalys ir sekretoriatas buvo raštu informuoti apie jos interesus ne vėliau negu kolegijos įsteigimo šios dalies c punkte nustatyta tvarka dieną;
- c) kolegija laikoma įsteigta po 45 dienų nuo tada, kai sekretoriatas šios dalies a punkte nustatyta tvarka gavo rašytinį Susitariančiosios Šalies prašymą;
- d) kolegiją sudaro trys nariai, kuriuos iš šio priedo 7 dalyje aprašyto sąrašo išrenka Generalinis Sekretorius. Išskyrus atvejus, kai besiginčijančios Susitariančiosios Šalys susitaria kitaip, kolegijos nariai negali būti tos Susitariančiosios Šalies, kuri yra arba ginčo dalyvė, arba Susitariančiosios Šalies, kuri šios dalies b punkte nustatyta tvarka pranešė apie savo interesus, piliečiai arba regioninės ekonominės integracijos organizacijos, kuri yra arba ginčo dalyvė, arba šios dalies b punkte nustatyta tvarka pranešė apie savo interesus, valstybių narių piliečiai;
- e) besiginčijančios Susitariančiosios Šalys per 10 darbo dienų pateikia savo nuomonę dėl kolegijos narių paskyrimo ir neprieštarauja dėl paskirtų asmenų, išskyrus atvejus, kai turi tam svarių priežasčių;
- f) kolegijos nariai veikia kaip individualūs asmenys ir nesistengia vadovautis jokios Vyroausybės ar kitos institucijos nurodymais. Kiekviena Susitariančioji Šalis išpareigoja gerbti šiuos principus ir nebando turėti įtakos kolegijos narių, atliekančių savo pareigas, veiksmams. Kolegijos nariai parenkami taip, kad būtų užtikrinta jų nepriklausomybė ir pakankama kolegijos kvalifikacijos įvairovė bei patirtis;
- g) sekretoriatas nedelsdamas informuoja visas Susitariančiąsias Šalis, kad kolegija sudaryta.
3. a) Chartijos konferencija patvirtina kolegijos darbo tvarkos taisykles, atitinkančias šio priedo nuostatas. Darbo tvarkos taisyklės turi būti kuo panašesnės darbo reglamentą, nustatytą GATT ir susijusiuose dokumentuose. Kolegija taip pat turi teisę patvirtinti papildomas darbo tvarkos taisykles, neprieštaraujančias Chartijos konferencijos patvirtintam darbo reglamentui arba šiam priedui. Prieš prasidedant nagrinėjimui kolegijoje, kiekviena besiginčijanti Susitariančioji Šalis ir bet kuri kita Šalis, kuri pranešė apie savo interesus šio priedo 2 dalies b punkte nustatyta tvarka, turi teisę bent vieną kartą išdėstyti kolegijai ginčo aplinkybes ir įteikti rašytinį pareiškimą. Besiginčijančios Susitariančiosios Šalys taip pat turi teisę pateikti rašytinį paneigimą. Kolegija, gavusi bet kurios kitos Susitariančiosios Šalies, kuri pranešė apie savo interesus šio priedo 2 dalies b punkte nustatyta tvarka, prašymą, gali leisti jai susipažinti su bet kuriuo kolegijai įteiktu rašytiniu pareiškimu, jeigu su tuo sutinka jį įteikusi Susitariančioji Šalis;

Kolegija ginčą nagrinėja slapta. Objektiviai įvertina jai nagrinėti pateiktus klausimus, įskaitant ginčo faktus ir priemonių suderinamumą su nuostatomis, taikomomis prekybai pagal 5 ar 29 straipsnį. Atlikdama savo funkcijas kolegija konsultuojasi su besiginčijančiomis Susitariančiosiomis Šalimis ir suteikia joms tinkamą

galimybę rasti abiem šalims priimtina sprendimą. Jeigu Susitariančiosios Šalys nesusitarė kitaip, kolegija savo sprendimą grindžia besiginčijančių Susitariančiųjų Šalių argumentais ir pareiškimais. Kolegijos vadovaujasi GATT ir susijusių dokumentų aiškinimais, pateiktais remiantis bendrosiomis GATT nuostatomis ir nesvarsto veiklos normų, kurias kuri nors Susitariančioji Šalis, kuri yra GATT šalis, taiko kitoms GATT šalims, kurioms ji taiko GATT, ir kurios tos kitos šalys neįtraukė į ginčo sprendimą pagal GATT, suderinamumo su 5 ar 29 straipsniu.

Jeigu besiginčijančios Susitariančiosios Šalys nesusitarė kitaip, visos procedūros, kuriose kolegija dalyvauja, įskaitant jos baigiamojo pranešimo paskelbimą, turėtų būti baigtos per 180 dienų nuo kolegijos sudarymo, tačiau jeigu per šį laikotarpį visų procedūrų baigti nepavyksta, tai neįtakoja baigiamojo pranešimo galiojimo;

- b) kolegija nustato savo jurisdikciją; toks nustatymas yra galutinis ir privalomas. Kolegija apsvarsto bet koki besiginčijančios Susitariančiosios Šalies prieštaravimą, kad ginčas nepatenka į kolegijos jurisdikciją, ir nusprendžia, ar tą prieštaravimą traktuoti kaip preliminarų klausimą, ar įtraukti jį į ginčo aplinkybes;
 - c) jeigu yra du ar daugiau prašymų sudaryti kolegiją iš esmės panašioms ginčams spręsti, Generalinis Sekretorius, gavęs visų besiginčijančių Susitariančiųjų Šalių sutikimą, gali sudaryti vieną kolegiją.
4. a) išnagrinėjusi paneigiančius argumentus kolegija pateikia besiginčijančioms Susitariančiosioms Šalims savo rašytinio pranešimo projekto aprašomuosius skirsnius, įskaitant faktų konstatavimą ir besiginčijančių Susitariančiųjų Šalių pateiktų argumentų santrauką. Besiginčijančioms Susitariančiosioms Šalims suteikiama galimybė per kolegijos nustatytą laikotarpį raštu pateikti pastabas dėl aprašomųjų skirsnių.

Pasibaigus pastabų priėmimo iš Susitariančiųjų Šalių laikotarpiui, kolegija besiginčijančioms Susitariančiosioms Šalims raštu pateikia tarpinį pranešimą, kuriame yra ir aprašomieji skirsniai, ir kolegijos siūlomos išvados. Per kolegijos nustatytą laikotarpį besiginčijanti Susitariančioji Šalis gali raštu pateikti kolegijai prašymą, kad prieš paskelbdama baigiamąjį pranešimą kolegija iš naujo persvarstytų atskirus tarpinio pranešimo klausimus. Prieš paskelbdama baigiamąjį pranešimą kolegija, savo nuožiūra, gali susitikti su besiginčijančiomis Susitariančiosiomis Šalimis, kad aptartų tokiame prašyme iškeltus klausimus.

Baigiamąjį pranešimą sudaro aprašomieji skirsniai (įskaitant faktų konstatavimą ir besiginčijančių Susitariančiųjų Šalių pateiktų argumentų santrauką), kolegijos išvados ir argumentų, pateiktų dėl atskirų tarpinio pranešimo klausimų jo peržiūros metu, aptarimas. Baigiamajame pranešime aptariamas kiekvienas kolegijai svarstyti pateiktas ir ginčui išspręsti būtinas esminis klausimas ir išvardijami motyvai, kuriais grindžiamos kolegijos išvados.

Kolegija paskelbia savo baigiamąjį pranešimą, nedelsiant pateikdama jį sekretoriatui ir besiginčijančioms Susitariančiosioms Šalims. Pirmai progai pasitaikius, sekretoriatas išplatina baigiamąjį pranešimą kartu su visomis raštu pareikštomis nuomonėmis, kurias besiginčijančioji Susitariančioji Šalis pageidauja prie jo pridėti, visoms Susitariančiosioms Šalims;

- b) jeigu kolegija nusprendžia, kad Susitariančiosios Šalies įvesta ar taikoma priemonė neatitinka kurios nors 5 ar 29 straipsnio arba GATT ar susijusio dokumento, kuris taikomas remiantis 29 straipsniu, nuostatos, kolegija savo baigiamajame pranešime gali rekomenduoti Susitariančiajai Šaliai taip pakeisti priemonę ar taikomas sąlygas arba jų atsisakyti, kad tos nuostatos būtų laikomasi;
 - c) kolegijos pranešimus tvirtina Chartijos konferencija. Tam, kad Chartijos konferencija turėtų pakankamai laiko kolegijos pranešimams išnagrinėti, ji netvirtina pranešimo anksčiau negu po 30 dienų nuo tada, kai sekretoriatas pateikė jį visoms Susitariančiosioms Šalims. Kolegijos pranešimui nepritariančios Susitariančiosios Šalys gali raštu pateikti savo prieštaravimų priežastis sekretoriatui ne vėliau kaip prieš 10 dienų iki tos dienos, kurią Chartijos konferencija pradeda svarstyti pranešimą, kad jį patvirtintų, o sekretoriatas nedelsdamas apie tas priežastis informuoja visas Susitariančiašias Šalis. Besiginčijančios Susitariančiosios Šalys ir šio priedo 2 dalies b punkte nustatyta tvarka apie savo interesus pranešusios Susitariančiosios Šalys turi teisę be apribojimų dalyvauti Chartijos konferencijai svarstant kolegijos pranešimą, o jų nuomonė užfiksuojama be jokių suvaržymų;
 - d) tam, kad ginčai būtų sprendžiami veiksmingai visoms Susitariančiosioms Šalims naudingu būdu, būtina, kad būtų nedelsiant laikomasi Chartijos konferencijos patvirtintame baigiamajame kolegijos pranešime pateiktų sprendimų ir rekomendacijų. Susitariančioji Šalis, kuriai skirtas Chartijos konferencijos patvirtintame baigiamajame kolegijos pranešime pateiktas sprendimas ar rekomendacija, informuoja Chartijos konferenciją apie savo ketinimus dėl tokio sprendimo ar rekomendacijos laikymosi. Jeigu nedelsiant pradėti jų laikytis nėra galimybių, suinteresuota Susitariančioji Šalis paaiškina Chartijos konferencijai savo nesilaikymo priežastis ir, atsižvelgiant į tokį paaiškinimą, tai šaliai suteikiamas tinkamas laikotarpis, per kurį ji turi pradėti laikytis minėto sprendimo ar rekomendacijos. Ginčų sprendimo tikslas yra pakeisti ar pašalinti nesuderinamas priemones.
5. a) Jeigu Susitariančioji Šalis nesugebėjo per tinkamos trukmės laikotarpį pradėti laikytis Chartijos konferencijos patvirtintame baigiamajame kolegijos pranešime pateikto sprendimo ar rekomendacijos, ginče dalyvaujanti Susitariančioji Šalis, nukentėjusi dėl tokio nesilaikymo, gali raštu paprašyti nesilaikančios Susitariančiosios Šalies, kad pastaroji pradėtų derybas, kuriomis būtų siekiama susitarti dėl abiem šalims priimtinos kompensacijos. Gavusi tokį prašymą, nesilaikanti Susitariančioji Šalis turi nedelsdama pradėti tokias derybas;

- b) jeigu nesilaikanti Susitariančioji Šalis atsisako derėtis, arba jeigu Susitariančiosios Šalys nesusitarė per 30 dienų po to, kai buvo pateiktas prašymas deryboms, nukentėjusi Susitariančioji Šalis gali raštu paprašyti Chartijos konferencijos leisti jai laikinai nevykdyti savo įsipareigojimų pagal 5 ar 29 straipsnį, duotų nesilaikančiai Susitariančiai Šaliai;
- c) Chartijos konferencija gali leisti nukentėjusiai Susitariančiai Šaliai laikinai nevykdyti tų įsipareigojimų pagal 5 ar 29 straipsnio nuostatas arba pagal GATT ar susijusių dokumentų nuostatas, taikomas remiantis 29 straipsniu, duotų nesilaikančiai Susitariančiai Šaliai, kuriuos nukentėjusi Susitariančioji Šalis laiko lygiaverčiais esamomis aplinkybėmis;
- d) įsipareigojimų vykdymas sustabdomas laikinai ir tokie įsipareigojimai gali būti nevykdomi tik iki tol, kol su 5 ar 29 straipsniu nesusuderinama priemonė panaikinama arba priimamas abiem šalims priimtinas sprendimas.
6. a) Prieš laikinai sustabdydama tokių įsipareigojimų vykdymą nukentėjusi Susitariančioji Šalis informuoja nesilaikančią Susitariančiąją Šalį apie savo siūlomą laikinai sustabdyti įsipareigojimų pobūdį ir apimtį. Jeigu nesilaikanti Susitariančioji Šalis raštu pateikia Generaliniam Sekretoriui prieštaravimų dėl nukentėjusios Susitariančiosios Šalies siūlomų laikinai sustabdyti įsipareigojimų apimties, tokie prieštaravimai perduodami svarstyti arbitražui toliau nustatyta tvarka. Siūlomas laikinas įsipareigojimų vykdymo sustabdymas atidedamas iki tol, kol bus baigta arbitražo procedūra, o arbitražo kolegijos sprendimas yra galutinis ir privalomas šios dalies e punkte nustatyta tvarka;
- b) Generalinis Sekretorius šio priedo 2 dalies d–f punktuose nustatyta tvarka sudaro arbitražo kolegiją, kuri, jeigu yra galimybių, gali būti ta pati kolegija, priėmusi šio priedo 4 dalies d punkte minėtą sprendimą, ir kuri išnagrinėja nukentėjusios Susitariančiosios Šalies pageidaujamų sustabdyti įsipareigojimų apimtį. Jeigu Chartijos konferencija nenusprendžia kitaip, kolegijos darbo tvarkos taisyklės tvirtinamos šio priedo 3 dalies a punkte nustatyta tvarka;
- c) arbitražo kolegija nustato, ar nukentėjusi Susitariančioji Šalis siūlo laikinai sustabdyti ne per daug įsipareigojimų, atsižvelgiant į jos patirtą žalą, o jeigu per daug, tai kokia apimtimi per daug. Ji netikrina įsipareigojimų, kurių vykdymas laikinai sustabdomas, pobūdžio, išskyrus tiek, kiek tai neatskirama nuo įsipareigojimų, kurių vykdymas laikinai sustabdomas, apimties;
- d) arbitražo kolegija raštu pateikia savo sprendimą nukentėjusiai ir nesilaikančiai Susitariančiosioms Šalims bei sekretoriui per 60 dienų nuo kolegijos sudarymo arba per kitą laikotarpį, dėl kurio susitarė nukentėjusi ir nesilaikanti Susitariančiosios Šalys. Sekretoriatas pirmą kartą pasitaikius, bet ne vėliau negu per artimiausią po sprendimo gavimo Chartijos konferencijos posėdį, pateikia sprendimą Chartijos konferencijai;
- e) arbitražo kolegijos sprendimas tampa galutinis ir privalomas po 30 dienų nuo jo pateikimo Chartijos konferencijai dienos, o nukentėjusi Susitariančioji Šalis po to gali faktiškai sustabdyti palankių sąlygų taikymą tame sprendime leidžiamą apimtį ir tokiu būdu, kuris, tos Susitariančiosios Šalies nuomone, atitinka susidariusias aplinkybes, išskyrus atvejus, kai dar nepaėjęs minėtajam 30 dienų laikotarpiui Chartijos konferencija nusprendžia kitaip;
- f) laikinai sustabdydama kurių nors įsipareigojimų nesilaikančiai Susitariančiai Šaliai vykdymą nukentėjusi Susitariančioji Šalis deda pastangas, kad nepakenktų jokios kitos Susitariančiosios Šalies prekybai.
7. Kiekviena Susitariančioji Šalis gali paskirti du asmenis, kurie, jeigu pageidauja ir turi galimybių būti kolegijos nariais šiame priede nustatyta tvarka, gali būti einamuoju metu siūlomais kolegijos nariais, galinčiais sudaryti GATT ginčų sprendimų kolegiją, jeigu Susitariančiosios Šalys taip pat yra GATT šalis. Generalinis Sekretorius, Chartijos konferencijai sutikus, gali taip pat įvardyti ne daugiau kaip 10 asmenų, kurie pageidauja ir turi galimybių

būti kolegijos, sprendžiančios ginčus šio priedo 2–4 dalyje nustatyta tvarka, nariais. Chartijos konferencija tais pačiais tikslais gali įvardyti iki 20 asmenų, įtrauktų į kitų tarptautinių institucijų ginčų sprendėjų sąrašus, kurie pageidauja ir turi galimybių būti kolegijos nariais. Visų tokia tvarka įvardytų asmenų vardai sudaro asmenų, sprendžiančių ginčus, sąrašą. Asmenys skiriami remiantis vien tik objektyvumu, patikimumu ir sveika nuovoka, taip pat jie turi turėti kuo daugiau tarptautinės prekybos ir energetikos reikalų tvarkymo patirties, ypač tose srityse, kurios siejasi su pagal 29 straipsnį taikomomis nuostatomis. Atlikdami bet kurią funkciją, numatytą šiame priede, paskirtieji asmenys turi nebūti priklausomi nuo jokių Susitariančiųjų Šalių ir nevykdyti jų nurodymų. Minėtieji asmenys skiriami pakartotinėms penkerių metų kadencijoms iki to laiko, kol į jų vietą paskiriami kiti asmenys. Paskirtasis asmuo, kurio kadencija baigėsi, toliau atlieka visas funkcijas, kurioms jis buvo pasirinktas šiame priede nustatyta tvarka. Paskirtajam asmeniui mirus, atsistatydinus ar negalint eiti pareigų, Susitariančioji Šalis arba Generalinis Sekretorius, paskyręs minėtąjį asmenį, turi teisę į jo vietą iki kadencijos pabaigos paskirti kitą asmenį. Generalinio Sekretoriaus tokiu būdu paskirtą asmenį turi patvirtinti Chartijos konferencija.

8. Neatsižvelgiant į šio priedo nuostatas, Susitariančiosios Šalys raginamos visos ginčo sprendimo procedūros metu tartis, siekiant išspręsti savo ginčą.
9. Chartijos konferencija gali paskirti ar įvardyti kitas institucijas ar forumus kurioms nors funkcijoms, šiame priede deleguotoms sekretariatui ir Generaliniam Sekretoriui, atlikti.

12. B priedas

SU CHARTIJA SUSIJUSIŲ IŠLAIDŲ DENGIMO PASKIRSTYMAS

(pagal 37 straipsnio 3 dalį)

1. Susitariančiųjų Šalių mokamus įnašus kasmet nustato sekretoriatas, atsižvelgdamas į naujausioje Jungtinių Tautų standartinėje biudžeto įvertinimo skalėje (papildytoje informacija apie teorinius kurių nors Susitariančiųjų Šalių, kurios nėra JT narės, mokesčius) joms nustatytą procentinę mokesčio dalį.
2. Mokesčių dydis, prireikus, gali būti koreguojamas taip, kad visų Susitariančiųjų Šalių įnašų suma sudarytų 100 %.

—

13. PA priedas

SIGNATARŲ, NEPRISIIMANČIŲ ĮSIPAREIGOJIMO LAIKINAI TAIKYTI 45 STRAIPSNIO 3 DALIES B PUNKTĄ, SĄRAŠAS

(pagal 45 straipsnio 3 dalies c punktą)

1. Čekijos Respublika
 2. Lenkija
 3. Lietuva
 4. Slovakijos Respublika
 5. Vengrija
 6. Vokietija
-

14. T priedas

SUSITARIANČIŲJŲ ŠALIŲ PRIEMONĖS PEREINAMUOJU LAIKOTARPIU

(pagal 32 straipsnio 1 dalį)

Susitariančiųjų Šalių, turinčių teisę sudaryti pereinamojo laikotarpio susitarimus, sąrašas

Albanija	Lenkija
Armėnija	Lietuva
Azerbaidžanas	Moldova
Baltarusija	Rumunija
Bulgarija	Rusijos Federacija
Čekijos Respublika	Slovakija
Estija	Slovėnija
Gruzija	Tadžikistanas
Kazachstanas	Turkmėnistanas
Kirgizija	Ukraina
Kroatija	Uzbekistanas
Latvija	Vengrija

Nuostatų, kurioms taikomi pereinamojo laikotarpio susitarimai, sąrašas

Nuostata	Puslapis
6 straipsnio 2 dalis	261
6 straipsnio 5 dalis	263
7 straipsnio 4 dalis	265
9 straipsnio 1 dalis	266
10 straipsnio 7 dalis	267
14 straipsnio 1 dalies d punktas	267
20 straipsnio 3 dalis	268
22 straipsnio 3 dalis	269

6 straipsnio 2 dalis

„Kiekviena Susitariančioji Šalis užtikrina, kad savo kompetencijos srityje ji turėtų ir įgyvendintų tokius teisės aktus, kurie yra būtini ir tinkami kovoti su vienašališka ir iš anksto sutarta antikonkurencine veikla, pasitaikančia ekonominėje veikloje energetikos sektoriuje“.

ŠALIS: ALBANIJA**ŠALIS: BALTARUSIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Albanijoje nėra konkurenciją ginančių teisės aktų. 1993 m. liepos 28 d. įstatyme Nr. 7746 „Dėl angliavandenilių“ ir 1994 m. vasario 17 d. įstatyme Nr. 7796 „Dėl mineralų“ nėra tokių nuostatų. Nėra įstatymo dėl elektros energijos, kuris dar tik rengiamas. Planuojama šį įstatymą teikti parlamentui iki 1996 m. pabaigos. Į šiuos įstatymus Albanija planuoja įtraukti nuostatas dėl antikonkurencinės veiklos.

Laiipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: ARMĖNIJA*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Šiuo metu Armėnijoje valstybė turi monopoliją daugumoje energetikos sektorių. Nėra jokių konkurenciją ginančių teisės aktų, todėl konkurencijos taisyklės dar neįgyvendinamos. Nėra jokių teisės aktų dėl energetikos. Energetikos įstatymų projektus teikti parlamentui planuojama 1994 m. Numatyta, kad į tuos įstatymus bus įtraukta nuostatų dėl antikonkurencinės veiklos, kurios bus suderintos su ES teisės aktais dėl konkurencijos.

Laiipsniškas panaikinimas

1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: AZERBAIDŽANAS*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Antimonopoliniai teisės aktai kuriami.

Laiipsniškas panaikinimas

2000 m. sausio 1 d.

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Antimonopoliniai teisės aktai kuriami.

Laiipsniškas panaikinimas

2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: GRUZIJA*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Demonopolizacijos įstatymai Gruzijoje šiuo metu dar tik kuriami, todėl valstybė turi faktiškai visų energijos šaltinių ir energetikos išteklių monopoliją, dėl ko apribojamos konkurencijos energetikos ir kuro pramonės komplekse galimybės.

Laiipsniškas panaikinimas

1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KAZACHSTANAS*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Buvo priimtas konkurencijos plėtojimo ir monopolistinės veiklos suvaržymo įstatymas (Nr. 656, 1991 m. birželio 11 d.), tačiau jis yra bendro pobūdžio. Būtina toliau plėtoti teisės aktus, visų pirma, priimant atitinkamus pakeitimus ar naują įstatymą.

Laiipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: KIRGIZIJA*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Antimonopolinės politikos įstatymas jau yra priimtas. Reikia pereinamojo laikotarpio šio įstatymo nuostatomis pritaikyti energetikos sektoriuje, kurį dabar griežtai reguliuoja valstybė.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **MOLDOVA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

1992 m. sausio 29 d. įstatymu „Dėl monopolistinės veiklos suvaržymo ir konkurencijos plėtojimo“ apibrėžiami organizaciniai ir teisiniai konkurencijos plėtotės ir priemonių užkirsti kelią monopolistinei veiklai ar jai apriboti pagrindai. Įstatymu siekiama sudaryti rinkos ekonomikos sąlygas. Tačiau šiame įstatyme nenumatyta konkrečių priemonių dėl antikonkurencinių veiksnių energetikos sektoriuje, taip pat į jį neįtraukti visi 6 straipsnyje minimi reikalavimai.

1995 m. parlamentui bus pateikti konkurencijos įstatymo ir valstybinės ūkio demonopolizacijos programos projektai. Energetikos įstatymo projekte, kuris taip pat bus pateiktas parlamentui 1995 m., bus aptariami demonopolizacijos ir konkurencijos plėtotės energetikos sektoriuje klausimai.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **RUMUNIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Konkurencijos taisyklės Rumunijoje dar neįdiegtos. Parlamentui pateiktas konkurencijos gynimo įstatymo projektas, jį numatoma priimti per 1994 m.

Į projektą įtrauktos su ES teisės aktais dėl konkurencijos suderintos nuostatos dėl antikonkurencinės veiklos.

Laipsniškas panaikinimas

1996 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: **RUSIJOS FEDERACIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Federacija.

Aprašymas

Rusijos Federacijoje sukurta visapusi antimonopolinių teisės aktų bazė, tačiau reikės patvirtinti kitų teisinių ir organizacinių priemonių, skirtų užkirsti kelią monopolistinei veiklai ir nesąžiningai konkurencijai, ją apriboti ar sustabdyti, ypač energetikos sektoriuje.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **SLOVĖNIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Konkurencijos gynimo įstatyme, priimtame 1993 m. ir paskelbtame Oficialiajame leidinyje Nr. 18/93, antikonkurencinė veikla aptariama bendrai. Galiojančiame įstatyme taip pat numatytos institucijų, atsakingų už konkurencijos apsaugą, steigimo sąlygos. Šiuo metu pagrindinė tokia institucija yra Ekonominių ryšių ir plėtros ministerijos Konkurencijos apsaugos tarnyba. Atsižvelgiant į energetikos sektoriaus svarbą, numatyta priimti atskirą jam skirtą įstatymą, taigi tam, kad visiškai būtų imta laikytis reikalavimų, reikia daugiau laiko.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **TADŽIKISTANAS**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

1993 m. Tadžikistanas priėmė demonopolizacijos ir konkurencijos įstatymą. Tačiau dėl sunkios ekonominės padėties Tadžikistane, įstatymo galiojimas laikinai sustabdytas.

Laipsniškas panaikinimas

1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: **TURKMĖNISTANAS**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Turkmėnistanas prezidento 1993 m. spalio 21 d. potvarkiu Nr. 1532, buvo įsteigtas ir veikia Monopolistinės veiklos suvaržymo komitetas, kurio funkcija – ginti įmones ir kitas bendroves nuo monopolinių veiksmų ir veiklos bei skatinti rinkos principų formavimąsi plėtojant konkurenciją bei užsiėmimą verslu.

Reikia toliau plėtoti įstatymus ir teisės aktus, kurie reguliuotų ekonomine veikla energetikos sektoriuje užsiimančių įmonių veiksmus, nukreiptus prieš monopolijas.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **UZBEKISTANAS**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Monopolistinės veiklos suvaržymo įstatymas Uzbekistane buvo priimtas ir galioja nuo 1992 m. liepos mėnesio. Tačiau šis įstatymas (kaip nustatyta 1 straipsnio 3 dalyje) nereglementuoja įmonių veiklos energetikos sektoriuje.

Laipsniškas panaikinimas

2001 d. liepos 1 d.

6 straipsnio 5 dalis

„Jeigu, Susitariančiosios Šalies nuomone, kitos Susitariančiosios Šalies teritorijoje vykdoma konkreti antikonkurencinė veikla turi neigiamos įtakos svarbiam interesui, susijusiam su šiame straipsnyje apibrėžtais tikslais, Susitariančioji Šalis gali apie tai pranešti tai kitai Susitariančiajai Šaliai ir gali pareikalauti, kad jos už konkurencijos priežiūrą atsakingos valdžios institucijos imtųsi deramų teisinių reikalavimų vykdymo užtikrinimo priemonių. Pranešanti Susitariančioji Šalis savo pranešime pateikia pakankamai informacijos, kad leistų informuojamai Susitariančiajai Šaliai nustatyti antikonkurencinę veiklą, apie kurią kalbama pranešime, pasiūlo tokios tolesnės informacijos ir tokį bendradarbiavimą, kurį pranešanti Susitariančioji Šalis pajėgi užtikrinti. Informuojamoji Susitariančioji Šalis arba, kaip gali būti tokiu atveju, atitinkamos už konkurencijos priežiūrą atsakingos valdžios institucijos gali konsultuotis su pranešančios Susitariančiosios Šalies už konkurencijos priežiūrą atsakingomis valdžios institucijomis ir turi skirti visą dėmesį nagrinėdamos pranešančios Susitariančiosios Šalies prašymą ir sprendamos, imtis ar nesiimti teisinių reikalavimų vykdymo užtikrinimo priemonių prieš įtariamą antikonkurencinę veiklą, nurodytą pranešime. Informuojamoji Susitariančioji Šalis informuoja pranešančią Susitariančiąją Šalį apie savo sprendimą arba apie atitinkamą už konkurencijos priežiūrą atsakingų valdžios institucijų sprendimą ir, jeigu pati taip pageidauja, gali informuoti pranešančią Susitariančiąją Šalį apie tokio sprendimo motyvus. Jeigu imamasi teisinių reikalavimų vykdymo užtikrinimo priemonių, informuojamoji Susitariančioji Šalis informuoja pranešančią Susitariančiąją Šalį apie jų rezultatus ir, kiek įmanoma, apie bet kokias reikšmingas tarpines aplinkybes.“

ŠALIS: **ALBANIJA**

Valdymo lygis

Sektorius

Nacionalinis.

Visi energetikos sektoriai.

Aprašymas

Valdymo lygis

Armėnijoje nėra įsteigta jokių institucijų, kurios vykdytų šioje dalyje įtvirtintas nuostatas.

Nacionalinis.

Aprašymas

Į energetikos ir konkurencijos apsaugos įstatymus planuojama įtraukti nuostatas dėl tokių institucijų steigimo.

Albanijoje nėra įkurta jokių institucijų, kurios vykdytų konkurencijos taisykles. Tokios institucijos bus numatytos konkurencijos apsaugos įstatyme, kurį planuojama baigti rengti 1996 m.

Laipsniškas panaikinimas

1997 m. gruodžio 31 d.

Laipsniškas panaikinimas

1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **AZERBAIDŽANAS**ŠALIS: **ARMĖNIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai.

Sektorius

Valdymo lygis

Visi energetikos sektoriai.

Nacionalinis.

Aprašymas

Antimonopolinės valdžios institucijos bus įsteigtos priėmus antimonopolinius teisės aktus.

Laipsniškas panaikinimas

2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **BALTARUSIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Antimonopolinės valdžios institucijos bus įsteigtos priėmus antimonopolinius teisės aktus.

Laipsniškas panaikinimas

2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **GRUZIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Demonopolizacijos įstatymai Gruzijoje šiuo metu rengiami, todėl dar nėra įsteigta jokių konkurencijos institucijų.

Laipsniškas panaikinimas

1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **KAZACHSTANAS***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Kazachstane buvo įsteigtas antimonopolinis komitetas, tačiau jo veiklą reikia tobulinti tiek teisiniu, tiek organizaciniu požiūriu, kad būtų sukurtas veiksmingas mechanizmas skundams dėl antikoncepcinių veiksmų nagrinėti.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **KIRGIZIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Kirgizijoje nėra jokio mechanizmo antikoncepcinei veiklai kontroliuoti ir tam reikalingų teisės aktų. Būtina įsteigti atitinkamas antimonopolines valdžios institucijas.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **MOLDOVA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Moldovoje už konkurencinės veiklos kontrolę atsakinga ūkio ministerija. Padaryta atitinkamų administracinės tvarkos

pažeidimų įstatymo pataisų, kuriose numatyta kai kurių nuobaudų už konkurencijos taisyklių pažeidimus, kuriuos padaro monopolį turinčios įmonės.

Konkurencijos įstatymo projekte, kuris dabar rengiamas, bus nuostata dėl konkurencijos taisyklių įgyvendinimo.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **RUMUNIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Rumunijoje nėra įsteigta institucijų, įgyvendinančių šios dalies nuostatas.

Institucijos, kurioms pavesta įgyvendinti konkurencijos taisykles, numatytos konkurencijos gynimo įstatyme, kurį planuojama priimti per 1994 m.

Projekte taip pat numatytas devynių mėnesių įgyvendinimo laikotarpis, prasidedantis paskelbimo dieną.

Pagal Rumunijos ir Europos Bendrijų Europos Asociacijos sutartį Rumunijai suteiktas penkerių metų laikotarpis konkurencijos taisyklėms įgyvendinti.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **TADŽIKISTANAS***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Tadžikistanas yra priėmęs demonopolizacijos ir konkurencijos įstatymus, tačiau konkurencijos taisykles turinčios vykdyti institucijos dar tik kuriamos.

Laipsniškas panaikinimas

1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: **UZBEKISTANAS***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Monopolistinės veiklos suvaržymo įstatymas Uzbekistane priimtas ir galioja nuo 1992 m. liepos mėnesio. Tačiau tas įstatymas (kaip nustatyta 1 straipsnio 3 dalyje) nereglamentuoja įmonių veiklos energetikos sektoriuje.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

7 straipsnio 4 dalis

„Jeigu energetinių medžiagų ar produktų tranzitas negali vykti komercinėmis sąlygomis naudojant energijos transportavimo įrenginius, Susitariančiosios Šalys nesudaro kliūčių naujų įrenginių statybai, išskyrus atvejus, kai galiojančiuose teisės aktuose, atitinkančiuose šio straipsnio 1 dalį, numatyta kitaip.“

ŠALIS: **AZERBAIDŽANAS***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Būtina priimti energetikos įstatymų rinkinį, įskaitant ir licencijavimo tvarką, reglamentuojančią tranzitą. Pereinamuoju laikotarpiu numatoma statyti ir modernizuoti energijos perdavimo linijas, taip pat energijos generavimo įrenginius, siekiant pakelti jų techninį lygį iki pasaulinių standartų ir pritaikyti rinkos ekonomikos sąlygoms.

Laipsniškas panaikinimas

1999 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: **BALTARUSIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Energetikos, žemės ir kiti įstatymai šiuo metu rengiami, o iki tol, kol jie bus galutinai priimti, sąlygos, kuriomis energijos transportuotojai galėtų Baltarusijos teritorijoje statyti naujus transportavimo įrenginius, lieka neišskios.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: **BULGARIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Bulgarija neturi jokių įstatymų, reglamentuojančių energetikos medžiagų ir produktų tranzitą. Energetikos sektoriuje vyksta bendra restruktūrizacija, taip pat plėtojama institucinė bazė, teisiniai aktai ir reglamentavimas.

Laipsniškas panaikinimas

Teisėms aktams, susijusiems su energetikos medžiagų ir produktų tranzitu, visiškai suderinti su šia nuostata būtinas septynerių metų pereinamasis laikotarpis.

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **GRUZIJA***Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Būtina parengti įstatymų šiais klausimais rinkinį. Šiuo metu Gruzijoje egzistuoja iš esmės skirtingos įvairių energijos šaltinių (elektros energijos, gamtinių dujų, naftos produktų, akmens anglies) transportavimo ir tranzito sąlygos.

Laipsniškas panaikinimas

1999 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **VENGRIJA**ŠALIS: **LENKIJA****Sektorius**

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Pagal galiojančius teisės aktus valstybė turi aukštos įtampos perdavimo linijų statybos ir eksploatacijos monopolį.

Kuriama nauja aukštos įtampos perdavimo linijų statybos, eksploatacijos ir valdymo teisinė bazė ir reguliavimo sistema.

Pramonės ir prekybos ministerija jau ėmėsi iniciatyvos siūlyti naują elektros energijos įstatymą, kuris taip pat turės įtakos Civiliniam kodeksui bei Koncesijų įstatymui. Nuostatų laikymosi galima pasiekti įsigaliojus naujam elektros energijos įstatymui bei susijusiems norminiams aktams.

Laipsniškas panaikinimas

1996 m. gruodžio 31 d.

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Baigiamame rengti Lenkijos energetikos įstatyme nustatytos sąlygos naujiems teisės aktams, panašiams į tuos, kurie taikomi laisvos rinkos šalyse (leidimai generuoti, perduoti, skirstyti ir prekiauti energijos nešėjais), kuri. Kol parlamentas jį priims, reikia laikinai sustabdyti įsipareigojimų pagal šią dalį vykdymą.

Laipsniškas panaikinimas

1995 m. gruodžio 31 d.

9 straipsnio 1 dalis

„Susitariančiosios Šalys pripažįsta atvirų kapitalo rinkų svarbą skatinant kapitalo srautų nukreipimą į prekybos energetikos medžiagomis ir produktais finansavimą ir investavimą bei paramą, susijusią su investavimu, į ekonominę veiklą energetikos sektoriuje kitų Susitariančiųjų Šalių, ypač tų, kurių ekonomikos išgyvena pereinamąjį laikotarpį, teritorijose. Kiekviena Susitariančioji Šalis atitinkamai stengiasi gerinti sąlygas kitų Susitariančiųjų Šalių bendrovėms ir piliečiams naudotis savo kapitalo rinka, kad finansuotų prekybą energetikos medžiagomis ir produktais ir investuotų į ekonominę veiklą energetikos sektoriuje tų kitų Susitariančiųjų Šalių teritorijose, taikydama jiems ne mažiau palankų režimą negu tas, kurį ji panašiomis aplinkybėmis taiko savo pačios bendrovėms ir piliečiams arba kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies ar trečiosios valstybės bendrovėms ir piliečiams, iš šių režimų palyginimui pasirinkus palankiausiąjį.“

ŠALIS: **AZERBAIDŽANAS***Laipsniškas panaikinimas*

Sektorius

2000 m. sausio 1 d.

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Susiję teisės aktai rengiami.

Laipsniškas panaikinimas

2000 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **GRUZIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Susiję teisės aktai rengiami.

Laipsniškas panaikinimas

1997 m. sausio 1 d.

ŠALIS: **BALTARUSIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Susiję teisės aktai rengiami.

ŠALIS: **KAZACHSTANAS**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Įstatymo „Dėl užsienio investicijų“ projektas pateiktas tvirtinti, siekiant priimti jį parlamente 1994 m. rudenį.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **KIRGIZIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Susiję teisės aktai rengiami.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

10 straipsnio 7 dalis – specifinės priemonės

„Kiekviena Susitariančioji Šalis taiko kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms jos teritorijoje, taip pat su jomis susijusiai veiklai, įskaitant valdymą, eksploataciją, naudojimą, turėjimą ar disponavimą, ne mažiau palankų režimą negu tas, kurį ji taiko savo pačios investuotojų ar kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies ar trečiosios valstybės investuotojų investicijoms ir su jomis susijusiai veiklai, įskaitant valdymą, eksploataciją, naudojimą, turėjimą ar disponavimą, iš šių režimų pasirinkus palankiausiasias.“

ŠALIS: **BULGARIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Užsieniečiai negali įsigyti nuosavybės teisių į žemę. Įmonė, kurioje užsienio piliečių dalis viršija 50 %, negali įsigyti nuosavybės teisių į žemėsūkio paskirties žemę.

Užsieniečiai ir užsienio valstybių juridiniai asmenys nuosavybės teisių į žemę gali įsigyti tik paveldėjimo pagal įstatymą būdu. Tokiu atveju jie turi jas perleisti.

Užsienio valstybės pilietis gali įsigyti nuosavybės teisių į pastatus, tačiau be nuosavybės teisės į žemę, kurioje jie pastatyti.

Užsienio valstybių piliečiai ar užsienio valstybių piliečių valdomos įmonės turi gauti leidimus prieš imdamosi tokios veiklos:

- gamtinių išteklių žvalgymas, parengimas gavybai ir gavyba teritorinėje jūroje, kontinentiniame šelfe ar išskirtinėje ekonominėje zonoje,
- nekilnojamojo turto įsigijimas tam tikruose Ministrų tarybos nurodytuose geografiniuose regionuose,
- leidimus išduoda Ministrų taryba arba Ministrų tarybos įgaliota institucija.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

14 straipsnio 1 dalies d punktas

„Kiekviena Susitariančioji Šalis, kai tai susiję su bet kurios kitos Susitariančiosios Šalies investuotojo investicijomis jos teritorijoje, garantuoja laisvę atlikti pervedimus į jos teritoriją ir iš jos, įskaitant atvejus, kai pervedama:

neišleistas užsienyje dėl tos investicijos samdomų darbuotojų uždarbis ir kitoks atlyginimas jiems;“

ŠALIS: **BULGARIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Užsienio valstybių piliečiai, dirbantys įmonėse, kuriose užsienio kapitalo dalis viršija 50 %, arba įdarbinti užsienio valstybės piliečio, kuris registruotas kaip pavienis prekybininkas, arba dirbantys užsienio įmonės filiale ar atstovybėje Bulgarijoje bei gaunantys savo uždarbį Bulgarijos levais, gali įsigyti užsienio valiutos už sumą, neviršijančią 70 % jų atlyginimo, įskaitant socialinio draudimo mokesčius.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **VENGRIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Pagal užsieniečių investicijų Vengrijoje įstatymo 33 straipsnį užsieniečiai, kurie yra generaliniai direktoriai, atsakingieji vadovai, priežiūros valdybos

nariai bei darbuotojai, gali pervesti iki 50 % savo pajamų, atskaičius mokesčius, uždirbtų toje įmonėje, kurioje jie dirba, per savo įmonės banką.

Laipsniškas panaikinimas

Laipsniškas šio konkretaus suvaržymo panaikinimas priklausys nuo pažangos, kurios Vengrija sugebės pasiekti įgyvendindama užsienio valiutų keitimo liberalizavimo programą, kurios galutinis tikslas yra visiškai forinto konvertuojamumas. Šis suvaržymas nesudaro kliūčių užsienio investuotojams. Laipsniškas panaikinimas parentas 32 straipsnio sąlygomis.

2001 m. liepos 1 d.

20 straipsnio 3 dalis

„Kiekviena Susitariančioji Šalis įvardija vieną ar daugiau informacijos teikimo padalinių, kuriems būtų adresuojami prašymai suteikti informacijos apie minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus, teismo sprendimus ir administracinius nutarimus, bei nedelsdama praneša apie tokius padalinius sekretoriatui, kuris, gavęs prašymą, informuoja apie juos.“

ŠALIS: **ARMĖNIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Armėnijoje dar nėra jokių oficialių informacijos teikimo padalinių, kuriems galima būtų adresuoti prašymus informacijai apie susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus gauti. Taip pat nėra informacijos centro. Planuojama įsteigti tokį centrą 1994–1995 metais. Reikalinga techninė pagalba.

Laipsniškas panaikinimas

1996 m. gruodžio 31 d.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Oficialių informacijos teikimo padalinių, kurie galėtų teikti informaciją apie įstatymus, teisės aktus, teismo sprendimus ir administracinius potvarkius, Baltarusijoje dar nėra. Teismo sprendimų ir administracinių potvarkių viešas skelbimas neapraktikuojamas.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: **KAZACHSTANAS**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Informacijos teikimo padaliniai pradėti steigti. Teismo sprendimai ir administraciniai potvarkiai Kazachstane viešai neskelbiami (išskyrus kai kuriuos Aukščiausiojo Teismo sprendimus), kadangi jie nelaikomi teisės šaltiniais. Tam, kad tokia esama tvarka būtų pakeista, reikės ilgo pereinamojo laikotarpio.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

ŠALIS: **MOLDOVA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

ŠALIS: **BALTARUSIJA**

Sektorius

Visi energetikos sektoriai

Aprašymas

Būtina įsteigti informacijos teikimo padalinius.

Laipsniškas panaikinimas

1995 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: RUSIJOS FEDERACIJA*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Federacija ir federaciją sudarančios Respublikos.

Aprašymas

Šiuo metu Rusijos Federacijoje nėra jokių oficialių informacijos teikimo padalinių, kuriems galima būtų adresuoti prašymus informacijai apie susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus gauti. Teismo sprendimai ir administraciniai potvarkiai nelaikomi teisės šaltiniais.

Laipsniškas panaikinimas

2000 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: SLOVĖNIJA*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Slovėnijoje dar nėra oficialių informacijos teikimo padalinių, kuriems galima būtų adresuoti prašymus informacijai apie susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus gauti. Šiuo metu tokios informacijos galima gauti įvai-

riose ministerijose. Rengiamame užsienio investicijų įstatyme numatyta steigti tokius informacijos teikimo padalinius.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

ŠALIS: TADŽIKISTANAS*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Tadžikistane dar nėra oficialių informacijos teikimo padalinių, kuriems galima būtų adresuoti prašymus informacijai apie susijusius įstatymus ir kitus teisės aktus gauti. Tai tik pakankamo finansavimo skyrimo klausimas.

Laipsniškas panaikinimas

1997 m. gruodžio 31 d.

ŠALIS: UKRAINA*Sektorius*

Visi energetikos sektoriai

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Būtina esamą įstatymų skaidrumą pakelti iki tarptautinėje praktikoje įprasto lygio. Ukraina turės įsteigti informacijos teikimo padalinius, teikiančius informaciją apie įstatymus, teisės aktus, teismo sprendimus, administracinius potvarkius bei visuotinai taikomus standartus.

Laipsniškas panaikinimas

1998 m. sausio 1 d.

22 straipsnio 3 dalis

„Kiekviena Susitariančioji Šalis užtikrina, kad, jeigu ji įsteigia ar eksploatuoja kokį nors subjektą ir suteikia tam subjektui reguliavimo, administravimo ar kitokių valdžios įgaliojimų, toks subjektas naudotųsi tais įgaliojimais Susitariančiosios Šalies išpareigojimus, numatytus šioje Sutartyje, atitinkančia tvarka.“

ŠALIS: ČEKIJOS RESPUBLIKA*Sektorius*

Urano ir branduolinių medžiagų pramonės šakos.

Valdymo lygis

Nacionalinis.

Aprašymas

Tam, kad būtų išekvotos urano rūdos atsargos, kurias yra sukaupusi Valstybinių medžiagų atsargų administracija, nebus leista importuoti jokios urano rūdos ir koncentruotų medžiagų, įskaitant urano rūdos paketus, kuriuose yra ne čekiškos kilmės urano.

Laipsniškas panaikinimas

2001 m. liepos 1 d.

2 PRIEDAS

SPRENDIMAI DĖL ENERGETIKOS CHARTIJOS SUTARTIES

Europos energetikos chartijos konferencija priėmė tokius sprendimus:

1. Dėl visos Sutarties

Esant prieštaravimui tarp 1920 m. vasario 9 d. sutarties dėl Špicbergeno (Svalbardo sutartis) ir Energetikos chartijos sutarties, ten, kur yra prieštaravimas, vadovaujama sutartimi dėl Špicbergeno, nepabloginant Susitariančiųjų Šalių Svalbardo sutarties atžvilgiu. Kilus prieštaravimui ar ginčui dėl to, ar yra toks prieštaravimas ir kokia jo apimtis, Energetikos chartijos sutarties 16 straipsnis ir V dalis netaikomi.

2. Dėl 10 straipsnio 7 dalies

Rusijos Federacija gali reikalauti, kad įmonės su užsienio kapitalo dalimi gautų teisės aktų tvarka suteikiamą leidimą federacinei nuosavybei išsinuomoti, tačiau Rusijos Federacija turi be išimčių užtikrinti, kad ši tvarka nebūtų taikoma tokiu būdu, kuris sudarytų nevienodas sąlygas kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms.

3. Dėl 14 straipsnio (*)

1. 14 straipsnio 1 dalyje pavartota sąvoka „laisvė atlikti pervedimus“ neužkerta kelio Susitariančiąjai Šaliai (toliau – „savaržančioji šalis“) įvesti suvaržymų savo pačios investuotojų kapitalo judėjimui, jeigu:

a) tokie suvaržymai nesumažina pagal 14 straipsnio 1 dalį kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojams suteiktų teisių, susijusių su jų investicijomis;

b) tokie suvaržymai neturi įtakos einamiesiems sandoriams; ir

(*) Šis sprendimas buvo parengtas susitarus, kad Susitariančiosios Šalys, ketinančios juo pasinaudoti ir kurios taip pat su Europos Bendrijomis ir jų valstybėmis narėmis sudariusios partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimus, į kurias yra įtraukta sąlyga, pagal kurią tie susitarimai netaikomi, kai taikoma Sutartis, apsi-keičia susitarimo protokolais, pagal kuriuos su šiuo sprendimu susijusiais klausimais joms imamas taikyti Sutarties 16 straipsnis. Toks pasikeitimas susitarimo protokolais turi įvykti gerokai prieš pasirašymą.

c) Susitariančioji Šalis užtikrina, kad pervedimams, susijusiems su visų kitų Susitariančiųjų Šalių investuotojų investicijoms jos teritorijoje, taikomas režimas būtų ne mažiau palankus, negu režimas, kurį ji taiko kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies ar bet kurios trečiosios šalies investuotojų investicijoms, pasirinkant palankiausiąjį režimą.

2. Šį sprendimą Chartijos konferencija turi išnagrinėti per penkerius metus nuo Sutarties įsigaliojimo, tačiau ne vėliau negu iki 32 straipsnio 3 dalyje numatytos datos.

3. Jokia Susitariančioji Šalis negali taikyti tokių suvaržymų, išskyrus atvejus, kai ta Susitariančioji šalis yra valstybė, įėjusi į Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos sudėtį ir ne vėliau kaip iki 1995 m. liepos 1 d. raštu pranešusi laikinajam sekretoriui, kad ji nusprendė pasilikti teisę taikyti suvaržymus pagal šį sprendimą.

4. Tam, kad būtų išvengta abejonių, nė viena šio sprendimo nuostata jokiais su 16 straipsniu susijusiais klausimais nenukrypsta nuo šiuo dokumentu Susitariančiąjai Šaliai, jos investuotojams ar jų investicijoms suteiktų teisių, nei nuo Susitariančiosios Šalies įsipareigojimų.

5. Šiame sprendime „einamieji sandoriai“ – tai einamieji mokėjimai, susiję su prekių, paslaugų ar asmenų judėjimu, atliekami laikantis įprastinės tarptautinės tvarkos, tačiau tai nėra susitarimai, kurie iš esmės sudaro einamųjų mokėjimų ir kapitalo sandorių derinius, pavyzdžiui, mokėjimų atidėjimus ir avansinius mokėjimus, kurie skirti išvengti savaržančiosios šalies atitinkamoje srityje priimtų atitinkamų teisės aktams laikymosi.

4. Dėl 14 straipsnio 2 dalies

Nepažeisdama 14 straipsnio reikalavimų ir kitų savo tarptautinių įsipareigojimų Rumunija pereinamuoju laikotarpiu iki visiškai savo nacionalinės valiutos konvertuojamumo stengiasi imtis atitinkamų priemonių, kad pagerintų savo nustatytos įplaukų iš investicijų pervedimo tvarkos veiksmingumą, ir visais atvejais užtikrina, kad tokie pervedimai būtų atliekami laisvai konvertuojama valiuta be jokių apribojimų ar vėlavimų, trunkančių ilgiau kaip šešis mėnesius. Rumunija užtikrina, kad pervedimams, susijusiems su visų kitų Susitariančiųjų Šalių

investuotojų investicijoms jos teritorijoje, taikomas režimas būtų ne mažiau palankus, negu režimas, kurį ji taiko kurios nors kitos Susitariančiosios Šalies ar bet kurios trečiosios šalies investuotojų investicijoms, pasirenkant palankiausiąjį režimą.

5. Dėl 24 straipsnio 4 dalies a punkto ir 25 straipsnio

Susitariančiosios Šalies, kuri nėra EIS šalis ar laisvosios prekybos zonos ar muitų sąjungos narė, investuotojo, minėto 1 straipsnio 7 dalies a punkto ii papunktyje, investicijai gali

būti taikomas toks režimas, kuris taikomas pagal tokių EIS, laisvosios prekybos zonos ar muitų sąjungos taisykles, jeigu:

- a) tos investicijos registruota buveinė, pagrindinė vadovybė arba pagrindinė veiklos vieta yra to EIS šalies ar tos laisvosios prekybos zonos ar muitų sąjungos narės teritorijoje; arba
- b) kai toje teritorijoje yra tik investicijos registruota buveinė, ta investicija turi turėti veiksmingų ir nuolatinių sąsajų su vienos iš to EIS šalies ar tos laisvosios prekybos zonos ar muitų sąjungos narės ekonomika.